(privat încă de anul trecut de drepturi civice pentru o perioadă de zece ani), deoarece Kubitschek este „un om care ar putea deveni port-drapelul tuturor celor ce denunță regimul actual" *(Le Monde)*. Oricum, revenirea sa în Brazilia a dat un nou impuls curentului de opinie în favoarea opoziției social-democrate în rîndul populației.

Victoria opoziției și declarația guvernului privind hotărîrea sa de a respecta rezultatul alegerilor din 3 octombrie a nemulțumit profund pe adepții „liniei dure", în defensivă evidentă în ultimele săptămîni. Nervozitatea unor șefi militari din Rio de Janeiro și Sao Paulo a mers pînă la amenințarea cu o intervenție armată deschisă în statele federației unde a învins opoziția, pentru a-i împiedica pe noii guvernatori să-și ia funcțiile în primire.

Ministrul de război Costa e Silva și ministrul marinei Paulo Bosisio au promis însă că armata și marina se vor supune pe deplin hotărîrilor pe care președintele Branco le-a adoptat în această privință.

Presiunile aripei extremiste asupra guvernului s-au făcut totuși simțite în declarațiile mareșalului Branco pe marginea rezultatelor alegerilor. Sporirea controlului federal asupra activității guvernatorilor și intenția de a limita strict activitatea politică a personalităților private anul trecut de drepturi civice sînt considerate concesii evidente acordate partizanilor „liniei dure".

Dincolo de ele însă, observatorii apreciază că în căutarea noului echilibru al puterii, impus de recentele alegeri și deosebit de necesar rezolvării problemelor economice ale țării, guvernul va trebui să țină seama de puternica influență a opoziției asupra corpului electoral brazilian.

Corneliu VLAD

ATENA

În timpul vacanței parlamentare

În țară au avut loc greve. În cîteva înalte comandamente militare s-au produs schimbări importante. Cabinetul a fost completat cu un număr de noi miniștri. Diferiți lideri politici au făcut turnee prin țară. Au avut loc mișcări și în aparatul jandarmeriei...

Unii comentatori apreciază că schimbările în comandamentele militare ar putea determina divergențele dintre fracțiunile noului guvern să se manifeste la lumina zilei. Ziarul *Eleftheria*, apropiat ministrului coordonării economice, Constantin Mitsotakis, anunță „riscul unei noi crize politice". „Problema militară — scria ziarul — otrăvește din nou atmosfera".

Numirea generalului Tsolakas în funcția de șef de stat major în Ministerul Apărării Naționale și a generalului Spandidakis în funcția de șef al statului major general al armatei grecești au fost primite critic de unele cercuri politice. Agențiile de presă afirmă că Ghenimatas a fost înlocuit prin Spandidakis pentru a se pune capăt acuzațiilor în legătură cu amestecul său direct la falsificarea alegerilor din 1961. S-a ajuns astfel, dar cu totul pe alte căi, și din alte considerente, la demiterea celui a cărui îndepărtare a fost cerută de Papandreu în iulie. Pe atunci ministrul apărării, Garoufalias, s-a opus, iar neînțelegerile cauzate de pozițiile contradictorii pe care se situau cei doi lideri au declanșat în cele din urmă criza guvernamen-

→

În departamentele Côte d'Or, Haute-Marne și Saône-et-Loire din Franța s-au produs mari inundații, soldate cu șase morți, comune izolate și numeroase șosele distruse. În fotografie : cartiere inundate din localitatea Monceau-les-Mines

REFLECTOR

Rasismul și știința

U.N.E.S.C.O. și editura pariziană Gallimard au publicat o nouă ediție a cărții „Rasismul și Știința" care prezintă concluziile cercetătorilor unor savanți de reputație mondială : Claude Lévi-Strauss, Michel Leiris, Juan Comas, Kenneth L. Little, Harry L. Shapiro, L. C. Dunn, G. M. Morant, Arnold M. Rose, Otto Klineberg și Marie Jahoda. Această operă colectivă supune unei analize riguroase prejudecățile rasiale ca și miturile care le alimentează. Noua ediție prezintă în apendice propunerile adoptate în unanimitate anul trecut de către un grup de biologi, geneticieni și antropologi reuniți de U.N.E.S.C.O. în vederea examinării aspectelor biologice ale problemei rasiale în lumina celor mai recente descoperiri. Ținînd seamă de aceste propuneri, U.N.E.S.C.O. va reuni în 1966 un grup de filozofi, specialiști în științe sociale, biologi și antropologi, care vor dezbate mai amănunțit aspectele sociale și etice ale problemei rasiale. Reuniunea din 1966 va permite formularea unei noi declarații asupra rasei și a prejudecăților rasiale, care va înlocui Declarația asupra rasei adoptată în 1951 sub auspiciile U.N.E.S.C.O.

Educație audio vizuală

„Mijloacele audio-vizuale în slujba educației pentru înțelegerea internațională" — iată subiectul seminarului care a reunit recent la Budapesta, sub auspiciile U.N.E.S.C.O. 36 de educatori din 20 de țări. În cadrul seminarului a fost studiat rolul unor mijloace ca cinematograful, radioul, televiziunea și expozițiile, în educarea tinerilor între 12 și 16 ani, la școală și în afara școlii. Au fost comparate rezultatele obținute în diverse țări și s-au făcut propuneri practice pentru schimburi de programe.

536 miliarde de țigări

Ministerul Agriculturii al S.U.A. a apreciat că anul acesta, în Statele Unite, se va înregistra un consum de tutun mai mare cu 5 la sută față de 1964. În medie, fiecărui fumător îi vor reveni 216 pachete de țigări, adică se va ajunge la un consum total de 536 miliarde țigări, în comparație cu 511 miliarde țigări vîndute anul trecut. Recordul în acest domeniu a fost stabilit în 1963, cînd s-au consumat 524 miliarde de țigări.

Creșterea consumului de țigări în anul curent este determinată de creșterea populației și în același timp de faptul că multe persoane care s-au lăsat de fumat după publicarea rapoartelor medicale referitoare la legătura dintre fumat și cancerul pulmonar și-au uitat anul acesta temerile și au reînceput să fumeze.

249 de vase pierdute

Într-o statistică apărută la Londra se arată că în întreaga lume s-au pierdut în anul 1964, 249 de vase cu un total de 558 200 tone. Pierderea acestor vase s-a datorat ciocnirilor, deosebit de frecvente, unor incendii, precum și scufundărilor.

Dintre aceste vase pierdute, 26 au fost japoneze, 15 aparțineau Liberiei, 20 Angliei, 17 statelor Panama și Canada, 16 Norvegiei, iar 13 Statelor Unite și Spaniei.

Dezgroparea unei case din epoca neolitică

Arheologii iugoslavi care întreprind cercetări în regiunea Porților de Fier, au făcut descoperiri interesante, datînd din aproape toate perioadele istoriei omenirii. De exemplu, la Bolietina a fost scoasă la iveală o casă din epoca neolitică. Cea mai mare importanță o au, însă, descoperirile din perioada stăpînirii romane în această regiune. Majoritatea lor datează din secolele II-VI ale erei noastre. Ele s-au păstrat atît de bine încît oferă un tablou complet al urbanisticii și arhitectonicii vechilor așezări și tabere romane, precum și al vieții cotidiene a locuitorilor din acea vreme. De exemplu, la Bolietina a fost descoperit un depozit de unelte agricole — pluguri, lopeți, sape, securi și alte unelte destinate muncii cîmpului. Au fost descoperite și schelete de oi, precum și obiecte din sticlă.

tală care a debutat la 15 iulie. Mişcarea din comandamentele militare pare a fi motivată de dorinţa guvernului de a demonstra că este suficient de puternic pentru a impune o schimbare în acest moment şi pentru a elimina din discuţie una din problemele controversate în legătură cu armata. Dimpotrivă, comentatorii care exprimă punctul de vedere al grupării conduse de Mitsotakis apreciază că s-ar putea ajunge la compromiterea stabilităţii guvernamentale. Obiecţiile ministrului coordonării economice sînt în legătură cu faptul că, potrivit lui, mutările din armată au fost hotărîte în afara guvernului. În plus, se afirmă că schimbările nu duc cîtuşi de puţin spre depolitizarea armatei cerută de opinia publică : noul şef al statului major general al armatei, Spandidakis, profesează idei de dreapta.

Divergenţele intraguvernamentale apărute ca urmare a schimbărilor din armată par să îngreuneze, cel puţin pentru moment, realizarea obiectivelor pe care şi le-a propus noul premier. După cum se ştie, după votul de investitură, în noul guvern au mai intrat alţi 17 miniştri aparţinînd grupului celor 45 deputaţi scizionişti din Uniunea de centru, ridicînd astfel numărul tuturor miniştrilor la 38. Noul grup conducător şi-a propus însă desprinderea altor deputaţi din tabăra lui Papandreu pentru ca, treptat, să poată renunţa la sprijinul partidului condus de Markezinis. Guvernul, afirmă unii observatori, ar dori ca prin atragerea a 110 deputaţi de centru, din vechea majoritate parlamentară, să ridice în întregime ipoteca politică reprezentată de sprijinirea lui de către partidele de dreapta, E.R.E. şi „Partidul Progresist". Va putea fi atins oare acest obiectiv ?

Este greu de dat un răspuns întrucît evoluţia situaţiei interne nu depinde de dorinţele şi acţiunile unei grupări politice omogene. Deputaţii rămaşi fideli lui Papandreu vor avea şi ei un cuvînt de spus în mersul evenimentelor. Majoritatea lor înclină în favoarea unei reconcilieri cu dizidenţii în scopul reconstituirii vechii Uniuni de centru ; aceasta ar permite forţelor de centru să rămînă la putere pînă la terminarea mandatului actualului parlament. Alţii, mai intransigenţi, cer intensificarea luptei politice împotriva noii formule guvernamentale.

Cu prilejul celui de-al treilea „marş spre popor", liderul Uniunii de centru, Papandreu, a cerut în insula Creta alegeri imediate ca singură soluţie pentru rezolvarea reală a crizei politice.

Uniunea democratică de stînga (E.D.A.) a organizat în aceste zile mari mitinguri politice. Manolis Glezos, N. Kitsikis, A. Brillakis, membri ai Comitetului Executiv al E.D.A., au luat cuvîntul în cele mai mari oraşe ale Thessaliei — Larissa, Karditsa şi Volos. În cuvîntările lor ei au cerut consolidarea şi lărgirea democraţiei, promovarea unei politici naţionale de independenţă, apărarea revendicărilor oamenilor muncii şi a intereselor dezvoltării economice a Greciei, apărarea independenţei Ciprului şi recunoaşterea dreptului poporului cipriot la autodeterminare. Vorbitorii E.D.A. au cerut ca alegerile să nu fie amînate. O cerere asemănătoare a fost înaintată premierului Stephanopoulos cu prilejul unei vizite pe care i-a făcut-o o delegaţie a Comitetului Executiv al E.D.A. Şeful guvernului a declarat că el personal consideră alegerile drept o cale firească spre reglementarea situaţiei din ţară şi a afirmat că intenţionează „să asigure condiţii egale de libertate şi activitate pentru toate partidele politice greceşti".

După cum afirmă unele ziare occidentale, în cadrul partidului E.R.E. partizanii fostului premier Karamanlis au declanşat o campanie în vederea revenirii în ţară a liderului neoficial al partidului. În acelaşi timp, potrivit expresiei corespondentului din Atena al ziarului *Le Monde*, liderii de dreapta veghează ca nu cumva „prietenii lui Papandreu alungaţi pe uşă să revină pe fereastră".

Aşadar, după calmul relativ din prima perioadă care a urmat investirii noului guvern, viaţa politică a început să pulseze din plin. Vacanţa parlamentară nu a determinat o încetare a activităţii politice.

Eugen PHOEBUS

CE SÎNT „FRAŢII MUSULMANI"

La începutul lunii septembrie, ziarul **Al Ahram** (R.A.U.) anunţa descoperirea unui complot antiguvernamental pus la cale de organizaţia politico-religioasă extremistă „Fraţii musulmani" şi arestarea complotiştilor.

În ţările arabe din Orientul Mijlociu, „Fraţii musulmani" apar ca reprezentanţii cercurilor celor mai reacţionare. „Fraţii musulmani", grupare ultranaţionalistă şi teroristă, a apărut în Egipt, în 1928, avînd ca fondator un profesor din învăţămîntul secundar, Hassan al Banna. În toamna anului 1936 el elaborează un memoriu privind înfăptuirea unei „reforme efective", care reflecta foarte clar ideologia şi scopurile mişcării.

Monarhia egipteană a refuzat să colaboreze cu membrii organizaţiei şi, în decembrie 1948, preşedintele Consiliului de Miniştri a anunţat dizolvarea ei : cîteva zile mai tîrziu el a fost asasinat.

Reintrînd în legalitate în 1951, în urma unei noi legi privind dreptul la asociere, „Fraţii musulmani" au continuat să complo-teze împotriva regimului. După abolirea monarhiei în martie 1954, mişcarea a fost din nou scoasă în afara legii şi şeful ei arestat. În luna octombrie a aceluiaşi an, autorităţile au descoperit un complot antiguvernamental al organizaţiei. Organizatorii complotului au fost aspru pedepsiţi : mai multe condamnări la moarte şi numeroase arestări. Organizaţia a continuat însă să activeze în ilegalitate plănuind noi atentate şi comploturi, unul din ele fiind descoperit, după cum am arătat, recent.

Asociaţia „Fraţilor musulmani" activează şi în alte state arabe. În Siria, pînă în 1963, membrii ei au dus o activitate politică legală. Cel mai bun orator al lor, şeicul Mohammed Mubarak, a fost deputat şi un timp chiar ministru. Şeful lor, şeicul Mustafa Sebai, a fost candidat al opoziţiei în alegerile parţiale legislative din mai 1957, candidatură sprijinită de unele servicii americane. Intraţi în clandestinitate în perioada unirii Siriei cu Egiptul (februarie 1958 — septembrie 1961), „Fraţii musulmani" din Siria au reapărut legal pe scena politică a ţării după secesiune, participînd la formaţiunea politică conservatoare a Frontului islamic care, în decembrie 1961, a trimis cîţiva deputaţi în parlament. Regimul instaurat în primăvara anului 1963 i-a plasat din nou în opoziţie ; ei au figurat printre agenţii cei mai activi cu prilejul tulburărilor din aprilie 1964 de la Hama şi din ianuarie 1965 de la Damasc.

N. P.

LEOPOLDVILLE

Cursa pentru putere continuă

Sesiunea extraordinară a Parlamentului congolez nou ales s-a încheiat. Lucrările ei au reflectat o dată în plus rivalităţile dintre Chombe şi Kasavubu pentru locul întîi în stat precum şi regruparea din partidul majoritar Conaco (Convenţia naţională congoleză), scindat prin ruptura oficializată de ministrul de interne Victor Nendaka. Într-adevăr, acesta din urmă a anunţat recent formarea Frontului Naţional, alianţă politică ce se opune partidului Conaco. Nendaka a declarat că va cere crearea unui guvern de uniune naţională şi demiterea guvernului actual.

Noul partid Frontul Naţional a şi obţinut săptămîna trecută un prim succes. Cu 57 de voturi pentru şi 54 contra, ca preşedinte al Senatului congolez a fost ales Sylvestre Mundingay, candidat al grupului parlamentar condus de ministrul de interne.

Tot săptămîna trecută, Kasavubu a instituit printr-un decret starea de urgenţă în provincia orientală Maniema, în care alegerile legislative din aprilie au fost anulate în august de Curtea de Apel. Prin acelaşi decret, şeful statului congolez l-a numit pe Victor Nendaka înalt comisar al provinciei şi l-a însărcinat cu pregătirea noilor alegeri. În cercurile politice de la Leopoldville se crede că Frontul Naţional va prezenta candidaţi în aceste alegeri provinciale care vor desemna cinci deputaţi şi şase senatori în Parlamentul congolez.

Toate acestea sînt indicii că rămîne deschis conflictul dintre Chombe şi Nendaka — numit nu de mult în funcţia de ministru de interne de preşedintele statului, Kasavubu, cu scopul evident de a submina poziţiile primului ministru.

La 23 septembrie, Pascal Hamici, purtătorul de cuvînt al lui Chombe, anunţa ziariştilor arestarea a două persoane care în ajun încercaseră „să-l asasineze pe primul ministru congolez", în timp ce acesta părăsea stadionul din Leopoldville, unde asistase la un meci de fotbal. În aceeaşi zi însă, ministrul de interne dezminţea categoric declaraţiile lui Hamici ; aceeaşi reacţie din partea inspectorului general al poliţiei din Leopoldville şi a ofiţerului jandarmeriei care era de serviciu la stadion în timpul meciului. Hamici a continuat să-şi menţină declaraţiile, dînd chiar să se înţeleagă că incidentul face parte dintr-un vast complot dirijat împotriva lui Chombe şi a anturajului său. Afacere într-adevăr încurcată, afirmă corespondenţii străini. Se poate ca Nendaka să fi încercat să organizeze o conspiraţie împotriva primului ministru. Nu este, de asemenea, imposibil ca Chombe însuşi să fi înscenat tentativa, pentru ca sub acest pretext să ia măsuri împotriva adversarilor săi. Oricare ar fi realitatea, este un fapt semnificativ care evidenţiază din nou divergenţele din sînul echipei conducătoare de la Leopoldville.

În culise se spune că Nendaka vizează chiar postul de prim-ministru. Cum însă tot ceea ce priveşte Congo se decide în afara ţării, este puţin probabil ca acesta

să-şi facă intrarea la Kalina, sediul guvernului. Diplomaţii occidentali, în primul rînd cei americani şi belgieni, vor să evite deocamdată o înfruntare deschisă între Kasavubu şi Chombe. Un asemenea conflict ar implica o alegere destul de dificilă între două persoane — şi una şi cealaltă ataşate evident Occidentului. De aceea se fac presiuni asupra lor să-şi aplaneze divergenţele şi „să lărgească componenţa guvernului" (după cum spunea Spaak). Dînd curs acestor sfaturi, Chombe a declarat săptămîna trecută, la o conferinţă de presă, că este pe deplin de acord cu această propunere, aducînd totodată elogii „înţelepciunii şefului statului congolez". În acelaşi timp, Chombe nu omite să-şi ia precauţiuni : recent el a solicitat un nou contingent de mercenari sud-africani. Şi Kasavubu dă dovadă de prudenţă. Potrivit părerii revistei *Jeune Afriaue*, el manevrează pentru a submina influenţa lui Chombe, „fără să intenţioneze deocamdată a-l îndepărta definitiv de pe scena politică congoleză".

Ştefan CORNU

BONN

Anevoioasa operaţiune a formării guvernului

După recentele alegeri, capul de afiş al vieţii politice din R. F. Germană este deţinut de agitata problemă a formării noului guvern.

Cabinetul condus pînă acum de Ludwig Erhard a fost un cabinet moştenit (de la Adenauer, în 1963). Noul guvern ar trebui să fie un „guvern Erhard". Formarea lui pare a fi însă destul de dificilă. Erhard însuşi a explicat de ce : „În U.C.D. şi U.C.S. — îi spunea el zilele trecute vicecancelarului liberal Mende — fiecare vrea altceva. Şi lucrul cel mai neplăcut este cearta pentru Ministerul de Externe". Adenauer, preşedintele U.C.D., Strauss, preşedintele U.C.S., Eugen Gerstenmaier, preşedintele Bundestagului, şi într-o măsură şi preşedintele Lübke au crezut că Erhard va obţine doar o victorie la limită, situaţie care le-ar fi înlesnit cel puţin îndepărtarea lui Schroeder de la conducerea Ministerului de Externe şi acordarea unui post ministerial lui Strauss. În noile condiţii gruparea condusă de Adenauer şi Strauss s-a resemnat să-l tolereze pe Erhard, nu însă şi pe Schroeder, pe vicecancelarul Mende sau pe Dahlgrün, ministrul de finanţe — toţi trei liberali.

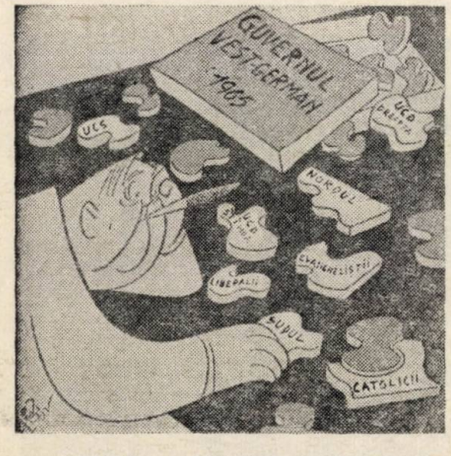

ERHARD : — Am piesele jocului, dar cum să le combin ?

(Din DIE WELT, Hamburg)

Un lucru pare însă sigur : Erhard nu este dispus să renunţe la serviciile ministrului său de externe. În orice caz el pare mai hotărît decît Adenauer, care în 1961 l-a sacrificat pe Brentano, acceptîndu-l pe liberalul Schroeder. Şi situaţia de astăzi este, într-un fel, similară cu aceea de atunci. „Aşa după cum astăzi — releva comentatorul lui *Der Spiegel* — adversarii cancelarului, Lübke, Adenauer şi Strauss, nu-l pot răsturna pe Erhard şi în schimb cer demiterea lui Schroeder, tot aşa liberalii acum patru ani au cerut demiterea lui Brentano pentru că de Adenauer nu puteau scăpa".

Schroeder n-a fost niciodată prea simpatizat de Adenauer şi de adepţii lui. Începînd din octombrie 1963, o dată cu venirea lui Erhard la putere, el a fost ţinta celor mai aprige atacuri ale lui Strauss. Cît despre preşedintele Lübke, acesta nu l-a agreat nici în 1961, cînd i-a făcut greutăţi asemănătoare celor pe care i le face astăzi, opunîndu-se multă vreme numirii lui. Principalul reproş pe care i-l aduc adversarii săi a fost formulat zilele trecute chiar de Lübke ; vorbind despre Schroeder, preşedintele a declarat că acesta „a deteriorat întreaga atmosferă dintre Bonn şi Paris". La fel Strauss şi Adenauer. Desigur, mai vehement. Tratatul franco — vest-german semnat la 22 ianuarie 1963 „nu există pentru moment decît pe hîrtie" — spunea recent Adenauer într-un interviu publicat în *Bild-Zeitung* — iar realizarea lui „depinde de persoana care va lua în mînă politica externă a ţării".

Pretendenţii la postul de ministru de externe în locul lui Schroeder sînt Kurt Georg Kiesinger, prim-ministru în landul Baden Württemberg şi fost purtător de cuvînt în probleme de politică externă al U.C.D.—U.C.S. în Bundestag, şi Eugen Gerstenmeier, preşedintele Bundestagului şi fost preşedinte al Comitetului parlamentar pentru politică externă. În comisia de tratative pentru formarea guvernului, Kiesinger este susţinut de Klaus Scheufelen, preşedintele fracţiunii U.C.D. din Nord Württemberg. La rîndul său Gerstenmeier se bucură de sprijinul deplin al preşedintelui Heinrich Lübke.

În ultima vreme şansele lui Schroeder au crescut totuşi simţitor. Aceasta mai ales de cînd Erhard a declarat că îşi asumă întreaga răspundere a politicii externe promovată de ministrul său. Alt indiciu este faptul că Schroeder a fost invitat să participe la lucrările comisiei U.C.D.—U.C.S. privind liniile viitoare ale politicii vest-germane. La prima şedinţă Adenauer şi Strauss au tăcut ostentativ. 48 de ore mai tîrziu Adenauer, vizibil supărat, a declarat într-un interviu acordat ziarului liberal de stînga *Frankfurter Rundschau* : „Eu nu eram de acord cu o parte a programului pe care dl Schroeder l-a propus, dar am rămas în continuare la şedinţă pentru a nu lăsa să se spună că vreau să mă sustrag de la o discuţie cu ministrul". Ceea ce însă nu l-a împiedicat să se retragă chiar în ziua apariţiei interviului, refuzînd astfel să mai participe

→

REFLECTOR

Tortura „statuii"

Un document publicat la Londra sub titlul „Situaţia în închisorile Portugaliei" aduce mărturii despre crudele torturi la care sînt supuşi prizonierii politici de către poliţia secretă. Metodele de interogare merg de la „rafinate presiuni cu caracter psihologic pînă la ameninţări cu tortura şi la brutalităţi făţişe". Iată cîteva exemple :

Mulţi foşti deţinuţi au vorbit despre „tortura statuii". Iată ce spune Arnaldo Mesquita : „Nu apuci să închizi ochii şi să adormi şi cineva te trezeşte, lovindu-te, înţepîndu-te cu ace, zdruncinîndu-te cu brutalitate... Datorită acestui tratament, mulţi prizonieri şi-au pierdut minţile".

Un deţinut, Duartes Mendes, a fost supus acestui supliciu timp de 273 ore. Alţi prizonieri au fost închişi în celule întunecoase timp de cîte 15 zile iar alţii au fost lăsaţi cîte doi ani în celule în care nu este posibilă nici o mişcare.

Un alt exemplu de tortură, „psihologică" : Multor prizonieri li se spune că soţiile lor s-au hotărît să-i părăsească şi că în casa lor „au venit alţii".

Zilnic aproape, agenţiile anunţă înscenarea unor noi procese. Aceasta înseamnă că în ciuda torturilor aplicate, despre care se ştie prea bine în Portugalia, patrioţii nu încetează lupta.

„PAGEOS"

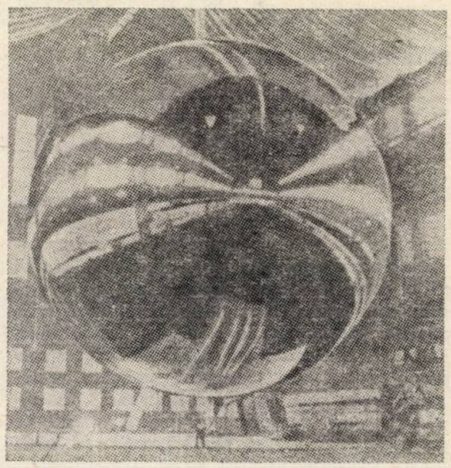

Satelitul-geodezic american „Pageos" va fi lansat la înălţimea de 4 000 km pe o traiectorie circulară, în jurul unuia din polii Pămîntului. Satelitul, învelit cu o foiţă metalică pentru a putea reflecta razele solare, va fi folosit ca punct de reper luminos pe cer în cursul măsurătorilor geodezice.

Alge artificiale

Englezii au introdus un original sistem de protejarea ţărmurilor — folosirea algelor artificiale din material plastic. Experimentate pentru prima oară în Danemarca, ele s-au dovedit la fel de eficiente ca algele naturale pentru amortizarea valurilor şi împiedicarea eroziunii. După 18 luni de utilizare s-a constatat că plajele s-au lăţit cu 1 metru.

Orăşelul jucăriilor

Japonia a devenit în ultimii ani una dintre cele mai mari exportatoare de jucării din lume. Aceasta a determinat întocmirea unui proiect de a se construi, lîngă Tokio, un orăşel destinat în exclusivitate fabricării jucăriilor pentru export. Orăşelul — a cărui construcţie se va încheia în 1970 — va avea 67 de ateliere pentru confecţionarea jucăriilor, un centru de cercetări şi de formaţie profesională, locuinţe, şcoli, un sector comercial etc. Populaţia orăşelului va fi de 10 000 de oameni, dintre care 7 000 direct productivi în industria jucăriilor.

la viitoarele reuniuni ale comisiei creştin-democrate de tratative.

Cei mai mulţi comentatori sînt de părere că Schroeder nu va fi nevoit să părăsească fotoliul său ministerial. Este posibil ca el să fie secondat de un secretar de stat, aceasta fiind singura concesie pe care ar putea-o căpăta Strauss.

Schroeder devenind din ce în ce mai stăpîn pe situaţie, atacurile „echipei de la München" se îndreaptă acum cu mai multe speranţe împotriva lui Mende, vicecancelar şi ministru pentru problemele germane. Mende, după părerea adepţilor lui Strauss şi Adenauer, ar trebui să părăsească postul ministerial mulţumindu-se doar cu acela de vicecancelar. Tactica este simplă: dacă nu Erhard atunci Schroeder, dacă nu Schroeder — Mende, dacă nu Mende — eventual Dahlgrün, ş.a.m.d.

Constituirea noului cabinet vest-german se dovedeşte astfel destul de anevoioasă. „Guvernul acesta — este de părere Rudolf Augstein, redactorul şef al revistei *Der Spiegel* — nu se formează mai uşor decît acela din 1961".

Radu PASCAL

ROMA

Corespondenţă de la Ion MĂRGINEANU

Întîlnire a scriitorilor europeni

Dacă ar fi să parafrazăm dictonul „Toate drumurile duc la Roma", am putea spune că în acest început de octombrie pe malurile Tibrului şi-au dat întîlnire reprezentanţii scriitorilor din toate ţările Europei. Dialogurile purtate sub cupola de la Auditorium C.I.D.A. au continuat apoi, firesc, pe sub pinii cîntaţi de Respighi, printre vestigiile antice de la Foro Romano, pe celebra scară din Piaţa Spaniei, unde în ceasurile de răgaz participanţii la congresul Comunităţii Europene a Scriitorilor (C.O.M.E.S.) şi-au împărtăşit gîndurile, aspiraţiile, proiectele. Tema acestui forum al creatorilor a fost „Avangarda europeană de ieri şi de astăzi", iar dezbaterile au depăşit uneori tiparul strict al temei, îmbrăţişînd şi alte aspecte ale literaturii zilelor noastre, ale raportului scriitor-contemporaneitate.

Printre figurile remarcabile ale literaturii europene prezente la Roma erau doi laureaţi ai Premiului Nobel — islandezul Haldor Laxness şi italianul Salvatore Quasimodo — filozoful francez Jean Paul Sartre, englezul John Lehman, sovieticii Simonov şi Tvardovski, olandezul Theun de Vries, polonezul Iwaszkiewicz, spaniolul Rafael Alberti. Ţara noastră a fost reprezentată, după cum se ştie, de o delegaţie condusă de Demostene Botez, preşedintele Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România.

Poetul Giuseppe Ungaretti, care a fost reales în funcţia de preşedinte al C.O.M.E.S., a subliniat în cuvîntul rostit la deschiderea congresului faptul că însăşi raţiunea de a exista a Comunităţii este mijlocirea unui dialog sincer între scriitorii care, indiferent de convingerile lor politice, sînt uniţi în năzuinţa de a sluji frumosul, idealurile de libertate, justiţie, adevăr. Făcînd analogii cu „Antigona" lui Sofocle, cu sonetele lui Shakespeare şi „Divina Comedie" a lui Dante, Ungaretti arăta că adevărata poezie are menirea să cînte demnitatea umană, să respingă tot ceea ce este pretext, joc formal, bizarerie.

Spaţiul nu ne permite să ne referim pe larg la cele 36 de intervenţii care au avut loc în cele patru zile de dezbateri. Ne vom limita doar la cîteva dintre ele. Criticul francez Maurice Nadeau, directorul revistei *Lettres Nouvelles*, încercînd să definească noţiunea de avangardă, a spus că scriitori ca Baudelaire şi Flaubert, pe care nimeni astăzi nu se gîndeşte să-i claseze drept avangardişti, au fost, la vremea lor, în avangardă, scriind adevăruri verificate de ei înşişi şi exprimîndu-le fără să ţină seamă de convenienţe sau modă. După părerea lui, avangarda autentică poate fi definită printr-o noţiune foarte simplă: adevărul de care artistul este într-adevăr convins, nu acela care se naşte datorită modei sau stimulentului dat de publicitate.

Interesantă a fost intervenţia lui Jean Paul Sartre: după ce a făcut o amplă prezentare teoretică a evoluţiei noţiunii de avangardă în ţările europene, el a deschis o fereastră spre literatura ţărilor Africii, Asiei şi Americii Latine. Scriitorii din aceste ţări, a arătat el, trebuie să creeze astăzi o nouă limbă, un nou limbaj poetic, opus celui al colonialiştilor, să creeze un public căruia să-i fie destinate cuvintele noi, să rupă cu schemele alimentate de colonialişti şi de starea de înapoiere.

Scriitorul sovietic Tvardovski a dezbătut, printre altele, raportul dintre experienţe şi cititor. Problema care se pune, a arătat el, este dacă cititorul participă la experienţe, dacă îl interesează, dar mai ales dacă descoperă în ele un conţinut, care este vital şi hotărîtor pentru aprecierea operei respective.

În cadrul lucrărilor congresului a vorbit şi preşedintele Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România, Demostene Botez. El a spus, printre altele, că avangarda de astăzi trebuie să fie constructivă, nu destructivă, nu trebuie să rămînă la o simplă expresie care să frămînte doar un grup de intelectuali. Avangarda de astăzi trebuie să fie cuvîntul unui nou umanism, să dea răspuns problemelor majore ale umanităţii, să conducă la un umanism iluminat. Criticul N. Tertulian a vorbit despre raportul dintre marxism şi curentele de avangardă.

De la tribuna congresului a vorbit şi scriitorul portughez Urbano Rodriguez, arestat de mai multe ori de poliţia lui Salazar pentru lucrările sale, pentru convingerile sale politice. După ce a relatat despre tendinţele existente astăzi în literatura ţării sale, el a subliniat vitalitatea şi importanţa unor adevărate fenomene de avangardă existente mai ales la scriitorii din Angola şi Mozambic, care trăiesc încă sub opresiunea colonialiştilor portughezi. Un alt scriitor portughez, Jorge Reiss, care trăieşte în exil în Franţa, a denunţat condiţiile grele în care trăiesc şi creează scriitorii din patria sa, arestaţi şi trataţi ca deţinuţi de drept comun. El a făcut un apel la C.O.M.E.S. cerîndu-i să intervină pe lîngă forurile internaţionale, pentru a obţine eliberarea scriitorilor întemniţaţi.

Cu vie emoţie a fost ascultat cuvîntul scriitorului spaniol Barral, care a denunţat opresiunea la care este supusă astăzi literatura în Spania. „Cenzura împiedică libera circulaţie a ideilor şi contactul cu experienţa pozitivă a culturii celorlalte ţări europene".

Scriitorul guatemalez Miguel Angel Asturias, unul dintre candidaţii la Premiul Nobel din acest an şi promotorul Comunităţii latino-americane a scriitorilor, care va lua fiinţă în mod oficial în februarie, cu prilejul Congresului de la Mexico, s-a referit la necesitatea colaborării dintre diferitele comunităţi create în afara continentului european şi C.O.M.E.S. De altfel, în legătură cu aceasta, C.O.M.E.S., în colaborare cu U.N.E.S.C.O., preconizează constituirea unei Federaţii Internaţionale a Comunităţii Scriitorilor.

Aşa cum s-a mai arătat, noii membri ai Consiliului, printre care şi reprezentantul ţării noastre, Titus Popovici, au fost primiţi la Palatul Quirinal de către preşedintele Republicii Italia, Giuseppe Saragat.

În încheierea dezbaterilor a fost aprobat programul întîlnirilor pentru anul 1966, care prevede discuţii şi colocvii la Bucureşti, Stockholm, Dublin, Tbilisi, Paris, Varşovia, iar — în afara continentului european — la Mexico şi Addis Abeba.

Roma, 12 octombrie

Scena de balet „Comoara", prezentată de Teatrul satiric-muzical „C. Tănase" din Bucureşti la „Friedrichstadtpalast", cu prilejul „Zilelor festive ale Berlinului"

Dialoguri despre N.A.T.O.

„N.A.T.O. se află într-o situaţie dificilă din cauza existenţei forţelor care riscă să dezintegreze această organizaţie" (Josef Luns, ministrul de externe al Olandei). „Alianţa atlantică a devenit o relicvă istorică" (Michel Boscher, conducătorul delegaţiei franceze la conferinţa parlamentarilor N.A.T.O.). „Există în prezent în Norvegia un puternic curent de idei în favoarea unei revizuiri a angajamentului acestei ţări faţă de N.A.T.O., în sensul reîntoarcerii la situaţia care a precedat angajarea Norvegiei şi Danemarcei faţă de Pactul atlantic" (ziarul *Aftonbladet).* „Se impune o confederaţie de state independente în Europa Occidentală" (broşura „O Europă a naţiunilor", apărută la Londra).

Acestea sînt cîteva spicuiri din declaraţiile şi articolele de presă înregistrate în ultima perioadă. După cum se vede dialogul despre N.A.T.O. este la ora actuală în plină desfăşurare, deşi actuala preocupare despre viitorul N.A.T.O. apare nelegată de nici o întrunire importantă a Pactului nord-atlantic. Totodată, „preocupările asiatice" — respectiv angrenarea — într-o formă sau alta — a puterilor occidentale şi în primul rînd a Statelor Unite în evenimentele de tipul războiului agresiv din Vietnam — nu au împins pe un plan secundar problemele interoccidentale. Se apropie data alegerilor franceze, acest „termen de graţie", cum le numeşte un ziar vest-german. În acelaşi timp, din Paris surse oficioase anunţă că la începutul anului viitor Franţa va fi în măsură să ridice problema reorganizării N.A.T.O. Această iniţiativă ar urma să oficializeze nemulţumirile Franţei faţă de N.A.T.O. Surse informate din capitala Franţei apreciază că tratativele cerute de Franţa „vor trebui să se ocupe de ansamblul problemei organizaţiei atlantice" *(France Presse).* În sfîrşit, în perspectivă se află o nouă serie, dificilă, de tratative bilaterale şi sesiunea anuală a N.A.T.O.

Probabil că de aceea oameni politici, editorialişti cunoscuţi, experţi militari caută remedii şi oferă, fiecare în felul său, „medicamentul potrivit" *(Economist).*

Ideea „reformei N.A.T.O." nu este nouă, ea îmbrăcînd succesiv aspecte din ce în ce mai vaste. Iniţial, în 1958 preşedintele de Gaulle, în memorandumul adresat conducătorilor S.U.A. şi Angliei, cerea un statut de egalitate al Franţei cu celelalte două mari puteri occidentale. Principiul „directoratului" din N.A.T.O. presupune în concepţia franceză o deplină egalitate între marile puteri occidentale. Dar lucrurile nu s-au limitat la aceste proiecte. Ulterior, planurile de reformă a N.A.T.O. au generat ideea înlocuirii ca atare a organizaţiei nord atlantice printr-un sistem de pacte bilaterale. În prezent, la Paris se susţine că nu mai există cauzele care au dus la constituirea N.A.T.O. „Preşedintele de Gaulle a pus bazele crizei generale a alianţei atlantice" *(New York Times).*

Bineînţeles, politica americană a reacţionat cu ostilitate atît la ideea reorganizării N.A.T.O. de natură să pună sub semnul întrebării hegemonia S.U.A. cît şi la aceea a desfiinţării alianţei. Eforturile Statelor Unite de a impune un plan de „integrare" militară sînt destinate, printre altele, menţinerii intacte a unităţii N.A.T.O.

Totuşi în ultimul timp, brusc, într-o serie de cercuri politice occidentale, se recunoaşte necesitatea reorganizării N.A.T.O. Asistăm chiar la o adevărată supralicitare în acest domeniu. Se declară adepţi ai schimbărilor în organizaţia nord atlantică chiar şi cei care nu doresc în fond aceasta. La New York a fost creat un fel de nou „consiliu al înţelepţilor" care, pînă în toamna anului viitor, va trebui să prezinte concluziile asupra sensului şi direcţiilor în care N.A.T.O. ar putea fi modificat. Mai mult, a fost chiar elaborat un „proiect de soluţii" în acest sens.

Dar cum este concepută această reformă ? „Trebuie să menţinem problema reformei pe un teren practic" declară M. Brosio (secretarul general al N.A.T.O.). În cazul de faţă însă, preluînd ideea, sau mai precis sloganul reformei N.A.T.O., Brosio urmăreşte exact contrariul. În schema argumentării sale găsim următoarele : 1. Organizaţia nord-atlantică „este tot atît de necesară astăzi ca şi atunci cînd a fost constituită". 2. „Nu trebuie să facem deosebiri teoretice între alianţă şi organizaţia creată pentru traducerea ei în practică". 3. Acordul în problemele nucleare „trebuie să aibă prioritate politică" faţă de orice acord în problemele dezarmării.

Prin urmare, ideile de reformă a N.A.T.O. apar la Brosio ca o obişnuită pledoarie pentru unitatea N.A.T.O. şi pentru aprobarea proiectelor de „integrare" nucleară. De unde concluzia sa : „Este lipsit de logică să afirmăm că alianţele nu mai sînt valabile în era nucleară".

Secretarul general al N.A.T.O. apare ca exponent fidel al politicii americane ostilă oricărei modificări a actualei structuri a N.A.T.O. şi nemulţumită de manifestarea tot mai pronunţată a unor tendinţe centrifuge în acest bloc. „Alianţa trebuie să continue sub forma sa actuală dar însoţită de unele reforme de structură esenţială" (din soluţiile preconizate la conferinţa parlamentarilor N.A.T.O. de la New York). Ceea ce prevalează însă este „continuitatea N.A.T.O.". Pe de altă parte în cercurile americane se încearcă o tentativă de ultimă oră pentru rediscutarea şi aprobarea proiectelor de „integrare" nucleară. Este ceea ce declară vicepreşedintele S.U.A., Humphrey : „Trebuie să menţinem structura apărării în comun pe care se bazează N.A.T.O. Trebuie să adaptăm această structură împrejurărilor în continuă schimbare". Iar într-un interviu transmis în Marea Britanie, subsecretarul de stat George Ball susţine că problema formării unei forţe nucleare înăuntrul N.A.T.O. „va trebui din nou abordată în viitorul foarte apropiat. Aceasta este o problemă care nu poate fi lăsată de o parte".

Recent, cea de a 11-a adunare generală a asociaţiei tratatului atlantic a adoptat aşa-numita „Declaraţie de la Roma". Aci sînt prezente toate postulatele politicii atlantice şi sînt exprimate în modul cel mai fidel poziţiile acelor cercuri occidentale care nu doresc de fapt nici un fel de modificare în actuala structură şi în actuala ierarhie stabilită implicit în interiorul Pactului atlantic. Declaraţia reafirmă faptul că N.A.T.O. „este la fel de preţios şi necesar" în prezent cum a fost la data semnării sale. De aci recomandarea prezentată la punctul 1 : „Tratatul trebuie menţinut intact, asigurînd durata continuă a pactului". La punctul 2, o altă prevedere, avînd o semnificaţie apropiată : „Trebuie creată o forţă nucleară a cărei folosire ar depinde de N.A.T.O." Concluziile generale avertizează împotriva „oricărei slăbiri a forţei N.A.T.O. şi a spiritului de solidaritate", cerînd totodată formarea unei uniuni politice şi făcînd apel „la o înţelegere mai generoasă şi mai justă" a intereselor.

Declaraţia de la Roma nu oferă nimic temerilor exprimate de unele cercuri politice din Europa occidentală faţă de politica organismelor supranaţionale în afara obişnuitelor promisiuni privind „dezvoltarea posibilităţilor N.A.T.O. la nivel economic, financiar, social sau politic", extinderea solidarităţii N.A.T.O. „dincolo de regiunea geografică a pactului" etc.

Ţinînd seama de evoluţia relaţiilor şi evenimentelor în Pactul nord atlantic, apelurile de tipul declaraţiei de la Roma sau ale secretarului general N.A.T.O. nu pot estompa fenomenele importante care se petrec în viaţa politică occidentală şi care se caracterizează prin recunoaşterea tot mai largă a neconcordanţei între politica blocurilor militare agresive de tipul N.A.T.O. şi interesele naţionale ale statelor

membre, precum şi interesele păcii şi securităţii popoarelor.

Poziţia Franţei este binecunoscută în această problemă. Ea a fost recent reafirmată în conferinţa de presă a preşedintelui de Gaulle care, după părerea observatorilor, a dezlănţuit un nou moment de criză în pactul N.A.T.O. După cum se ştie, preşedintele de Gaulle a respins „teoriile arbitrare şi interesele în baza cărora se susţine că Franţa ar trebui să renunţe la personalitatea ei în cadrul unor organisme internaţionale construite în aşa fel încît Statele Unite să poată exercita dinăuntru sau din afară un rol preponderent iar noi, din principiu, n-ar trebui decît să ne conformăm".

În prezent se comentează cu mult interes ultima declaraţie a ministrului de externe englez, Stewart, apreciată ca o schimbare a poziţiei engleze în ce priveşte „integrarea" nucleară în N.A.T.O. După luni de tratative şi de amînări, la Londra se vorbeşte despre eventualitatea abandonării proiectelor „forţei nucleare multilaterale" sau „forţei nucleare atlantice". Observatorii politici din Marea Britanie interpretează declaraţia lui Stewart ca un pas categoric în această direcţie, şi ca o exprimare a temerii faţă de eventuala înarmare nucleară a Germaniei occidentale. *Observer* remarca oportunitatea reconsiderării atitudinii britanice în problemele „integrării" nucleare. În ţările nordice comentatorii vorbesc şi ei despre o „reconsiderare" a atitudinii faţă de N.A.T.O. Ziarul *Aftonbladet,* pe care l-am citat, scrie că fostul ministru de externe, Halvard Lange, este răspunzător direct pentru aderarea Norvegiei la N.A.T.O. pe care o consideră „o nenorocire". De altminteri în Norvegia a fost creat un grup de specialişti avînd misiunea să studieze posibilităţile şi consecinţele încheierii unei alianţe defensive între Norvegia şi Suedia după 1969, data expirării valabilităţii N.A.T.O., ca alternativă la prezenţa Norvegiei în Pactul nord atlantic.

Nici flancul sudic al N.A.T.O. nu este scutit de tendinţe similare. Nu este de mirare că disensiunile greco-turce au sugerat comentatorilor numeroase rezerve în ce priveşte trăinicia legăturilor acestor ţări cu N.A.T.O. Iată ce scrie ziarul turc *Ulus:* „Turcia a constatat că N.A.T.O. o leagă de mîini şi de picioare şi că această organizaţie o privează chiar de propria ei iniţiativă în politica externă".

Deci fisurile din N.A.T.O. nu apar numai în zona franceză. Probabil acesta este motivul pentru care sînt luate în consideraţie, în cercurile politice ale adepţilor N.A.T.O., „posibilităţile cele mai rele". În presa americană au apărut ştiri despre planurile care se fac la Washington pentru cazul în care Franţa îşi va modifica în mod oficial atitudinea faţă de N.A.T.O. În aceste planuri se iau în consideraţie următoarele posibilităţi: *În primul rînd,* de Gaulle să ia Statelor Unite dreptul de a folosi în continuare liniile de comunicaţie scumpe şi complicate de pe teritoriul Franţei; *în al doilea rînd,* să interzică utilizarea celor 14 aeroporturi militare din Franţa, care stau acum la dispoziţia N.A.T.O.; *în al treilea rînd,* să ceară mutarea depozitelor de muniţii şi celorlalte depozite de aprovizionare.

Ziarista americană Margaret Higgins, aflîndu-se la Paris în toamna aceasta, prezenta astfel recomandările experţilor americani care „au studiat în ultimul an viitorul N.A.T.O.": „Este oare de preferat o alianţă atlantică ciuntită alternativei desfiinţării sale? Concluzia experţilor a fost: mai bine N.A.T.O. fără Franţa decît nici un fel de N.A.T.O." Deci ideea *mai bine N.A.T.O. fără Franţa* îşi face loc ca alternativă de rezervă pentru eventualitatea în care Franţa va cere într-adevăr revizuirea Pactului atlantic. Înţelegem astfel de ce cercurile americane pledează pentru „menţinerea unităţii N.A.T.O." promiţînd modificări evident neesenţiale.

În rîndul experţilor militari eventualitatea ieşirii Franţei din N.A.T.O. provoacă îngrijorări reale. În Occident a făcut vîlvă articolul „Care va fi viitorul N.A.T.O. în cazul retragerii Franţei", de general-maior în retragere Max S. Johnson din armata terestră a S.U.A., fost ofiţer în grupul de planificare al Comitetului mixt al şefilor de stat major, publicat la sfîrşitul lunii trecute de revista americană *U. S. News and World Report.* „Experţii încep să se întrebe de data aceasta, nu în mod ironic, ci foarte serios: scrie Max S. Johnson «Ce este N.A.T.O. fără Franţa». Răspunsul rapid, prea exact pentru a fi plăcut este: «Acelaşi lucru care este N.A.T.O. fără N.A.T. — un zero!»". Şi mai departe: „Deşi unii strategi din S.U.A. susţin că N.A.T.O. poate fi o alianţă militară viabilă chiar şi fără Franţa, şi în ciuda unei oarecari deplasări militare concrete a unor linii de comunicaţie din Franţa în porturi mai nordice, alţi experţi consideră că această concepţie este mai mult un expedient politic decît o realitate militară." Autorul citează ca argumente: importanţa teritoriului francez „pentru desfăşurarea efectivă a întregii vaste reţele de instalaţii logistice"; liniile de comunicaţie — căi ferate, şosele, conducte petroliere, care trec prin Franţa „ca degetele unei mîini, pornind din arcul format de marile forţe navale franceze de la Canalul Mînecii, Oceanul Atlantic, Golful Biscaia şi Marea Mediterană"; importanţa teritoriului francez pentru forţele aeriene şi rachete etc.

Totuşi această eventualitate convine unora. La Bonn, perspectiva unei puneri în practică a planurilor franceze în contextul politicii „mai bine N.A.T.O. fără Franţa decît desfiinţarea N.A.T.O." apare ca deosebit de convenabilă. Experţii militari vest-germani consideră că aceasta ar duce la o creştere categorică a rolului vest-german în alianţa atlantică şi va netezi foarte mult calea spre înarmare nucleară a Germaniei occidentale. Comentatorul militar vest-german Adelbert Weinstein face astfel în *Frankfurter Allgemeine* o adevărată pledoarie în legătură cu „rolul de rezervă" al Germaniei occidentale în cazul ieşirii Franţei din N.A.T.O. Weinstein se declară nemulţumit de perspectiva „capitulării americane" în faţa dezideratelor lui de Gaulle în problema N.A.T.O. „Apărarea frontului atlantic — scrie el — nu mai este imaginabilă *nici fără* (sublinierea mea — S.V.) R.F.G." Şi mai departe: „Capul de pod american în Europa nu ar avea fără Germania occidentală nici adîncime militară şi nici vreun sens politic".

Opiniile comentatorului militar al lui *Frankfurter Allgemeine,* considerat în lumea presei vest-germane ca un purtător de cuvînt neoficial al politicii guvernamentale, constituie de fapt o reluare a ideilor exprimate mai de mult în paginile revistei americane *Foreign Affairs* de către ministrul de război Kai Uwe von Hassel şi prezentate ulterior în paginile aceluiaşi ziar. „Noi trebuie să vorbim ferm cu prietenii noştri. Putem face aceasta. Fără diviziile noastre nu se mai poate imagina politica militară a Occidentului".

La Bonn mulţumirea latentă creată de eventualitatea retragerii franceze din N.A.T.O. coincide, de asemenea, cu o zgomotoasă reafirmare a „comunităţii de interes" vest-germano-americană. *Le Monde* şi-a consacrat un articol acestei probleme sub titlul: „Amerika über alles". Sînt cunoscute opiniile recente ale lui Erhard şi Schroeder în problemele atlantice. „Nimic nu trebuie făcut fără Statele Unite" (interviu acordat de Schroeder ziarului *Rheinischer Post).* Şi în acelaşi interviu ideea: „Scopul suprem al politicii (vest-)germane este cel al Statelor Unite". Astfel în cercurile diplomatice şi militare din Germania occidentală se afirmă că orice reformă care ar „zgudui N.A.T.O." ar însemna un pas înainte spre realizarea „Mitsprache" -ului, dreptul de co-hotărîre în domeniul nuclear.

■

Dialogul despre N.A.T.O. continuă. El se va concretiza printr-o reafirmare oficială a unor poziţii cu prilejul terminării convorbirilor ministrului de externe englez Stewart la Washington, a vizitei cancelarului Erhard în Statele Unite şi mai ales în cadrul sesiunii anuale din decembrie a consiliului N.A.T.O. Deşi aceasta va trece fără a lăsa probabil rezultate practice, problema ca atare a viitorului N.A.T.O. continuă şi va continua să domine scena politică occidentală. Aceasta este o expresie a procesului complex care se petrece pe plan mondial şi care demonstrează cu tot mai multă pregnanţă caracterul anacronic al politicii blocurilor militare, opoziţia ireductibilă între interesele păcii, ale statelor independente şi existenţa blocului agresiv N.A.T.O. Evoluţia internaţională orientează acest dialog spre o materializare a eşecului inevitabil al politicii promovată de N.A.T.O.

Sergiu VERONA

Locuitorii oraşului belgian Florennes au organizat un marş de protest împotriva depozitării de armament nuclear la baza militară americană din apropierea localităţii lor

CONFERINȚA GENERALĂ A AGENȚIEI INTERNAȚIONALE PENTRU ENERGIE ATOMICĂ

În a doua jumătate a lunii septembrie s-a desfășurat la Tokio a 9-a conferință generală a Agenției Internaționale pentru Energie Atomică. Revista LUMEA a adresat acad. prof. **HORIA HULUBEI,** șeful delegației române și vicepreședinte al Conferinței generale, cîteva întrebări privind principalele probleme discutate, rezultatele și semnificațiile dezbaterilor :

— Este pentru prima oară, a precizat prof. Horia Hulubei, cînd lucrările forului suprem al A.I.E.A. au loc înafara Vienei, sediul oficial al Agenției. Anul trecut, a 8-a sesiune a acceptat invitația guvernului japonez de a întruni următoarea conferință generală la Tokio. Cu prilejul sesiunii din capitala Japoniei, 400 de reprezentanți ai celor 93 de țări membre (la conferință numărul membrilor a sporit la 95), au ascultat raportul anual prezentat de directorul general al A.I.E.A., Sigvard Eklund (Suedia), și au discutat problemele principale ale ordinii de zi, dintre care cele mai importante au fost : aprobarea sistemului de garanții revizuit, alegerea de noi membri în Consiliul guvernatorilor și votarea bugetului.

Referindu-se la sistemul de garanții revizuit, adoptat la Conferință, acad. H. Hulubei a spus :

— Un sistem de garanții exista mai demult, dar el nu era acceptat de toate țările. În cursul acestui an, Consiliul guvernatorilor, format din reprezentanții a 25 de țări, printre care și România, a revizuit sistemul existent. Propunerile Consiliului guvernatorilor au fost supuse aprobării Conferinței generale. Față de sistemul de garanții anterior, a cărui rigiditate a făcut ca el să nu întrunească acceptarea mai multor țări de a supune controlului Agenției atomice activitățile lor nucleare, prezentele amendamente au întrunit adeziunea marii majorități a statelor membre. Delegații Republicii Socialiste România au considerat că acest sistem revizuit întemeiază colaborarea științifică dintre țările membre ale A.I.E.A. pe principiile asigurării independenței, suveranității și neamestecului în treburile interne ale statelor în spiritul politicii de coexistență pașnică. De asemenea, delegația noastră a specificat că pe măsura experimentării aplicării sistemului de garanții revizuit, el este susceptibil de noi îmbunătățiri.

În continuare, acad. H. Hulubei ne-a vorbit despre problemele mai semnificative prezentate în raportul anual :

— Raportul a relevat unele din acțiunile tehnico-științifice mai importante ale Agenției atomice. Sub auspiciile Agenției se efectuează studii și cercetări științifice de interes internațional, se studiază posibilitatea aplicării rezultatelor lor. Voi enumera cîteva dintre aceste preocupări la care își dau concursul savanți de reputație mondială din diferite țări. Studiile hidrologice cu metode radioactive au o însemnătate cu totul particulară. Apa este astăzi „materia primă" care lipsește cel mai mult în lume. Nevoile industriale sînt atît de mari încît apa potabilă și apa nesărată existentă nu le mai poate satisface. Această lipsă ne obligă să procurăm apa pe două căi : prin metode radioactive să se găsească apa care există, iar prin construirea de reactoare, pe lîngă producerea de căldură și electricitate, să se poată realiza și operația de desalinizare a apelor sărate. Această problemă este de un interes vital nu numai pentru țările pe care poziția lor geografică le situează în zone de secetă acută, dar și pentru statele cele mai dezvoltate, a căror industrie nu poate urmări ritmul civilizației secolului XX, fără acest element primar — apa.

O altă problemă în care s-au obținut rezultate excelente cu ajutorul metodelor radioactive și respectiv și prin contribuția A.I.E.A. este eradicarea insectelor dăunătoare în agricultură. Produsele chimice întrebuințate în general pot avea consecințe nocive asupra întregii recolte. Prin aplicarea metodelor radioactive acest pericol este înlăturat.

Un rol de conducere l-a avut Agenția atomică și în cercetarea posibilităților de sterilizare a alimentelor cu ajutorul radiațiilor. În Turcia, de pildă, a fost instalată o stație pilot pentru a proteja depozitele de cereale. În colaborare cu Organizația internațională a muncii a fost abordată problema protejării personalului care lucrează în extragerea și tratarea mineralelor radioactive.

Anul acesta s-a organizat la București, de către Agenția atomică împreună cu Comitetul pentru energie nucleară, un colocviu privind controlul prin metode nedestructive a combustibilului nuclear.

Tot sub egida Agenției atomice au fost publicate o serie de studii științifice și de lucrări privind posibilitatea aplicării practice și organizatorice a metodelor elaborate de cei mai mari specialiști ai lumii : efectele chimice ale transformării nucleare, difuzia inelastică a neutronilor, fizica plasmei, reglementarea transformărilor radioactive, organizarea serviciilor de protecție radiologică.

În cadrul Conferinței de la Tokio, delegația română, alături de alte țări socialiste și nesocialiste a ridicat problema menținerii R. P. Chineze în afara A.I.E.A., situație incompatibilă cu caracterul de universalitate al acestei organizații internaționale.

L-am rugat pe acad. H. Hulubei să ilustreze prin cîteva exemple raporturile țării noastre cu A.I.E.A. :

— România a avut o contribuție activă în planificarea activității științifice a A.I.E.A. Gazdă în ultimul timp a două importante colocvii ale Agenției, România a avut și șase contracte de colaborare directă cu A.I.E.A., unele dintre ele fiind în curs de reînnoire.

Oamenii de știință din domeniul cercetărilor nucleare de la noi din țară efectuează un rodnic schimb de comunicări, experiențe și publicații cu A.I.E.A. Țara noastră a fost vizitată în mai multe rînduri de personalități din conducerea Agenției în frunte cu directorul general, dr. S. Eklund, care au observat și apreciat activitatea desfășurată în acest domeniu de cercetătorii noștri.

Dată fiind ponderea tot mai mare a acțiunilor legate de energia nucleară, în cadrul programului de dezvoltare a științei și tehnicii mondiale — a spus în încheiere acad. H. Hulubei — România a arătat că în ansamblul activității Agenției o grijă primordială trebuie să se acorde formării de cadre științifice în țările în curs de dezvoltare, pentru ca acestea să poată pune în valoare asistența tehnică care li se oferă prin intermediul Agenției.

ASALTUL ASUPRA LUNII ÎNTR-O FAZĂ NOUĂ

După faza fotografierii intense a Lunii, pe suprafața vizibilă ca și pe cea invizibilă, asaltul asupra Lunii a intrat într-o fază nouă.

Comentînd recent observațiile științifice pe care le permit cele 1 500 de fotografii ale Lunii, obținute de rachetele de sondaj americane Ranger 7—9, savantul vienez prof. dr. Josef Hopmann conchide că suprafața Lunii prezintă atîtea forme „moi" încît este de presupus că straturile superioare sînt extrem de friabile și de casante. De miliarde de ani, scoarța lunară este supusă acțiunii distrugătoare a razelor Roentgen și corpusculare de proveniență solară. Situația aceasta — confirmată de măsurători fotometrice și de cercetări de laborator — îl determină pe savantul vienez să considere aselenizarea — și cu atît mai mult circulația pe Lună — drept practic imposibilă.

Dar cercetătorii și oamenii de știință care se consacră astronauticii nu se lasă descurajați de asemenea previziuni pesimiste.

Încă la Atena, cu prilejul ultimului Congres al Federației internaționale de astronautică, profesorul Sedov a anunțat că tehnicienii sovietici lucrează la un vehicul spațial capabil să aterizeze pe solul lunar și să întreprindă la comandă automată observații științifice.

La 4 octombrie 1965 a fost lansată în direcția Lunii o rachetă cosmică sovietică, avînd la bord stația automată Luna-7, în greutate de 1506 kg. Ultima treaptă a rachetei a circulat în prealabil pe o orbită intermediară de satelit artificial al Pămîntului, iar apoi a plasat stația automată pe o traiectorie în direcția Lunii. După o corectare a traiectoriei, efectuată la 5 octombrie, stația Luna-7 a atins suprafața Lunii la 8 octombrie, în regiunea Oceanului Furtunilor, la vest de craterul Kepler. Deși unele operații necesare pentru aselenizarea lină pe suprafața Lunii nu au fost îndeplinite în conformitate cu programul — Luna-7 a obținut un mare volum de date utile pentru noi lucrări, care apropie cu pași repezi ziua succesului deplin în asaltul asupra satelitului nostru natural.

Cercetătorii americani fac și ei eforturi în aceeași direcție. Dar N.A.S.A. nu poate încă preciza data primei lansări a unui vehicul spațial în vederea aselenizării. Evenimentul nu va avea loc înainte de iarna acestui an. Mai mult decît atît, tehnicienii de la Hughes Aircraft, care construiesc stația automată Surveyor — destinată aselenizării — se arată sceptici și prevăd că primele tiruri nu-și vor atinge probabil ținta.

Peisajul lingvistic al Africii

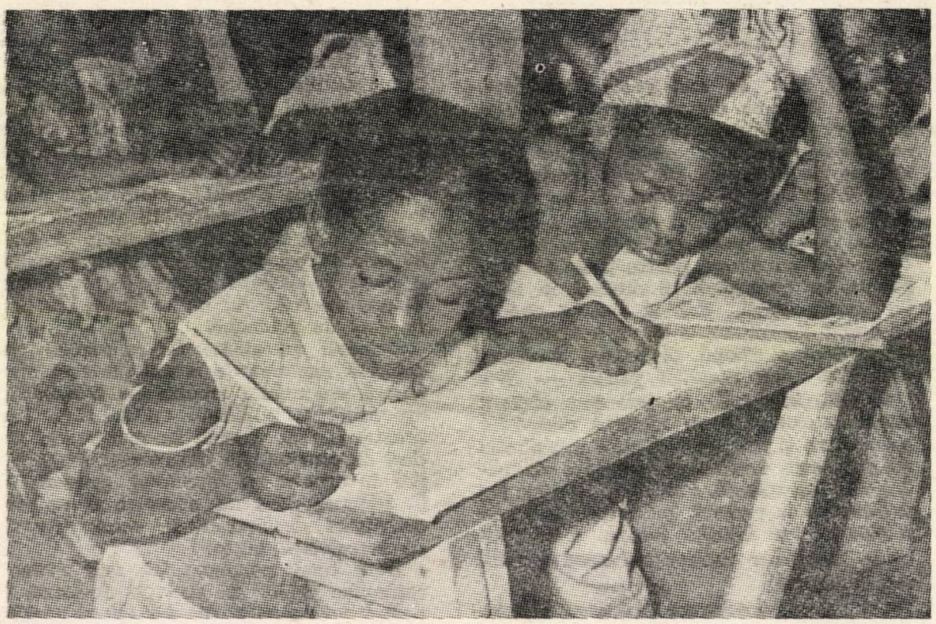

Extinderea sistemului de învățămînt — unul din obiectivele primordiale ale tinerelor state

Există un domeniu al realității africane, al patrimoniului Africii, unde ar fi aproape imposibil să se alcătuiască un inventar exhaustiv al urmărilor nefaste ale colonialismului — și acesta este cel al culturii.

Într-adevăr, se poate alcătui un bilanț complet al falsificărilor istoriei popoarelor africane operate de colonizatorul de ieri; se poate stabili efectivul comerțului cu sclavi și condițiile inumane ale deportării negrilor; se poate contabiliza spolierea economică a Africii de-a lungul secolelor, se pot număra asasinatele politice.

Dimensiunea prejudiciilor cauzate de colonialism culturii africane originale se sustrage însă oricărei încercări de evaluare. „Sub dominația colonială, cultura națională este o cultură contestată, a cărei alienare este urmărită în mod sistematic", sublinia Frantz Fanon în comunicarea făcută la cel de-al II-lea Congres al scriitorilor și artiștilor negri de la Roma, din 1959. Dar perioada colonială nu numai că a întrerupt și frînat dezvoltarea normală a culturilor africane. „Colonialismul cultural, spunea cunoscutul africanolog dr. DuBois, a creat în noi un sentiment ciudat, o dedublare a conștiinței care ne lasă cu impresia că ne urmărim cu ochii altora, prin optica culturii și conștiinței altora. Simțim permanent această dedublare. Două personalități, două feluri de a gîndi, două tendințe de neîmpăcat, două idealuri luptîndu-se într-un același trup negru și care nu este sfîșiat de această luptă decît pentru că e însuflețit de o forță de neînvins".

Decolonizarea politică și economică ar fi incompletă — din această pricină — dacă nu ar fi însoțită de o decolonizare culturală, dacă nu s-ar pune capăt acestei dualități dramatice în primul rînd prin reabilitarea patrimoniului cultural al popoarelor africane. În cadrul acestei opere uriașe, un loc de primă importanță îl ocupă studierea limbilor africane ca factor de cristalizare a națiunilor și ca mijloc de vehiculare a patrimoniului literar și istoric al Africii.

■

Problema limbilor africane este cu atît mai complexă cu cît ea se pune simultan pe mai multe planuri. Este în primul rînd o problemă științifică, dar în același timp are implicații politice și chiar economice și sociale, toate aspectele fiind, de altfel, strîns legate între ele.

Studierea limbilor africane, îndelung neglijată, a făcut în ultima vreme progrese mari. Cercetarea peisajului lingvistic al Africii a început cam prin jurul anilor 1875 și a înregistrat pînă azi succese substanțiale, dacă se ține seama de obstacolele ce le-a avut de depășit: distanțele și dificultățile de studiere la fața locului cît și existența unui număr restrîns de vechi texte scrise. Anumite limbi sînt, de exemplu, cunoscute numai după denumirea lor, fără ca specialiștii să fie siguri dacă mai multe asemenea denumiri nu indică una și aceeași limbă. Cu anumite rezerve s-a întocmit un inventar și un clasament general al limbilor și dialectelor africane. Din acestea, limbile mai importante sînt destul de bine cunoscute și fac obiectul unui studiu regulat în principalele țări europene, în S.U.A. și într-o serie de state din Africa.

■

Potrivit clasificărilor efectuate (în primul rînd de Meinhoff și Delafosse), pe continentul african ar exista următoarele principale familii și grupe de limbi:

Familia hamito-semită (care cuprinde grupa semită cu subgrupele arabă și etiopiană, și grupele hușită și berberă), a cărei arie de răspîndire se întinde pe teritoriul Africii de nord și nord-est, înglobînd Maghrebul, Sahara, R.A.U., Etiopia, Somalia și Sudanul Oriental. Ele sînt vorbite de aproximativ 33 la sută din totalul locuitorilor continentului. Limbile semite se apropie mult unele de altele prin fondul principal de cuvinte și structura gramaticală. Limba arabă literară se deosebește însă simțitor de cea vorbită, ultima cuprinzînd trei dialecte fundamentale: maghrebian, egiptean și sudanez;

Grupa hausa, care înglobează limbile Nigeriei de nord și ale regiunilor limitrofe din țările vecine (Camerunul de nord, zona de frontieră Niger-Nigeria);

Familia bantu, conglomeratul cel mai însemnat de limbi (circa 350 de limbi și dialecte) vorbite de o populație de 60 de milioane de locuitori din Africa centrală și sud-estică. Din familia bantu face parte și limba swahili, răspîndită în Africa Orientală (Kenya, Tanganica și Uganda);

Familia limbilor sudaneze, care cuprinde, printre altele, limbile nilotice și cele vorbite în regiunea Marilor Lacuri;

Limba songhai, limba triburilor așezate pe cursul mijlociu al fluviului Niger (Mali și Niger); *grupa khoisan*, care cuprinde limbile vorbite în cea mai mare parte de hotentoți și boșimani ce populează cîmpiile secetoase și deșerturile din Africa de sud-vest. În insula Madagascar sînt răspîndite limbile aparținînd *familiei malayo-polineziene*.

Unele sînt vorbite doar de cîteva sute sau cel mult de cîteva mii de oameni, în timp ce altele formează limba maternă a milioane de locuitori. Numărul limbilor africane tinde în același timp să descrească, fie dispărînd o dată cu grupul etnic care le vorbește (cazul limbii triburilor pigmeilor), fie printr-un proces de asimilare (cazul a o serie de dialecte bantu) sau de influențare (dialectele berbere își restrîng aria de răspîndire, fiind treptat înlocuite de limba arabă). Practic, în afară de arabă, doar două limbi cunosc o difuzare cu ade-

vărat însemnată pe continent : swahili în est şi hausa în vest.

Swahili s-a răspîndit din porturile Tanganicăi prin intermediul navigatorilor în tot răsăritul Africii tropicale. Cu mult înaintea apariţiei colonizatorilor europeni, ea devenise limba de comunicare între triburile din această parte a continentului ; limba swahili, consemnată mai întîi în scriere arabă, apoi în scriere latină, era cunoscută încă demult. Astăzi, alături de o poezie epică swahili, există o lirică clasică şi modernă foarte răspîndită, cît şi o literatură în proză. Ziarele de la Dar-es-Salaam consacră zilnic o pagină poemelor în swahili, cele mai multe inspirate din realităţile cotidiene. Scriitorul tanganican Shaaban Robert a introdus eseul ca gen în literatura swahili, iar preşedintele Julius Nyerere a tradus în această limbă piesa „Iulius Cezar" a lui Shakespeare.

■

În numeroase alte regiuni ale Africii, înainte de apariţia colonizatorilor, începuse procesul afirmării limbilor inter-tribale, limbi de comunicare ale unor mari grupuri etnice. Instaurarea regimului colonial a întrerupt însă dezvoltarea normală a acestui proces. Ţelurile anexioniste ale puterilor coloniale s-au precizat pe anumite axe geopolitice care nu ţineau seama de frontierele naturale sau etnice ale perioadei precoloniale. Ca urmare, colonialismul a dezmembrat unităţi pe care istoria şi afinităţile culturale le constituise. (Poporul somalian, de exemplu, care avea toate condiţiile pentru ca în procesul unei dezvoltări normale istorico-naturale să se închege în naţiune, s-a văzut fărîmiţat în cîteva părţi. În lupta pentru stăpînirea ieşirii din Marea Mediterană şi Marea Roşie la Oceanul Indian, Anglia, Franţa şi Italia au împărţit între ele teritoriul locuit de poporul somalian). Aceasta a avut drept rezultat faptul că în prezent nu există aproape nici un stat în Africa a cărui populaţie să vorbească o singură limbă sau chiar dialectele aceleiaşi limbi. În mod excepţional, în unele state (de pildă Republica Mali), cea mai mare parte a populaţiei vorbeşte limbi aparţinînd aceluiaşi grup lingvistic. În alte state, diversitatea lingvistică este mai însemnată, dar pentru o raţiune sau alta, o anumită limbă are deja o extindere ce depăşeşte considerabil limitele etnice unde ea este vorbită ca limbă maternă (cazul limbii swahili adoptată ca limbă administrativă de autorităţile coloniale în Kenya şi Tanganica). Rămîn, în sfîrşit, statele în care nici o limbă locală nu predomină — în afara unor regiuni restrînse.

După cucerirea Africii, limba oficială a fiecărei colonii a devenit limba metropolei; ea era folosită la adunări, în presă, la radio, cît şi ca limbă de comunicare între oameni aparţinînd diferitelor triburi. Cel care dorea să iasă din limitele tribului său trebuia să cunoască înainte de toate respectiva limbă oficială. Limba metropolei nu era însă cunoscută decît de un număr restrîns al populaţiei băştinaşe. Învăţămîntul, atît cel elementar cît şi cel superior, în măsura în care era promovat, era adaptat necesităţilor de ordin colonial şi dădea o formaţie ce reflecta valorile şi idealurile puterilor ocupante, fără a desfăşura o activitate de stimulare a formării şi dezvoltării limbilor naţionale. În unele colonii din Africa tropicală, de pildă, nu s-a făcut nici o încercare de a crea dintr-o serie de limbi africane limbi scrise. În altele, a fost elaborată pe baza alfabetului latin o scriere pentru numeroase dialecte, fără a se crea însă un alfabet unic al acestora. În Coasta de Aur, de pildă, numai pentru limba acan au fost create patru alfabete prin transformarea dialectelor aşanti, fanti, achim şi acvapim în limbi scrise. Necunoaşterea limbii cuceritorului străin reprezenta nu numai un dezavantaj social şi economic, ci indica pur şi simplu că africanul respectiv era „necivilizat". La aceasta se adăuga faptul că educaţia se efectua într-o limbă străină şi că nivelul de pregătire al unui individ era apreciat după felul în care poseda această limbă.

■

Independenţa statelor africane, înlăturînd dominaţia colonialismului străin în domenii foarte importante (politic, economic) a ridicat o serie de probleme noi. Astfel, dacă urmărim numai revistele culturale africane se poate observa că centrul dezbaterilor îl reprezintă în mare parte teme noi ca : poate o limbă străină să devină o bază lingvistică pentru formarea comunităţilor naţionale ; cum să se asigure renaşterea culturală în ţările foste colonii ; ce rol să se rezerve tradiţiei ; cum să se elaboreze o cultură africană originală care să ţină seama atît de tradiţie cît şi de cuceririle civilizaţiei moderne ?

În acelaşi timp, în statele africane se desfăşoară în prezent o mişcare pentru lichidarea analfabetismului. Legat de aceasta se pune deseori cu acuitate problema : în ce limbă trebuie să înveţe carte poporul ?

Toate acestea sînt amplu dezbătute şi constituie o preocupare reală atît a guvernelor noilor state independente cît şi a intelectualităţii africane. O primă concluzie care s-a impus este că nu se poate pune problema încetării învăţării limbilor străine, cel puţin în faza actuală ; din cauze multiple, de ordin ştiinţific, tehnic şi, deci, practic, limbile străine sînt necesare. Tocmai de aceea limbile fostelor metropole continuă să fie limbile oficiale ale majorităţii noilor state din Africa. Preocuparea principală o constituie în prezent stabilirea raportului între limba maternă şi cea străină, problemă care, firește, a fost sau va fi rezolvată de înseşi popoarele şi guvernele lor, iar lingvistica africană, în sugestiile sale, va reflecta soluţii determinate de realitate ca şi de evoluţia istorică a limbilor. Într-o serie de state (R.A.U., Algeria etc.) studierea limbii arabe este obligatorie încă din clasele elementare. În Guineea, reforma învăţămîntului adoptată în iulie 1959, „în scopul de a uşura raporturile dintre populaţiile africane", a stabilit să se introducă studiul obligatoriu al limbii engleze din şcoala elementară şi al limbii arabe din şcoala secundară, iar în Mali limba arabă a devenit din octombrie 1961 obligatorie. În alte state, cum ar fi majoritatea celor din Africa tropicală, guvernele nu au luat, încă, o hotărîre.

Un pas important a fost făcut prin crearea unor institute de cercetări lingvistice în multe din universităţile africane. La Universitatea din Dakar, ca şi la cea de la Yaunde, există de mai mulţi ani o catedră de lingvistică africană. La Levon, în Ghana, îşi desfăşoară activitatea Institutul de studii africane şi un departament de fonetică. Universitatea din Ibadan, care a întreprins o muncă uriaşă de colectare a textelor literare şi istorice din Nigeria scrise în limba arabă, cuprinde şi un departament de lingvistică şi limbi nigeriene, în timp ce Universitatea Ahmadu Bello din Zaria se consacră în special studierii limbii hausa ca şi a altora din nordul Nigeriei. Într-un discurs rostit la Universitatea din Bahia, Leopold Sedar Senghor relata că în Senegal a fost introdus studiul limbilor negro-africane la nivelul universităţii, urmînd ca într-o etapă următoare această măsură să fie extinsă şi în şcolile medii, apoi în cele de gradul întîi şi doi.

Fără îndoială că universităţile nu pot opta pentru o limbă sau alta înainte de a fi rezolvată problema limbilor naţionale, iar lipsa de eficienţă a unei asemenea iniţiative este evidentă în condiţiile în care nu s-a găsit mijlocul eficace de comunicare, acceptat de majoritatea populaţiei date. Sînt chestiuni pe care numai evoluţia politică şi socială a fiecărei ţări a continentului le poate hotărî. „Alegerea limbilor de «vocaţie naţională», sublinia lingvistul senegalez Pathé Diagne, trebuie să răspundă înainte de toate exigenţelor de unitate a popoarelor şi să se efectueze pe o bază care să depăşească limitele tribale şi comunale".

Rodica GEORGESCU

Şcoală în Coasta de Fildeş

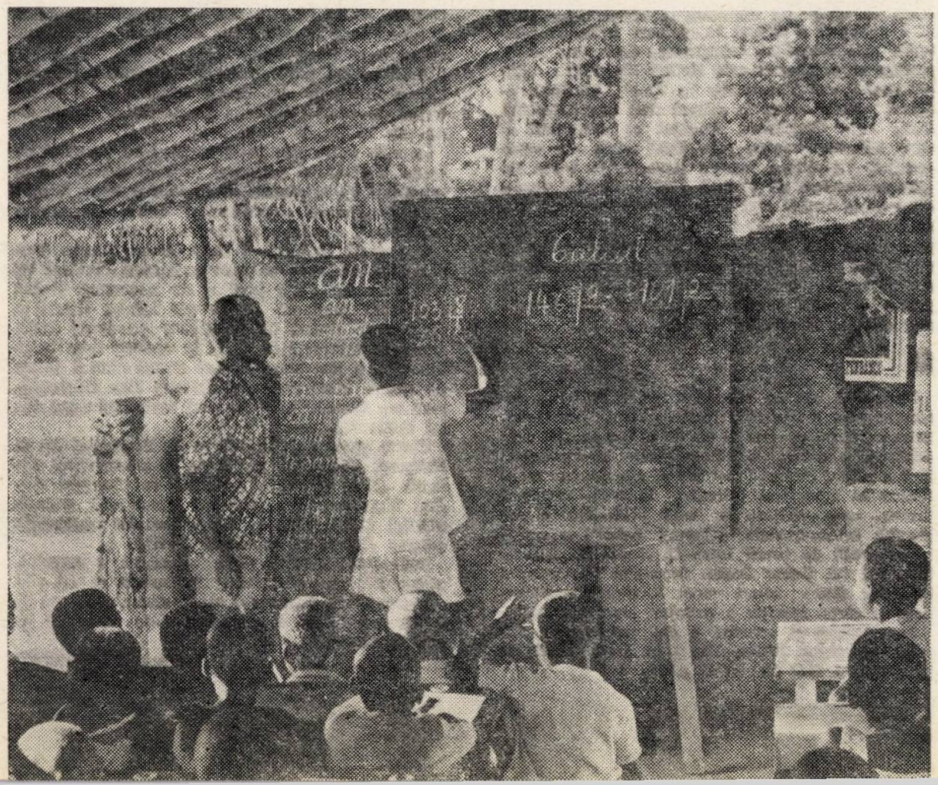

Festivalul de jazz de la Newport

Louis Armstrong și dna Lorillard, organizatoare a Festivalului din 1958

Newport (statul Rhode Island), o mică localitate balneară cu 50 000 de locuitori, așezată la cîțiva kilometri nord de Boston pe țărmul oceanului Atlantic, a devenit în ultimii ani Mecca iubitorilor de jazz din lumea întreagă. Istoria festivalului de la Newport a început în vara anului 1954 și a înregistrat de-a lungul celor 12 ediții ale sale succese însemnate pentru muzica de jazz. N-au lipsit firește nici momentele de grea încercare care erau cît pe aci să pună în pericol existența acestei manifestări artistice de renume internațional.

Noțiunea de festival, atunci cînd vorbim de jazz, diferă întrutotul de ceea ce marele public s-a obișnuit să gîndească despre un festival, indiferent de natura lui. La Newport ca și la cele cîteva zeci de alte festivaluri organizate anual pe toate continentele, interpreții de jazz, reprezentanți ai celor mai diverse stiluri, curente și școli, se întîlnesc pentru cîteva zile de concerte spre a oferi ascultătorilor tot ceea ce au mai reprezentativ în activitatea lor, spre a supune marelui critic care este publicul experiențele și căutările lor. Prin urmare nu este vorba de un concurs și de obișnuitul juriu care să împartă premii și mențiuni.

Prin prezența lor în fiecare an (pe scena Festivalului de la Newport), artiștii remarcabili ai jazzului au atras an de an zeci și zeci de mii de participanți.

Dacă în 1954, publicul primului Festival de jazz de la Newport pentru toate concertele era de numai 14 000 de persoane, el a crescut la 60 000 în 1959, iar în 1965 a atins cifra record de 75 000. Numărul interpreților a crescut și el simțitor de la 65 în 1954 la mai bine de 200 în 1965.

■

1954 : Deși a suferit de două mari lipsuri : n-a existat o formație orchestrală mare și nici un grup experimental, primul festival de jazz de la Newport a fost un succes promițător. În prima din cele două zile, Ella Fitzgerald, acompaniată de pianistul John Lewis, a cucerit publicul care a rechemat-o de nenumărate ori la microfon. Culmea concertului de seară a fost atinsă de cîntăreața Billie Holiday, înconjurată ca în zilele ei bune de Teddy Wilson (pian), Buck Clayton (trompetă) și Lester Young (saxofon tenor) cărora li s-a alăturat și G. Mulligan (saxofon bariton). „Niciodată n-am ascultat-o pe Billie cîntînd atît de bine", spunea criticul John Hammond, acel care a descoperit și încurajat talentul celebrei vocaliste a jazzului. Formațiile O. Peterson Trio, Lennie Tristano Sextet și G. Shearing Quintet cu specialistul în ritmuri afro-cubane, Armando Perazza, au contribuit de asemenea la succesul acestei prime manifestări de amploare.

Count Basie

1955 : Sub conducerea lui George Wein, pianist și organizator al festivalului, cele trei zile s-au desfășurat cu minimum de dificultăți. Cel de al doilea festival s-a dovedit superior precedentului. Lipsa inovațiilor îndrăznețe și a experimentărilor a fost suplinită de cîteva apariții de o excepțională calitate. În prima seară, succesul trioului E. Garner și al orchestrei Woody Herman a fost net în fața lipsei de formă a ansamblului lui Coleman Hawkins-saxofon tenor.

Al doilea concert a fost rezervat în special moderniștilor printre care Max Roach-Cl. Brown — Quintet, Chet Baker — Quartet ; cvartetul lui Dave Brubeck a fost cel mai călduros aplaudat.

Al treilea concert, avînd ca prezentator pe Duke Ellington a fost corolarul Festivalului Newport 1955.

1956 : Concertul de deschidere a întrunit 2 500 de persoane în ciuda ploii care cădea insistent. Orchestra C. Basie, M.J.Q., pianista japoneză Toshiko Akioshi (acompaniată de Percy Heath — contrabas, și savurosul Ed. Thigpen-baterie) și cîntăreața Sarah Vaughan au cîntat cu succes rînd pe rînd, lăsînd loc celei mai aplaudate reușite a acestei prime seri : grupul experimental al lui Ch. Mingus.

În concertul serii a doua, J. J. Johnson-Kai Winding Quintet Dave Brubeck — Quartet (excelent în „The Duke", un omagiu adresat lui Ellington) și Ella Fitzgerald cu T. Flanagan-pian, Benny Moten-bas și Gus Johnson-baterie, preced apariția ansamblului lui L. Armstrong, apreciat ca decepționant.

În cea de-a treia seară, două momente importante în istoria Festivalului de la Newport : primul oferit de trioul lui Teddy Wilson cu Jo Jones (la baterie) într-o formă extraordinară ; cel de-al doilea aparține orchestrei lui Ellington, care, cu toată ora înaintată (a cîntat între 11,45 și 1 noaptea) a ridicat în picioare întreaga asistență prin magnifica interpretare dată unui vechi succes al orchestrei sale datînd din 1938 : „Diminuendo and Crescendo in Blue". Meritele acestei reușite revin în primul rînd saxofonistului tenor Paul Gonzalves. Anunțat ca executant al unui interludiu între cele două părți ale compoziției, Gonzalves într-un moment de mare inspirație, începe să expună idei după idei într-o succesiune logică uimitoare și cu o fervoare ritmică atît de antrenantă încît cele 8 000 de persoane prezente la acest act de creație spontană nu-și mai pot stăpîni entuziasmul. Din fericire, microfoanele casei de discuri Columbia erau aprinse și astfel prețiosul document nu lipsește din colecția amatorilor de jazz.

■

După doi ani de calm Festivalul 1958 s-a remarcat prin revenirea triumfală a lui Armstrong, extraordinarul concert al Mahaliei Jackson pe care asistența a ascultat-o sub o ploaie interminabilă fără a părăsi Parcul Freebody și din nou un mare succes al orchestrei Ellington. În 1959, Marshall Brown, care dirijase în anul precedent o orchestră internațională („Turnul Babel") prezintă o orchestră de tineri între 14 și 18 ani cîntînd în stilul lui Count Basie. Revelația Festivalului Newport 1959 : trioul vocal Lambert-Hendricks-Ross a cărui apariție a prilejuit mari satisfacții.

Remarcabilă și apariția a doi veterani ai jazzului : pianistul Willie The Lion Smith (1958) și trompetistul Phil Napoleon (1959).

1960 : Moment crucial în viața Festivalului. Ca urmare a unor disensiuni apărute în rîndul organizatorilor, festivalul a fost împărțit în două : cel obișnuit de la Freebody Parc și un altul al „rebelilor" avînd în frunte pe Ch. Mingus, Max Roach, C. Hawkins și Ornette Coleman, ținut la hotelul Walk Manor. Principalele revendicări ale „rebelilor" erau : a) participarea muzicanților la organizarea concertelor, acordarea respectului cuvenit artei lor și încetarea exploatării la care erau supuși de patronii de cluburi de noapte ; b) lichidarea prejudecăților rasiale în încheierea și achitarea contractelor ; c) combaterea dificultății de a obține permise pentru a fi angajați în localurile din New York.

Iată de ce acești muzicieni au decis să se asocieze pentru a conduce, organiza și finanța propriul lor festival. Fără a fi o reușită pecuniară, încercarea lor le-a adus un succes de stimă.

Supraaglomerat de vizitatori, Newportul devine la un moment dat teatrul unor manifestări huliganice a căror intensitate au decis notabilitățile orașului să suspende licența acordată organizatorilor pentru festival. Abuzurile de alcool, violările de domicilii, incendiile, perturbarea circulației, jefuirea magazinelor etc. au determinat reflecțiile amare ale maestrului de ceremonii al festivalului, Willis Conover : „pseudo-beatnici și amatori de rock-and-roll care n-au nici un interes pentru adevăratul jazz s-au decis pur și simplu să se folosească de festival și de oraș, ca de o scuză pentru a da curs liber instinctelor primare".

În fața pericolului desființării festivalului, „rebelii" au făcut front comun cu organizatorii vechiului festival și astfel au reușit să obțină aprobarea de a folosi în continuare Newportul ca oraș al festivalului.

Anul acesta totuși festivalul a părăsit definitiv Parcul Freebody din cauza vacarmului și a intensei circulații, pentru a se desfășura pe un teren de 15 ha de lîngă oraș.

În cele patru zile (1—4 iulie) s-au perindat pe scena festivalului cele mai diverse ansambluri și interpreți de la cîntărețul de folclor Peter Seeger pînă la grupul experimental „Jazz Composers Orchestra", condus de pianista Carla Bley.

O proastă impresie a lăsat Frank Sinatra despre care s-a spus că este „singurul cîntăreț de jazz care nu cîntă jazz" ; de asemenea tînăra cîntăreață japoneză de 18 ani Mieko Hirota a cărei voce lipsită de inflexiuni nu evocă întru nimic o cîntăreață de jazz. În același timp Duke Ellington a fost bine inspirat atunci cînd a ales-o pe tînăra cîntăreață sud-africană Bea Benjamin, care s-a dovedit a fi cea mai frumoasă voce din tot festivalul.

Dintre prezențele europene la Festivalul de la Newport, remarcăm pe aceea a ansamblului polonez „The Wreckers" condus de pianistul Andrej Trzaskowsky (1962), a pianistului francez Martial Solal (1963) și a excelentului trombonist german Albert Mongelsdorf (1965).

Reflectînd veridic viața muzicală a jazzului, promovînd ansamblurile și interpreții ei cei mai reprezentativi, Festivalul internațional de jazz de la Newport este o manifestare de autentică ținută artistică.

Cornel CHIRIAC

REPORTAJ
PE
GLOB

Un tren ca în „Far West"

Un reportaj despre Guatemala, semnat de Anne Manson, figurează printre ultimele lucrări apărute în „Atlasul călătoriilor" tipărit de Editions Rencontre. Publicăm mai jos un fragment în care este vorba de o călătorie pitorească cu un tren guatemalez.

Trenul, care are nevoie de două zile pentru a ajunge de la Guatemala City la frontiera mexicană, seamănă cu acele trenuri din Far West care se văd încă în vechile filme „westerns."

El are o clasă întîi, cu fotolii care la curbe alunecă dintr-un colţ în altul, ca pe o corabie atinsă de coada unui ciclon. Are o clasă a doua, tixită de călători indieni şi *ladinos* aşezaţi, ca de obicei, claie peste grămadă, cu copii, animale şi coşuri. Copiii sug, părinţii îşi trec din mînă în mînă *tortillas* şi beau dintr-o sticlă care are, ca dop, vîrful unui cocean de porumb. Şi apoi, noaptea, vagonul de dormit, ale cărui paturi, închise fiecare printr-o mică intrare, dau toate în culuarul principal pe unde se perindă călătorii care nu pot să doarmă. La un capăt, salonul doamnelor, cu chiuvete înşiruite la rînd, şi cu banchete pe care, dimineaţa, se regăsesc toate pentru a trăncăni, cu capul plin de moaţe. La cealaltă extremitate, fumoarul-toaletă al domnilor, avînd, în plus, o duzină de scuipătoare. A pătrunde pe teritoriul sexului opus, fie numai pentru a-ţi întreba soţul, din prag, dacă are chibrituri sau mărunţiş, ar fi o culme a prostului gust.

Călătorii de la clasa a doua arborează toţi, cu mîndrie, la *sombrero*, sau lipit de geam cu un pic de salivă, biletul de tren, ceea ce permite controlorului, prezent tot timpul şi mai vigilent decît un încasator de tramvai, să controleze pe toată lumea în mai puţin de o clipă. Rolul lui este de altfel destul de greu, deoarece orice călător are dreptul să plătească la fiecare staţie pentru staţia următoare, să călătorească la clasa întîia o bucată de drum, plătind un supliment, dacă a zărit o fată frumoasă sau s-a întîlnit cu un prieten, şi să-şi ia apoi bilet de a doua pînă la capăt.

Eu am preferat, pentru cîtva timp, scările unui compartiment de clasa a doua. Atît pentru a respira un pic de aer curat, cît şi pentru a vedea defilînd în imediata mea apropiere pădurea deasă, adevărat zid de o parte şi de alta a drumului, cu lianele ei care se ridică din pămînt şi trec de la un trunchi la altul, cu florile ei animale care par a se căţăra, asaltînd crengile. Din timp în timp, un şarpe luneca de-a lungul drumului şi, înspăimîntat, se pierdea în desişul verde. Mă gîndeam la ceea ce-mi spusese o dată o specialistă în studiul veninurilor, doamna Phisalix, directoarea unui laborator al Muzeului de Ştiinţe Naturale din Paris.

— Dacă te duci în America Centrală, adu-mi un crotal (şarpe cu clopoţei), noi n-avem aici nici unul, iar acolo nu mai ştiu ce să facă cu ei !

Şi, deoarece i-am spus că animalul e greu de transportat :

— De loc, mi-a tăiat-o ea, nimic mai simplu. Îl pui într-un coş bine închis şi-l strecori sub pat. Nimeni n-o să observe nimic ; şarpele poate suporta călătoria fără să mănînce.

Un controlor mă scoase din gîndurile mele :

— Seniora, urcaţi ! n-aveţi dreptul să staţi aici. *Es peligroso.*

Dar un altul interveni imediat :

— Seniora, staţi liniştită. Eu comand aici. Puteţi să faceţi tot ce vă place.

Trenul merge preţ de cinci minute şi, îndată ce zăreşte cîteva cabane, fluieră vesel pentru a-şi anunţa sosirea. Nu pleacă decît 20 de minute mai tîrziu, după ce toate tranzacţiile comerciale s-au terminat. De fapt, îndată ce se opreşte, indienii dau năvală oferindu-şi mărfurile : *blanquillos* (ouă fierte), *tacos* (prăjituri garnisite cu mii de ingrediente diverse), *refrescos* (apă călduţă, adeseori scoasă, vai ! din mlaştina vecină, unde zac minunate ierburi odorifere sau fructe proaspete).

A doua zi, cînd m-am trezit, mi s-a părut că durata ultimei opriri a depăşit orice limită. Era ora 7 ; la 9 trebuia să sosim.

— Ce s-a întîmplat ? l-am întrebat pe controlor.

— O, mi-a răspuns, în faţa noastră se află un tren, cu roţile în sus, iar noi am fost traşi pe o linie moartă.

— O să dureze mult ?

— *Quien sabe ?*

În jurul meu, călătorii rămîneau foarte liniştiţi. Neliniştea începu să se simtă, abia după ce s-a aflat că proviziile de sandvişuri şi băuturi gazoase ale însoţitorilor fuseseră consumate în timpul nopţii. Aruncînd o privire în jur, am văzut călători care mîncau ouă cu ardei, stropite cu cafea fierbinte, într-un vagon scos din circulaţie. Indienii din satul apropiat se şi prezentaseră cu reşouri, cu provizii, îşi puseseră copiii în coşuri şi transformaseră vagonul într-o cantină volantă. Cîteva clipe mai tîrziu, toţi călătorii mușcau din plăcinte şi scuipau veseli pe ferestre, seminţe de portocale.

— Unde ne aflăm ? am întrebat gazdele noastre improvizate.

— La 20 de *centavos* de cel mai apropiat sat.

— Unde a avut loc accidentul ?

— La un sfert de oră distanţă de aici, mi s-a răspuns. La două ore distanţă, îşi dădură cu părerea unii. Nu e prea departe dar drumul este de netrecut, intervenirăalţii.

— Vreau să văd ce se petrece, m-am hotărît eu. Dar dacă mă încrucişez pe drum cu maşina care le-a dat ajutor, risc să pierd trenul.

— Ei, mi-a spus controlorul, dacă o întîlniţi, îi faceţi semn. Şi-o să vă întoarceţi pe locomotivă !

Locul accidentului se afla la 20 de minute de mers pe jos. Un grup vesel îşi făcea de lucru printre vagoanele cu mărfuri răsturnate ; peştele începea să răspîndească un puternic miros de maree. Ploaia violentă surpase drumul. Vagoanele ar fi trebuit să fie ridicate, dar macaraua nu funcţiona. Probabil că va trebui să rămînem pe loc mai multe zile, în mijlocul pădurii, în care orhideele sălbatice ardeau ca nişte pete roşii. Era desigur neplăcut, dar oare eram chiar atît de grăbită să ajung în Mexic ? Da ? Eram aşteptată ? Dar de ce n-am spus asta mai devreme ? Vărul unuia dintre feroviari avea o maşină ca vai de ea, care, pusă la punct, ar putea să mă ducă mai departe. Peste două ore, această maşină, legată cu sfori, se opri în dreptul unui pod care era pe punctul de a fi dinamitat. O duzină de călători se îngrămădeau acolo, şi 6 ore mai tîrziu ne aflam la frontieră.

Anne MANSON

(Copyright France Presse)

Într-o localitate guatemaleză procesiune tradiţională, în timpul unei serbări populare

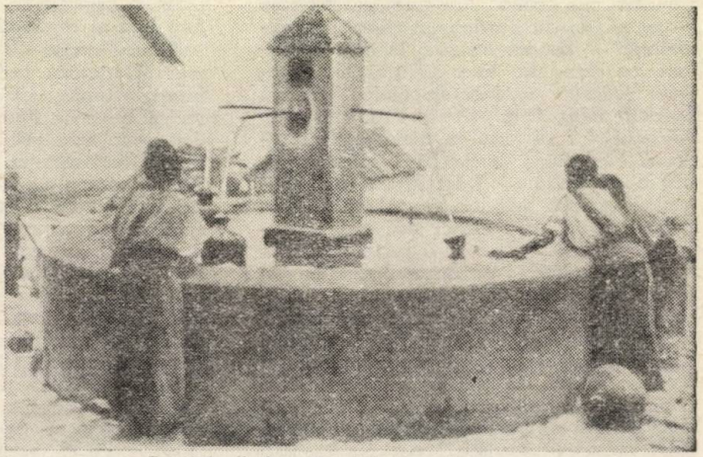

Femei la fîntîna din mijlocul unui sat

Jules Moch și reînarmarea vest-germană

Cea mai recentă lucrare a lui Jules Moch, apărută în cursul acestei veri în colecția „Istoria pe care o trăim" a editurii Laffont [1]), nu este de fapt, așa cum pare să enunțe titlul, o expunere asupra etapelor reînarmării vest-germane. Ci una — scrisă de un participant direct la evenimente — asupra sensului în care a evoluat, cu deosebire între 1950 și 1955, politica puterilor occidentale făcînd posibilă această reînarmare. Studiu ? Operă memorialistică ? Și una, și cealaltă, fără îndoială. În ciuda formației tehnico-științifice a autorului — Jules Moch este inginer al marinei militare — talerul memorialistic e cel care atîrnă mai greu : contribuie la aceasta, pe de o parte, relatarea la persoana întîia ; pe de alta, sentimentul de vinovăție ce pare a-l urmări și tentativele de justificare (adresate cititorului ? istoriei ? lui însuși ?) uneori directe, mai deseori indirecte, mereu prezente însă în paginile cărții. De aici poate și accentele demascatoare pe care le capătă, în primele rînduri ale primului capitol, enunțarea celor „șase caracteristici" pe care le consideră definitorii pentru procesul de reînarmare al Germaniei occidentale : acest proces 1) este „punct cu punct, contrariu angajamentelor subscrise de Aliați, în ajun de și imediat după victoria lor comună" ; 2) constituie „o verigă dintr-un lung lanț de violări succesive" ale acordurilor, fiecare dintre ele căutîndu-și justificare sau scuză în cea precedentă și în situația pe care aceasta a creat-o ; 3) „s-a efectuat împotriva dorinței poporului german" ; 4) după „o pornire lentă", însoțită de „prelungite negocieri" interoccidentale, a fost realizat cu mare grabă, „într-o viteză-record" ; 5) „nici o măsură nu era de natură să încordeze mai mult relațiile Est-Vest" ; 6) „nici o măsură nu era mai zadarnică și mai inutilă, nici atunci cînd a fost întreprinsă, nici de atunci".

„O verigă dintr-un lung lanț..."

„1950... Nimeni nu se gîndește să reînarmeze Germania, atunci cînd Acheson lansează bomba din septembrie și caută să impună concepțiile sale, scrie Moch la începutul capitolului intitulat „Concluzii". Aliații rezistă, cu mai multă sau mai puțină vigoare, un timp mai mult sau mai puțin îndelungat. Dar, la sfîrșitul lui 1956, hotărîrea este luată. Este ireversibilă. Este executată metodic, pînă la a face, în mai puțin de zece ani, din armata (vest)-germană, cea mai puternică forță convențională în sînul N.A.T.O. Nu-i mai lipsește, la începutul lui 1965, decît armament nuclear — pe care de altfel Statele sale Majore l-au și revendicat" (p. 376).

Nimeni nu se gîndea în 1950 să reînarmeze Germania occidentală ? Jules Moch însuși, afirmînd că reînarmarea a fost „o verigă dintr-un lung lanț" de violări succesive ale acordurilor dintre aliați, își ilustrează demonstrația cu o cronologie (p. 21-29) pe care o consideră „seacă", „schematică și incompletă" dar care, azi, în retrospectiva evenimentelor ce aveau să se desfășoare, apare deosebit de expresivă. Spicuim, alegînd mai ales dintre punctele considerate chiar de autor, în mod explicit, contrare acordurilor cvadripartite — care prevedeau că orice hotărîre cu privire la Germania va fi luată în comun : *19 iunie 1948* — o conferință anglo-franco-americană decide reforma monetară pentru Germania occidentală, „violînd astfel acordul de la Potsdam și reforma cvadrizonală aflată în studiu" ; *10 august 1948* — reuniune a reprezentanților „laender"-elor vest-germane, „în vederea creării unui stat german occidental, ceea ce reprezenta o violare a acordurilor cvadripartite" („această adunare va deveni Constituanta R.F.G.") ; *octombrie 1948* — „pregătirea fuzionării zonei franceze cu «bizona» (anglo-americană) și a abrogării statutului de ocupație, violîndu-se acordurile cvadripartite" ; *8 mai 1949* — „«trizona» se transformă în Republica Federală Germană (R.F.G.), violîndu-se acordurile cvadripartite ; constituirea ei este un preludiu pentru trecerea Germaniei occidentale de la statutul de țară ocupată la acela de aliat cu drepturi egale" (în cadrul N.A.T.O., tratatul fusese parafat cu o lună înainte — n.n.) ; *16 martie 1950* — la Londra, Winston Churchill propune înrolarea unor contingente (vest)-germane ; *25 iulie 1950* — înaltul comisar american Mac Cloy sugerează reînarmarea R.F.G. ; *12 septembrie 1950* — Acheson, secretarul Departamentului de Stat, propune miniștrilor de externe englez și francez, Bevin și Robert Schuman, un plan de reînarmare a Germaniei occidentale.

Este de remarcat — și Jules Moch o face — că violate au fost nu numai angajamentele intervenite între puterile apusene și Uniunea Sovietică ci, de asemenea, tripartite profesii de credință occidentală. La 28 august 1947, de pildă, o reuniune anglo-americană ținută la Londra (și care de altfel constituia ea însăși o încălcare a prevederilor acordurilor de la Potsdam), proclama că „dezarmarea, demilitarizarea și democratizarea Germaniei rămîn indispensabile securității". „Trei ani mai tîrziu, comentează fostul ministru francez, aceeași securitate cere, după părerea acelorași trei guverne, reînarmarea și remilitarizarea Germaniei". Tot astfel la 7 iunie 1948, cele trei puteri occidentale și cele trei țări din Benelux, întrunindu-se la Londra, decideau să se consulte în viitor dacă vreunul dintre participanți „va considera că există o primejdie de renaștere a puterii militare germane" și își reafirmau fidelitatea față de „interdicțiile prevăzute în acordurile cvadripartite". Comentariul lui Moch : „Totuși, doi ani și trei luni mai tîrziu, secretarul de stat american propune ca aceste angajamente să fie violate. Colegul său englez îl sprijină. Guvernul francez rezistă mai întîi, dar, la sfîrșitul anului, acceptă reînarmarea".

În miezul evenimentelor

De la propunerea americană a unui plan pentru reînarmarea Germaniei occidentale — de la momentul „bombei lui Acheson", al „bombei din septembrie" — începe relatarea propriu-zisă a evenimentelor la care autorul a participat, întîi în calitate de ministru al apărării — pînă în august 1951, cînd S.F.I.O. părăsește guvernul ; mai tîrziu — din februarie 1953 la sfîrșitul lui august 1954 — în calitate de raportor al comisiei afacerilor externe al Adunării Naționale pentru proiectul așa-numitei Comunități Defensive Europene ; în fine, de-a lungul numeroșilor ani — din 1951 pînă în 1960 — în care a condus delegația franceză la negocierile în problema dezarmării. (Succesul negocierilor, scrie Moch, „ar fi constituit antidotul reînarmării (vest)-germane, dar ele nu puteau reuși, între altele, din pricina tensiunii create de această reînarmare".)

Jules Moch nu a fost prezent la ședința în care, acum 15 ani, Acheson „lansa" planul reînarmării vest-germane. După cum reiese și din cronologia mai sus citată, propunerea a fost enunțată pentru prima oară într-una din acele reuniuni pe care, „pentru a pregăti cu maximum de discreție activitatea consiliului N.A.T.O.", miniștrii de externe ai S.U.A., Marii Britanii și Franței „luaseră obiceiul să le țină fără participarea celorlalți nouă co-

[1]) **Jules Moch** : Histoire du réarmement allemand depuis 1950, Ed. R. Laffont, Paris 1955.

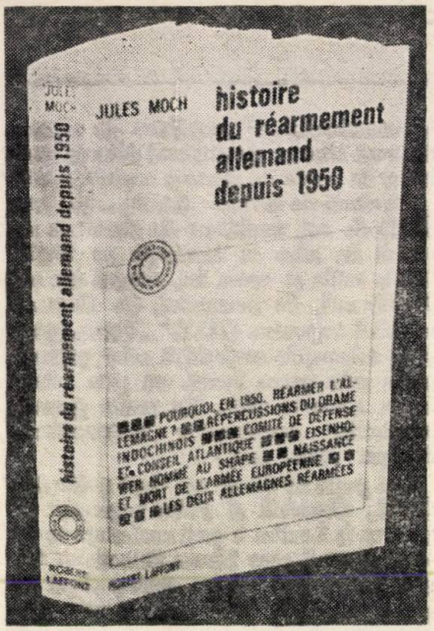

legi" (nouă — pentru că Grecia, Turcia și, bineînțeles, R.F.G. încă nu aderaseră la pact) — apoi înfățișată, la 16 septembrie, celor 12 miniștri de externe, în cadrul consiliului. Propunerea americană preconiza în esență crearea în Europa a unei „forțe integrate" incluzînd un număr de divizii vest-germane, asociate — în corpuri de armată sau unități și mai mari, mixte — diviziilor de alte naționalități; în același timp eliberarea industriilor vest-germane de restricțiile impuse prin armistițiu, astfel încît să poată produce pentru nevoile militare, în condiții care să mențină însă dependența lor față de alte țări în ceea ce privește armamentul. Făcînd bilanțul celor două zile de deliberări ale consiliului atlantic, Moch — care urmărea lucrările de la Paris — scrie: „După dările de seamă, notăm o slăbire care inspiră temeri ale opoziției britanice față de reînarmarea (vest)-germană. Londra pare să se mulțumească de fapt cu o formulă a lui Acheson, potrivit căreia este vorba să se ia o simplă hotărîre de principiu, nu imediat realizabilă, necomportînd nici crearea unui stat-major (vest)-german, nici reducerea priorității Aliaților în ceea ce privește livrările de arme. Belgienii, olandezii și norvegienii par să rămînă ostili acestei reînarmări. Franța a adoptat, la 17 septembrie, poziția nuanțată expusă mai sus" [2]). Ceilalți șapte aliați cad însă de acord cu Statele Unite și acceptă teza lui Acheson. Cum hotărîrile în N.A.T.O. se iau numai în unanimitate, participanții „se despart la 18 septembrie, după publicarea unui comunicat cu desăvîrșire mut în ceea ce privește reînarmarea (vest)-germană".

[2]) „Reacția lui Robert Schuman (la reuniunea în trei), apreciază Moch, e ceva mai fermă decît contam... Nu acceptă decît instituirea unui comandament unic, integrat, după expresia la modă; sporirea în Europa occidentală a efectivelor și a producției de arme; în fine, unele măsuri de ordin politic în Germania, dar nu reînarmarea. Ține piept lui Acheson în cursul convorbirilor tripartite din 13 și 14 septembrie".
În consiliul atlantic ministrul de externe francez „recidivează" și „face declarații ostile acestei reînarmări", referindu-se, după relatarea colegului său de la apărare, la statul-major atlantic în care „dacă am înțeles bine, Germania (occidentală) ar putea fi reprezentată"; la faptul că integrarea unor trupe vest-germane în forțele atlantice implică admiterea Germaniei occidentale în pact și în toate organismele lui, ceea ce la rîndu-i „implică aprobarea celor 12 parlamente"; la argumentele psihologice deja invocate de miniștrii Norvegiei și Luxemburgului. El încheie însă declarînd că guvernul său nu vrea să „opună un refuz definitiv reglementării acestei probleme", care trebuie „examinată în discuții". „Ceea ce nu pot să fac, spune Robert Schuman, ceea ce guvernul meu nu poate face, în momentul de față și în împrejurările actuale, este luarea unei hotăriri «premature»".
„Această luare de poziție mă neliniștește desigur prin ambiguitatea ei", scrie Moch.

„Sextuorul" de la New York

Comunicatul din 18 septembrie 1950 rămîne mut în această problemă, vor mai fi și alte comunicate mute sau evazive —dar se dezlănțuie o adevărată campanie pentru acceptarea planului Acheson. Chiar în timp ce la New York se desfășoară lucrările consiliului atlantic, ministrul francez al apărării și cel britanic, Shinwell, primesc — nu din partea omologului lor american, Marshall, ci din partea secretarului Departamentului de Stat — invitația de a trece oceanul în vederea unor convorbiri al căror obiect nu este indicat. Un moment, Moch se întreabă dacă nu e cumva acesta răspunsul la o mai veche sugestie a lui, ca reuniunile ministeriale în trei să devină reuniuni în nouă, titularii afacerilor de externe asociindu-și pe colegii lor de la apărare și finanțe. Dar nu, e vorba de un „sextuor".

Prima reacție a lui Moch, a premierului Pleven, a întregului cabinet: cel invitat nu va pleca decît împreună cu ministrul de finanțe și pentru examinarea ansamblului diplomatic-militar-economic al problemelor alianței; în nici un caz singur, în nici un caz pentru a discuta numai participarea vest-germană la alcătuirea forțelor atlantice. Dar Acheson (și ministrul de externe francez Schuman) insistă de la New York, la Londra Shinwell se și pregătește de plecare. „Îmi petrec o parte din seară cîntărind argumentele pro și argumentele contra. A ne opune acestei întîlniri dorite de Washington mi se pare dificil. Din simplă curtenie, mai întîi. Apoi, pentru că Statele Unite poartă răspunderea principală și povara cea mai grea în apărarea Occidentului... Cum poți refuza în asemenea condiții să examinezi ceea ce Washingtonul consideră necesar acestei apărări?"

Apărare față de ce, apărare împotriva cui? Nu se poate uita că întreaga politică occidentală a acelor ani s-a dus sub lozincile imaginarei „primejdii" de „agresiune comunistă", că sfîrșitul monopolului atomic al S.U.A. și insuccesele americane pe frontul coreean sporiseră în cercurile militare și în anumite cercuri politice din Apus, inclusiv persoane de răspundere în conducerea unor partide socialiste, psihoza „cruciadei" împotriva comunismului. În plus, economiile zdruncinate de război ale țărilor vest-europene erau încă tributare planului Marshall... Optînd deci pentru planul american, Moch notează: „Rămîn însă în mod categoric ostil reînarmării Germaniei (occidentale) și, pentru moment, toți colegii mei împărtășesc acest punct de vedere. Fără îndoială unii dintre ei, în special Pleven, se și gîndesc să admită soldați germani într-o armată comună, dar nimeni nu acceptă concepția lui Acheson privitor la înființarea unor divizii (vest)-germane".

Efectiv, Pleven se gîndește să admită. Cînd, după cinci zile, Moch se întoarce în țară cu mulțumirea foarte relativă că, la capătul convorbirilor „sextuorului", în ciuda dezacordului profund, nimic „nu s-a rupt" (în parte datorită faptului că textul menit să informeze pe ceilalți parteneri din N.A.T.O. este astfel redactat încît anglo-saxonii îl înțeleg într-un fel, iar francezii într-altul), premierul îi comunică un plan destinat să preîntîmpine eventualele noi cereri americane. Este vorba de formarea unor divizii europene prin juxtapunerea unor batalioane naționale, printre care și vest-germane. Statele-majore ar fi de asemenea internaționale. Comandantul suprem al N.A.T.O., cînd va fi desemnat, va avea sub ordinele lui divizii naționale, dintre care nici una nu va fi germană, și divizii europene cu participarea vest-germană. „Opun argumentelor lui Pleven obiecțiile pe care le-am formulat și împotriva planului Acheson. Mai întîi, că după patru ani de ocupație, după atîtea deportări și sute de mii de masacre fără măsură comună cu vreo crimă anterioară, opinia publică franceză se revoltă împotriva reînarmării, chiar dacă nu a Germaniei, a unor germani. Apoi, că voința noastră de pace ne dictează (să asumăm) un rol permanent de conciliator între U.R.S.S. și Statele Unite. Cum să-l îndeplinim, dacă propunem măsuri *a priori* ireconciliabile cu tratatele în vigoare și care vor aduce o înăsprire a atitudinii Moscovei? În sfîrșit, că nu trebuie să cedăm psihozei de război; Moscova nu va ataca Washingtonul". Plecînd de la Pleven, a cărui hotărîre e însă luată, se gîndește, scrie el, să trimită acestuia demisia sa.

De la companie la „grupul tactic"

Totuși va susține formula Pleven. Împreună cu guvernul, în fața Adunării Naționale. Ca reprezentant al guvernului, în comitetul defensiv (reuniunea miniștrilor apărării) al blocului atlantic. Între timp, unitățile vest-germane pe care planul francez este dispus să le accepte s-au mărit: au început de la compania integrată într-un batalion mixt, au trecut prin batalionul integrat într-un regiment mixt și ajung la regimentul integrat în „grupuri tactice" („combat teams"). Planul Pleven însă nu va fi adoptat și Moch, deopotrivă cu autorul de altfel, îl va abandona — atunci cînd Spofford, unul dintre supleanții generalului Marshall, va amenda proiectul american, renunțînd la crearea de divizii vest-germane pentru a le înlocui cu „grupurile tactice", mai mici într-adevăr decît divizia (5—6 000 de oameni în loc de 12—15 000), dar avînd, ca și ea, caracterul „interarme" care-i conferă o anumită autonomie și pe care poziția franceză inițială voise să-l evite. „Tranzacția finală, scrie totuși Moch, mi se pare admisibilă. Pe de o parte mă gîndisem de mult să accept, între divizie și batalion, crearea grupurilor tactice (vest)-germane. Pe de altă parte, nu mă seduce ideea ca armata europeană să fie începutul construcției europene, ar trebui să fie mai degrabă încununarea ei..."

Multe din capitolele sau subcapitolele cărții se încheie cu asemenea notații →

bilanțiere, care se vor liniștitoare și care marchează îndeobște sfîrșitul cîte unei reuniuni atlantice. Succesiunea lor desenează de fapt graficul unor repetate dări înapoi, ale guvernelor pe care Moch le-a reprezentat, în fața presiunilor externe (bazate pe nevoile de echipament militar generate de războiul din Indochina sau pe problemele reconstrucției economice), ale lui personal în fața unor riscuri de altă natură (declanșarea unei crize în coaliția guvernamentală sau în conducerea S.F.I.O., preocupări electorale etc.). În același timp, considerațiile autoaprobatoare alternează cu întrebări îngrijorate. Astfel cîteva pagini după rîndurile mai sus citate, partea a II-a a cărții se termină pe ideea : „Rămîne să negociem cu (vest)-germanii..."

Într-adevăr, este momentul în care intră în scenă reprezentanții Germaniei occidentale.

Conferința de la Paris

La începutul lui 1951, în planurile de lucru ale puterilor occidentale, problema reînarmării vest-germane îmbracă două aspecte : acela al convorbirilor înalților comisari american, englez și francez cu autoritățile de la Bonn privitor la „condițiile în care (acestea) ar consimți la reînarmare" și acela al conferinței însărcinate între altele să studieze planul Pleven.

Primul aspect, al cărui conținut l-am desemnat în formularea lui Jules Moch, necesită cîteva explicații. Referindu-se la acele vremi, Jules Moch, interesat de evoluția Germaniei în dubla lui calitate de participant în timpul războiului la Rezistența anti-nazistă și de participant după război la tratativele pentru reînarmarea vest-germană, nota : „Cît despre guvernul de la Bonn..., se spune că (în rîndurile lui) părerile ar fi destul de împărțite. Unii miniștri sînt prezentați ca partizani fanatici ai reînarmării. Poziția medie a celor mai mulți dintre ei este subtilă și totuși simplă : nu au decît să aștepte, evitînd orice inițiativă, și să nu dea impresia că ar voi reînarmarea, chiar dacă o doresc. Căci cu cît mai puțin se vor declara favorabili reînarmării, cu atît mai mult vor fi dispuși americanii să le plătească scump consimțămîntul".

În ceea ce privește conferința de la Paris care avea să examineze planul Pleven, aceasta includea pentru prima dată delegați ai Germaniei occidentale participînd la discuții privind structura armatei vest-europene. Jules Moch, care ar fi trebuit în mod normal să prezideze prima ședință și să rostească alocuțiunea de deschidere a lucrărilor, relatează cum s-a eschivat de la această obligație, declarînd lui Robert Schuman că „preferă să se treacă bolnav ca un soldat care vrea să scape de o corvoadă..." Ceea ce, firește, nu a modificat cursul evenimentelor. Conferința a durat luni îndelungate și a fost marcată de două evenimente : 1) apariția planului Mac Cloy, elaborat în comun de experții americani și vest-germani, destinat să torpileze în același timp planul Pleven și planul Spofford, substituindu-le o formulă potrivit căreia era considerabil sporită importanța — cantitativă și la nivelul organelor de conducere — a participării Germaniei occidentale ; 2) întărirea delegației vest-germane la tratative, a cărei conducere o preia Theodor Blanck (ulterior el va fi primul titular al departamentului apărării în guvernul de la Bonn). Către sfîrșitul lui iulie 1951, un „raport provizoriu", adresat de conferință guvernelor membre ale coaliției atlantice și comandamentului N.A.T.O., poartă pecetea concepțiilor profesate de Mac Cloy : e vorba de-a dreptul de divizii vest-germane, au dispărut și limitarea contingentelor și prevederile menite să împiedice reconstituirea în R.F.G. a unui minister al apărării, a unui stat major general. „Dacă proiectul de armată (vest)-europeană rămîne așa cum mi-l descrieți, declară Moch lui Hervé Alphand, nu va avea adversar mai hotărît decît mine..."

Adversari mai hotărîți a avut. Și, mai cu seamă, mai consecvenți — dintre cei care, din prima clipă, s-au opus alcătuirii unor structuri „defensive" care aveau împătrita vină de a nu corespunde nici unei nevoi reale de apărare ; de a agrava în Europa și în lume tensiunea războiului rece ; de a absorbi considerabile resurse economice ; de a adînci, prin reînarmarea părții ei occidentale, scindarea Germaniei și de a menține astfel în centrul continentului un factor de încordare. Este însă adevărat că, în anii care au urmat, Moch a militat împotriva formulelor militare care împiedică reînarmarea R.F.G.

Prăbușirea C.D.E.

Momentul în care ministrul socialist al apărării făcea categorica declarație de mai sus coincidea însă cu acela în care el devenea un fost ministru : S.F.I.O. părăsea guvernul. Însărcinări directe în legătură cu problema reînarmării vest-germane fostul ministru nu va mai avea decît în perioada februarie 1953 — august 1954, ca raportor al comisiei de politică externă a Adunării Naționale în problema Comunității Defensive Europene. După cum se știe, laborioasele negocieri privitoare la această formulă s-au încheiat abia în mai 1952, prin tratatele de la Bonn și Paris. Ratificarea a întîmpinat însă rezistențe în toate țările europene implicate, iar în Franța, C.D.E. a fost respinsă de Adunarea Națională cu 319 voturi față de 264, 12 abțineri, 31 neparticipanți la vot (dintre care cei 26 deputați-miniștri). Moch amintește dramaticele înfruntări pe care, pînă la vot (și după), le-a generat problema C.D.E. și, în acest cadru, în primul rînd problema reînarmării vest-germane: „Timp de cincisprezece luni, scrie el, controversele în jurul C.D.E. otrăvesc în același timp relațiile internaționale, viața politică franceză și viața internă a partidelor". Și mai departe : „Acest vot a fost consecința unei profunde diviziuni a spiritelor în Franța. Aproape toate partidele au fost pe punctul să se spargă și au suferit dezbinări dureroase. În familii chiar au izbucnit certuri, cam ca pe vremea afacerii Dreyfus sau a Rezistenței. Un singur partid a rămas monolitic în scrutinul final : comuniștii, împreună cu alte forțe progresiste, și-au dat cele 99 de voturi împotriva tratatului". Moch evocă, nu fără emoție, apariția cu acest prilej în incinta Adunării a venerabilului ei președinte de onoare, Edouard Herriot, prestigiosul lider al radicalilor în epoca de glorie a acestui partid : „O lovitură de teatru : Herriot,... în vîrstă de 82 de ani, imobilizat de dureri, a cerut să fie adus în hemiciclu pe fotoliul lui cu rotile și vocea lui, rămasă tot atît de vibrantă, de persuasivă, de elocventă se ridică împotriva C.D.E." „Vreau, spune el în aclamațiile majorității celor prezenți, pacea prin pacea însăși, nu prin reînarmarea anumitor țări... Eu prefer garanția acordurilor cvadripartite compromisului Europei celor șase".

Mai puțin de 48 de ore după prăbușirea C.D.E., Churchill și Eden sugerează întrunirea la Londra a unei conferințe în opt — „cei șase" plus Marea Britanie și Statele Unite — pentru a studia, după expresia lui Moch (care poate o reia pe a inițiatorilor reuniunii) „ce se mai poate salva din acordurile de la Paris și Bonn". Canada, membră în coaliția atlantică, solicită și ea o invitație. Convorbirile au deci loc în nouă, durează șase zile și, într-adevăr, „salvează" o serie de prevederi ale acordurilor anterioare : se abrogă regimul de ocupație în R.F.G., se prevede (ca în tratatul C.D.E.) participarea Germaniei occidentale la alcătuirea forțelor armate vest-europene ; se făgăduiește R.F.G. votul celorlalți participanți la conferința în favoarea primirii ei în N.A.T.O. ; se subliniază că elaborarea unor proceduri rapide va trebui să asigure realizarea fără întîrziere a celor stabilite.

De atunci au trecut unsprezece ani. Zece, probabil, pînă în momentul în care Jules Moch își redacta volumul. Cifrele rotunde invită în general la concluzii bilanțiere. Ale fostului ministru francez al apărării sînt amare. Dar de o amărăciune precaută, care vorbește despre caracterul inutil din punct de vedere militar și exorbitant din punct de vedere economic al reînarmării vest-germane, despre dificultățile suplimentare pe care le-a introdus în problemele destinderii în general și ale dezarmării în special — niciodată însă despre primejdiile pe care această politică le implică. Pentru că autorul — căruia i-a trebuit un anumit timp și, poate, condiția mai favorabilă a intrării în opoziție, pentru a se proclama adversar hotărît al reînarmării vest-germane, a contribuit la geneza ei, cedînd pas cu pas în numele principiului de îndoielnică eficacitate a răului celui mai mic. La începutul acestei recenzii, ne întrebam dacă lucrarea, extrem de interesantă și instructivă, a lui Jules Moch trebuie considerată ca un studiu sau ca operă memorialistică. Este și una, și cealaltă, spuneam. Fără îndoială — dar, la o analiză mai atentă, pare a fi mai ales o pledoarie. În limbajul juridic francez se face o deosebire între apărarea axată pe recunoașterea unei culpe, pe preocuparea de a justifica sau atenua, și apărarea care-și propune să respingă ideea însăși de culpă. În problema reînarmării vest-germane, Jules Moch pledează *non-coupable*...

Florica ȘELMARU

Le Monde
PARIS

SE CREDE CĂ DE GAULLE VA CANDIDA

ÎN AFARĂ de anunţarea unei declaraţii radio-televizate pe care primul ministru o va face joi 14 octombrie, nu s-a înregistrat nici un element nou în pregătirile Elysée-ului în vederea alegerilor prezidenţiale.

Totuşi, membrii guvernului, conducătorii regimului şi, după ei, cercurile politice declară pe neaşteptate şi într-un singur glas că hotărîrea este luată şi că generalul de Gaulle va candida la 5 decembrie.

Această unanimitate cu totul nouă constituie, prin ea însăşi, un fapt politic care merită să fie analizat.

În mod oficial nu s-a schimbat nimic : generalul de Gaulle păstrează secretul în privinţa intenţiilor sale şi, aşa cum arată purtătorii săi de cuvînt, el nu-şi va face cunoscută hotărîrea decît în jurul datei de 25 octombrie. Singura indicaţie oarecum nouă, provenită din surse bine informate, se referă la formă : un comunicat al Elysée-ului publicat în dimineaţa zilei, va anunţa că şeful statului va pronunţa în seara aceleiaşi zile un discurs radio-televizat. Acesta va fi semnalul.

Totuşi, chiar miniştrii, parlamentarii sau personalităţile regimului — care încă săptămîna trecută îşi rezervau pronosticurile sau se declarau convinşi că generalul ar înclina mai degrabă spre retragere — sînt acum formali : „el" se va prezenta. Şi, adaugă imediat : „Dar cu un context care va da un sens şi o amploare neaşteptată candidaturii sale". De ce această schimbare de atitudine ?

Sînt invocate mai multe situaţii de fapt, nu ca argumente în sprijinul unei ipoteze ci ca tot atîtea dovezi.

Se afirmă, în primul rînd, că voiajul primului ministru în Ardeni, la 30 septembrie, nu a căpătat caracterul spectaculos pe care fără îndoială l-ar fi avut dacă Pompidou s-ar fi pregătit să concureze pentru postul cel mai înalt : nu a existat nici un cuvînt care să se adreseze, dincolo de Ardeni, naţiunii întregi, nici unul din acele gesturi semnificative care, în simbolismul gaullismului, sînt acte politice. Or, nimic nu-l împiedica pe primul ministru, fie să-şi amîne sosirea, fie să dea mai multă strălucire şi relief unei deplasări care pînă la urmă nu a depăşit cadrul pur local.

În aceeaşi zi, generalul de Gaulle primea cu solemnitate şi cu o amabilitate deosebită la Elysée pe conducătorii principalelor mişcări şi asociaţii de foşti combatanţi. Ar fi făcut el acest lucru dacă ar trebui să se retragă la sfîrşitul anului ?

În acelaşi sens este interpretată reluarea în mînă a guvernului şi a partidului U.N.R. În ce priveşte guvernul, şeful statului i-a rugat personal pe miniştrii întruniţi în consiliu să nu se îndepărteze de Paris „în perioada sesiunii bugetare a Parlamentului", ceea ce a fost de natură să pună capăt discursurilor duminicale şi manifestaţiilor susceptibile să jeneze desfăşurarea strategiei guvernului în cursul săptămînilor hotărîtoare. În ce priveşte partidul U.N.R., Pompidou şi-a asumat sarcina de a-l sfătui să se ţină de-o parte de această campanie şi să se mulţumească să-şi strîngă rîndurile, atunci cînd s-a adresat deputaţilor partidului întruniţi la Barbizon. El a arătat în încheiere că alegerea este o problemă care îl priveşte pe preşedinte şi numai pe el.

Se menţionează, de asemenea, autorizaţia dată lui Couve de Murville de a-i întoarce lui A. Gromîko, la 28 octombrie, vizita pe care acesta i-a făcut-o la Paris. Este clar că această vizită se înscrie în diplomaţia franceză ca un gest important ; ministrul de externe nu se poate duce la Moscova ca purtătorul de cuvînt al unui om pe cale să plece.

În sfîrşit, ultimul dar nu cel mai puţin important lucru : anunţarea intervenţiei de joi 14 octombrie, a primului ministru la radio şi televiziune, a lungit şi mai mult lista faptelor reţinute ca dovezi. Se afirmă că Pompidou nu ar comite greşeala prea evidentă de a folosi undele radioului şi televiziunii franceze pentru a-şi începe campania cu o lună înaintea celorlalţi candidaţi, în cazul cînd el însuşi ar face parte dintre aceştia. Desigur, nimeni nu se aşteaptă ca el să dea la iveală intenţiile preşedintelui republicii, dar se ştie de pe acum că se va ocupa de alegeri, de semnificaţia şi amploarea lor. Obiceiul de a pregăti opinia publică, prin acţiuni succesive, pentru o hotărîre importantă, determină convingerea că declaraţia primului ministru face parte dintr-un plan de ansamblu.

Dar toate aceste demonstraţii nu sînt suficiente — şi unele din datele care au fost menţionate pot fi tot atît de bine interpretate într-un sens exact invers.

Unanimitatea şi tonul categoric al afirmaţiilor înregistrate însă în ultima săptămînă semnifică în mod clar că generalul de Gaulle însuşi şi-a împărtăşit în ultimele zile hotărîrea adoptată fie unora dintre colaboratorii săi, fie unora dintre vizitatorii primiţi în audienţă. Lăsînd ca ştirea mult aşteptată să se strecoare pe nesimţite, fără ca în mod oficial să fi făcut vreo declaraţie, el poate măsura mai bine reacţiile, poate cunoaşte condiţiile în care va trebui să ducă bătălia şi să-şi adapteze în consecinţă propria tactică.

„Candidaţii la candidatură", şi aceia care — ca Antoine Pinay — sînt presaţi să-şi depună candidatura, vor şti de-acum înainte cu cine vor trebui să se măsoare.

Rămîne faimosul „context" în care vor avea loc alegerile. În această privinţă, nu există decît ipoteze. Cele lansate pînă acum merg de la un referendum care ar organiza succesiunea sau ar încredinţa primului ministru grija de a termina o perioadă de şapte ani întreruptă de o dispariţie sau o demisie, pînă la alegeri legislative anticipate sau chiar o cascadă de consultări.

Pierre VIANSON-PONTÉ

The Economist
LONDRA

MISIUNEA GENERALULUI LANSDALE

CABOT LODGE, ambasadorul american înapoiat recent la Saigon, şi generalul Lansdale, protejatul său politic, sînt ca doi oameni care se înapoiază la masă şi

→

Ţigaretele produse de o nouă fabrică din Republica Mali poartă numele „Liberté"

constată că se joacă același joc dar că pachetul de cărți a fost schimbat și cărțile și-au pierdut luciul. În Vietnam problema politică a rămas aceeași.

Americanii din Saigon care cunosc situația afirmă că noua sarcină a lui Cabot Lodge este de „a zîmbi și a strînge mîini". Generalul Lansdale, care a mai acționat în Vietnam, între 1954 și 1956, are însă altă sarcină. Ea constă în a manevra în culise și a obține sprijinul necesar pentru înlocuirea „comitetului de conducere națională" format din militari, al mareșalului Ky, printr-un guvern civil.

Vietnamezii care au contribuit la răsturnarea președintelui Ngo Dinh Diem în urmă cu doi ani se întreabă dacă au realizat ceva. Obiectivul lor era oare doar înlocuirea unei dictaturi civile printr-o dictatură militară ? De aceea, prima problemă a generalului Lansdale este de a înlătura junta fără prea multă zarvă.

Dar acesta nu ar fi decît primul pas. Proiectatul guvern civil ar trebui să aibă un caracter durabil. Unde poate fi găsit noul conducător ? Într-adevăr, generalul Lansdale se află în mijlocul unui pustiu. Americanii din Saigon sînt de acord asupra unui lucru : politicienii care s-au opus guvernului Ngo Dinh Diem au avut o comportare jalnică în ultimii doi ani. Nu au existat decît certuri, intrigi, corupție și cea mai mare confuzie în privința obiectivelor.

Generalii care au preluat ulterior puterea nu au obținut nici ei rezultate mai bune. Nu s-a făcut nimic pentru îmbunătățirea nivelului de trai al poporului, în special al țăranilor, care și-au părăsit satele cu miile. În prezent 600 000 de țărani se află la orașe ; pînă la sfîrșitul acestui an numărul lor va ajunge la cel puțin 1 000 000 de oameni fără hrană, locuințe sau slujbe.

Economia este într-o stare dezastruoasă. Prețurile au crescut vertiginos (cu 7 la sută numai în iulie). Se face speculă cu terenuri. Exportul de orez, care aducea de obicei țării un venit de 45 de milioane de dolari anual, a scăzut anul acesta la zero. Rezervele de valută străină au fost irosite. Cele patru milioane dolari cheltuiți în fiecare lună de trupele americane au ajuns în seifurile băncilor străine. Peste toate acestea, deficitul bugetar a atins 46 miliarde de piaștri (115 milioane lire sterline la cursul de la bursa neagră, care reprezintă de patru ori cursul oficial).

Oficialitățile sud-vietnameze au vorbit mult despre necesitatea de a „cuceri inima țăranului". Pînă în prezent, aceste discuții au rămas academice. Țăranii suportă greul poverii războiului : funcționari prădalnici, muncă forțată, bombardamente terestre și aeriene ale forțelor guvernamentale și acum ale americanilor.

Vietnamezii sînt patrioți și sînt sensibili la orice aduce a colonialism. Și colonialismul ia cele mai diverse înfățișări de la pușcașii marini, beți, de pe străzi, pînă la funcționarii lipsiți de tact ai ambasadei americane care vorbesc prea fățiș despre dependența totală a Vietnamului de sud față de S.U.A.

Problemele care se pun sînt extraordinar de grele. A doua încercare a generalului Lansdale de a alcătui un guvern stabil la Saigon începe într-o atmosferă sumbră.

The New York Times

PRIMEJDIA EXTREMISMULUI

CELE DOUĂ mari partide politice americane sînt asaltate în prezent de elemente de extremă dreapta care încearcă să se folosească de ele pentru a cîștiga putere și pentru a-și răspîndi propaganda dăunătoare.

Președintele Johnson și partidul democrat au o asemenea poziție încît manevrele lui George Wallace, guvernatorul statului Alabama, nu-i îngrijorează. Intenția pe care și-a anunțat-o Wallace de a candida la președinție în 1968 nu va provoca probabil altă reacție decît ilaritatea.

Republicanii, foarte slăbiți de înfrîngerea gravă de anul trecut, au mai puține posibilități să reziste infecției extremiste. Membrii cu răspundere ai partidului constată că elementele de dreapta cele mai fanatice din mijlocul lor nu au învățat nimic de pe urma respingerii zdrobitoare de către opinia publică a candidaturii lui Goldwater. Din Connecticut în California, elementele de dreapta se străduiesc la nivel local și la nivelul statelor să pună mîna ferm pe organizația partidului. Ele acționează adesea în cadrul unor întruniri secrete organizate de Societatea John Birch.

După ce au ocolit și neglijat timp de mai mulți ani problema radicalismului de dreapta conservatorii tradiționali din partidul republican încep să-și dea seama de seriozitatea ei. În ultimele zile, senatorul Everett McKinley Dirksen, senatorul Thruston B. Morton și membrul Camerei Reprezentanților Gerald R. Ford au condamnat cu toții Societatea Birch și au arătat clar că ea nu are loc în partidul republican. În prezent, conservatorilor și moderaților din întreaga țară le revine sarcina de a sprijini aceste declarații frumoase unindu-se într-un front comun cu liberalii din partid și luptînd împotriva extremiștilor, ori de cîte ori aceștia încearcă să acapareze funcțiile de control.

S-ar putea ca în curînd conducătorii republicani din Congres să fie supuși unui nou examen în ce privește judecata lor sănătoasă. După cum se relatează, John Bell Williams, membru democrat al Camerei Reprezentanților din partea statului Mississippi, intenționează să intre în partidul republican. Williams, campion înflăcărat al „supremației albe", care l-a sprijinit anul trecut pe Goldwater, a fost pedepsit ulterior de democrații din Camera Reprezentanților care nu i-au mai permis să conducă unul dintre comitete. În prezent, „Republicanii pentru Progres", și alte organizații liberale din partidul republican, au cerut conducerii naționale a partidului să-i arate clar lui Williams și altor recruți sudiști potențiali că opiniile lor rasiste „nu vor fi ascultate cu simpatie în consiliile republicane".

Nimeni nu poate fi împiedicat să-și schimbe apartenența politică, dar conducătorii republicani din Congres au posibilitatea să hotărască dacă acești rasiști discreditați vor primi funcții importante în comitete și o primire călduroasă sau primirea rece pe care o merită.

RELAȚII POLONO-ITALIENE

La 14 octombrie sosește în Polonia într-o vizită oficială Giuseppe Saragat, președintele Italiei. Vizita va constitui un nou pas important în dezvoltarea contactelor polono-italiene, foarte vii în ultimii ani. Intensificarea acestor contacte demonstrează vastele posibilități de colaborare între două state cu orînduiri sociale diferite.

După cum se știe, J. Cyrankiewicz, președintele Consiliului de Miniștri al R.P. Polone, s-a întîlnit în 1963 la Roma cu reprezentanți de frunte ai Italiei. De asemenea, Adam Rapacky a fost primit de președintele Saragat. În acest an, la Varșovia s-au aflat Mario Zagari, ministru adjunct al afacerilor externe al Italiei, și subsecretarul de stat Angelo Solizzoni. În 1957 a făcut o vizită în Italia delegația grupului interparlamentar polono-italian condusă de Jozef Ozga-Michalski, iar în 1963 a făcut o vizită în țara noastră delegația Asociației italiene de colaborare culturală cu Polonia.

Sînt frecvente vizitele reprezentanților organizațiilor de comerț exterior și din industrie și aceasta în strînsă legătură cu creșterea sistematică a schimburilor comerciale dintre cele două țări. În 1960—1964 schimburile polono-italiene au crescut de la circa 208 milioane zloți la peste 339 milioane zloți. În iulie a.c., ministrul comerțului exterior al Italiei, Bernardo Mattarella, a semnat la Varșovia acordul de colaborare economică, industrială și tehnică dintre Polonia și Italia. Tot în acest an, la invitația lui Stefan Jendrychowski, a făcut o vizită în Polonia ministrul bugetului și programului economic al Italiei — Giovanni Pieraccini.

Anul trecut, la Roma s-a desfășurat un seminar parlamentar polono-italian organizat de Asociația italiană de colaborare culturală cu Polonia. Întîlnirea a fost consacrată temei „Parlamentul în societatea contemporană — Seimul polonez".

În domeniul economiei, Italia ocupă locul al patrulea printre partenerii noștri comerciali din Occident. Astfel, schimburile comerciale dintre cele două țări cresc sistematic. Livrările noastre către Italia cuprind, printre altele, instalații pentru nave, instalații automate pentru industria siderurgică, mașini textile, construcții de oțel și alte articole industriale de larg consum. Din Italia importăm diferite mașini și utilaje pentru industria chimică, alimentară, siderurgică și textilă, precum și materii prime chimice, minerale și altele.

Totuși, structura schimburilor polono-italiene nu este încă satisfăcătoare. Astfel, în exportul polonez în Italia 75 la sută îl constituie livrările de articole agricole și alimentare. Se află într-un stadiu avansat convorbirile privind liberalizarea schimburilor, renunțarea la contingentări, ceea ce va permite îmbunătățirea structurii exportului nostru în Italia.

Acordul de colaborare economică, industrială și tehnică, încheiat în acest an, are o importanță deosebită pentru dezvoltarea colaborării polono-italiene. Polonia și Italia s-au angajat să înlesnească dezvoltarea colaborării în toate domeniile vieții economice a celor două țări, și în primul rînd în domeniul industriei de mașini electrice, în construcții, agricultură și comunicații. Sfera de colaborare include contacte între întreprinderile industriale din cele două țări în domenii ca livrările comune pe terțe piețe, cooperarea, colaborarea și proiectarea în construirea de utilaje și obiective complete, ca și schimbul de experiență și contacte în domeniul cercetărilor științifice și al formării cadrelor. Va fi creată o comisie mixtă polono-italiană, căreia îi va fi încredințată realizarea hotărîrilor acordului.

(Din Trybuna Ludu)

THE OBSERVER
LONDRA

CINE ESTE IAN SMITH

DE CÎND a devenit premier al Rhodesiei în urmă cu 17 luni, Ian Smith a adus de două ori ţara sa în pragul rebeliunii împotriva Marii Britanii, şi a mărturisit ulterior că s-a dedat la o încercare de intimidare. Numai micul grup al intimilor săi ştie dacă confruntarea sa cu Wilson la Londra este sau nu o nouă încercare deliberată de a intimida guvernul britanic pentru a-l sili să facă concesii. Ceea ce e însă cert este că nereuşind nici de data aceasta să obţină o formulă acceptabilă, Smith nu va avea altă alternativă decît să demisioneze sau să traducă în fapt ameninţarea sa de a declara unilateral independenţa.

În cazul demisiei lui Smith, succesorul său — probabil William Harper, actualul ministru al afacerilor interne — nu va ezita să declare independenţa Rhodesiei.

Ian Smith este un om greu de apreciat. Imaginea sa este cea a unui conducător de tipul lui Verwoerd sau Salazar, pe care Smith îi admiră extrem de mult. În rîndurile partidului său s-au ivit suspiciuni din februarie, cînd Smith a avut o întrevedere secretă cu ministrul Commonwealthului, Arthur Bottomley, care vizita Salisbury. Puţini ştiu ce s-a spus la această întrevedere, dar după cum se pare a fost suficient pentru a-i încuraja pe amîndoi să considere că este posibilă realizarea independenţei Rhodesiei pe calea tratativelor. De atunci, criticii lui Smith din propriul său partid au urmărit cu o îngrijorare crescîndă relaţiile lui cu Londra.

În august, Frontul rhodesian a ţinut un consiliu secret de război pentru a afla cum stau lucrurile. Smith a ieşit nevătămat ; dar el se angajase în mod neechivoc să obţină independenţa pînă la sfîrşitul anului 1965. „S-o proclamăm — s-o obţinem, s-o smulgem, spuneţi-i cum vreţi, efectul va fi acelaşi". Hotărîrea sa bruscă de a se întîlni cu Wilson la Londra este rezultatul acestei scindări interne din cadrul Frontului între Smith şi criticii săi.

Frontul rhodesian este un amestec cuprinzînd elementele cele mai conservatoare din ţară, de la adepţii făţişi ai politicii de apartheid şi anticomuniştii fanatici pînă la elementele de dreapta mai rafinate, care formau odinioară nucleul şovinismului britanic din societatea colonială.

În 1962, Frontul a reuşit să-l înlăture din funcţia de prim-ministru al Rhodesiei de sud pe Edgar Whitehead, om cu idei mai moderate, în mare măsură ca reacţie la apropiata scindare a Federaţiei Africii Centrale şi la evenimentele din Congo.

Strigătul de luptă al Frontului era „supravieţuirea albilor în faţa dictatului negrilor"; iar obiectivul lui era să oprească naţionalismul african la fluviul Zambezi (frontiera cu Rhodesia de nord, în prezent Zambia).

Pentru funcţia de prim lider al Frontului, Smith l-a sprijinit pe Winston Field, fermier de origine britanică. Dar scurt timp după ce a devenit prim-ministru, Field a început să se îndoiască dacă ar fi înţelept să declare independenţa Rhodesiei printr-o acţiune neconstituţională, şi în aprilie 1963 a fost înlăturat din funcţie de un complot de cabinet condus de Smith şi Harper.

Smith este primul premier al Rhodesiei originar din această ţară de la obţinerea autoguvernării interne a Rhodesiei în 1923. S-a născut în 1920, în familia unui măcelar şi fermier care se stabilise în Rhodesia în 1898 ; el afirmă că tatăl său a fost „unul dintre cei mai mari crescători de vite pe care i-a avut vreodată ţara". După ce a obţinut licenţa în economie politică, în 1941 s-a înrolat în forţele aeriene britanice. Două avioane pilotate de el au fost doborîte.

Războiul i-a dat o uriaşă încredere în sine şi i-a deşteptat interesul pentru politică. După ce a fost demobilizat în 1946, a devenit fermier. (Are o fermă de cereale de 4 500 de acri şi o fermă de vite de 6 000 de acri.) În 1948 a fost ales în parlamentul Rhodesiei de sud. Ca parlamentar a fost un orator slab care nu s-a bucurat de prea mult prestigiu.

Dar cariera sa a luat o întorsătură ciudată după ce a devenit premier. Constituţia din 1961 nu-i place mai mult decît cea precedentă, dar de atunci a făcut din ea piatra de temelie a tratativelor sale, insistînd că reprezintă limita „sacrificiilor" la care sînt dispuşi rhodesienii albi ca preţ al independenţei.

Guvernul britanic nu a considerat însă niciodată constituţia din 1961 decît drept o etapă de tranziţie spre independenţă. Sub forma ei actuală, această constituţie asigură regimul minorităţii albe pe o perioadă nelimitată de timp. Aceasta concordă cu ideile lui Smith şi tocmai acest conflict reprezintă nucleul actualei crize.

Este greu de înţeles cum şi-au închipuit vreodată britanicii că îl vor determina pe Smith să accepte o constituţie care să încredinţeze viitorul a 4 milioane de africani guvernului său. El a declarat în repetate rînduri : „Dacă va exista vreodată o majoritate africană în această ţară, vom fi eşuat în politica noastră de a încerca s-o transformăm într-o ţară a omului alb".

Şi el a refuzat să excludă posibilitatea de a recurge într-o zi la o politică de apartheid.

În ciuda tuturor poziţiilor lor în mod vădit ireconciliabile, ambelor părţi le-a convenit să tărăgăneze tratativele cît mai mult posibil. Wilson, cu majoritatea lui precară, nu a renunţat la ideea unei înfruntări în Rhodesia — chiar dacă nu implică folosirea forţelor britanice — deşi, aşa cum a spus Bottomley, acest lucru nu poate fi exclus „în orice împrejurare". Iar Smith a avut nevoie de timp pentru a-şi consolida sprijinul în rîndul alegătorilor albi (în alegerile din aprilie a cîştigat toate cele 50 de locuri), pentru a-şi întări forţele de securitate, pentru a pregăti economia ţării în vederea rezistenţei faţă de sancţiunile cu care l-a ameninţat Commonwealthul, şi pentru a pune bazele unei alianţe între Rhodesia, Africa de sud şi Portugalia.

COMBAT
PARIS

DIFICULTĂŢILE „INTEGRĂRII" ECONOMICE

ÎN SITUAŢIA actuală, şi mulţi ani de acum înainte, este o iluzie să se creadă în integrarea economică a Europei occidentale.

Chiar şi numai exemplul Republicii Federale Germane şi Franţei ilustrează foarte clar această imposibilitate.

Structurile economice ale R.F.G. şi Franţei sînt oarecum diferite. Este suficient să reamintim pe scurt că economia vest-germană se bazează pe de-a-ntregul pe sectorul particular. Statul vest-german nu deţine în nici un sector, exceptînd poate cel al aluminiului şi cel al producţiei şi distribuţiei curentului electric, poziţii importante. Departe de a naţionaliza, statul german „denaţionalizează". Prin „Volkswagen", el deţinea o societate a cărei importanţă i-ar fi permis să influenţeze întrucîtva asupra industriei de automobile ! „Volkswagen" a fost denaţionalizat. Cît despre centralele electrice, ele aparţin în general unor comune şi sînt administrate fără să se ţină seama cîtuşi de puţin de considerente de politică energetică generală.

După cum bine se ştie, în Franţa

→

Femei şi copii. Aceştia sînt „captura" unui soldat din infanteria-marină americană, într-un sat din Vietnamul de sud

statul este prezent în toate sectoarele mari. Domeniul energiei este acela care le pune „europenilor" de la Bruxelles problemele cele mai insolubile. Aceste probleme nu provin, aşa cum se afirmă, numai din faptul că industria cărbunelui nu intră în competenţa Comisiei europene (de vreme ce este supusă competenţei Comunităţii europene a cărbunelui şi oţelului). Industria minieră vest-germană suferă de mai mulţi ani de o criză pe care Bonnul este neputincios s-o lichideze. Niciodată un sector nu a dovedit mai bine incapacitatea întreprinderilor particulare de a remedia dificultăţi structurale. Întreprinderile particulare se dovedesc incapabile să înfrîngă obstacolele care nu îşi au originea în conjunctură.

Iată un exemplu concret care ilustrează imposibilitatea de a se ajunge fie chiar la un simplu început de integrare :

După cum se ştie, Franţa a considerat necesar să încheie cu Algeria acorduri petroliere care implică unele concesii. Ar accepta oare automobilistul vest-german să plătească litrul de benzină cu un pfening mai mult în favoarea petrolului saharian ? Chiar dacă el ar fi dispus s-o facă, guvernul lui ar fi cu totul neputincios să permită un asemenea aranjament : firmele „Shell", „Esso" etc. desfac în mod liber pe piaţa vest-germană cantităţile pe care le doresc, la preţurile care le convin. Chiar şi pentru a apăra cărbunele din Ruhr, Ludwig Erhard a trebuit să implore marile firme petroliere să-şi reducă întrucîtva vînzările, fără să poată recurge la cea mai mică măsură concretă. Ele au acceptat cu titlu pur provizoriu şi într-o măsură cu totul insuficientă.

Acelaşi lucru este valabil pentru zăcămintele de gaze de la Lacq (Franţa) sau din Sahara : mai multe societăţi vest-germane mari au încheiat cu producătorii olandezi contracte care vor asigura întreg consumul vest-german timp de mulţi ani.

R. QUERCY

Le Monde diplomatique

PARIS

CINCI ANI DE „ALIANŢĂ PENTRU PROGRES"

„ALIANŢA pentru progres" are în urma ei o activitate de cinci ani. A sosit momentul să încercăm să facem bilanţul rezultatelor şi să vedem în ce măsură ele răspund intenţiilor declarate la Punta del Este.

Textul pactului de la Punta del Este făcea o listă aproape completă a flagelurilor de care trebuia scăpată America Latină : locuinţele mizere (art. 3), bolile (art. 7), analfabetismul (art. 6), şomajul (art. 10). Textul nu făcea însă nici o aluzie la beneficiile excesive ale societăţilor străine şi la funesta monoproducţie. Dar în art. 11 se semnala necesitatea de a se găsi o „soluţie rapidă problemei pe care o constituie pentru America Latină variaţiile excesive ale preţurilor produselor de export".

Aceste variaţii urmau aproape să anuleze beneficiile finanţării prevăzute de alianţă în cursul primilor doi ani de funcţionare a sistemului (1961—1963). Într-adevăr, din 1958 se asista la o bruscă accelerare a procesului de scădere pe termen lung care continua din 1938, paralel cu variaţiile momentane ale cursurilor. De aceea, preţul tonei exportate, care în 1930 reprezenta 58 de dolari de fiecare latino-american, scăzuse în 1963 la 30 de dolari pe cap de locuitor. Dezechilibrul balanţei de plăţi provocat de această scădere limita importurile de utilaj şi, ca urmare, creşterea produsului naţional brut.

În perioada 1963—1964, unele ţări ca Peru şi Argentina au realizat o redresare economică, în timp ce în Mexic şi Venezuela noua conjunctură accelera un proces de redresare ale cărei origini sînt anterioare „Alianţei pentru progres".

Dar aceste progrese au fost promovate de o conjunctură foarte favorabilă. Pe piaţa mondială se înregistra o redresare a cursurilor principalelor produse latino-americane de export (petrol, cafea, cupru,

NU NUMAI NEGRII

Statisticile guvernului federal arată că numărul săracilor albi din S.U.A. este de peste două ori mai mare decît numărul săracilor nealbi. Tot potrivit statisticilor, descendenţii indienilor americani, stăpînii ţării la venirea albilor, sînt cei mai săraci dintre toţi.

În 1963, ultimul an pentru care există statistici pe grupuri etnice, Administraţia pentru asigurările sociale a anunţat că în S.U.A. trăiau 23 900 000 de albi săraci şi 10 700 000 de nealbi săraci. Negrii formează aproximativ 92 la sută din populaţia nealbă ; indienii americani 2,50 la sută ; japonezii, chinezii, filipinezii şi alţi nealbi reprezintă restul de 5,50 la sută.

Redactorii ai săptămînalului **U.S. News and World Report** au cercetat situaţia săracilor care nu sînt negri din diferite părţi ale ţării. Cele de mai jos sînt rezultatul anchetei lor.

Fără îndoială, indienii americani sînt grupul etnic cel mai sărac din S.U.A. Numărul indienilor care au supravieţuit este de aproximativ 550 000. Dintre aceştia, vreo 380 000 trăiesc în rezervaţii sau în apropierea lor, venitul mijlociu al unei familii reprezentînd aproximativ un sfert din venitul mijlociu al unei familii de albi din S.U.A.

În majoritatea rezervaţiilor 40—50 la sută dintre indieni sînt şomeri. Indienii sînt lipsiţi de pregătirea culturală şi de calificarea necesară pentru a concura pentru slujbe. Există excepţii — de pildă, indienii din tribul Mohawk, care cîştigă salarii mari ca oţelari. Dar excepţiile sînt rare.

Nouă din zece locuinţe ocupate de familii indiene în rezervaţii sau lîngă rezervaţii — unde verile sînt de obicei toride iar iernile geroase — sînt mult inferioare nivelului minim al locuinţelor urbane. Indienii trăiesc în cocioabe sau în hrube.

Copilul indian născut într-o rezervaţie nu are decît 50 la sută din şansele unui copil neindian de a împlini vîrsta de un an. Durata medie a vieţii pentru locuitorii indieni din rezervaţii reprezintă două treimi din media pentru tot teritoriul S.U.A.

Din cei vreo 17 000 de indieni care au părăsit rezervaţiile pentru a lucra în oraşe, puţini duc o viaţă mai bună. Majoritatea lor trăiesc în cartiere mizere. Aproximativ o treime din indienii care au fost convinşi să se mute la oraşe se înapoiază în rezervaţii. Pe lîngă problemele săraciei, în unele părţi ale vestului S.U.A. indienii trebuie să sufere discriminarea din partea albilor.

Sute de mii de portoricani au plecat în nord în căutarea unei vieţi mai bune. Dar mulţi dintre ei nu au reuşit să scape din ghearele săraciei. Dintre oraşele mari, New Yorkul are cea mai mare concentrare de portoricani — aproximativ 750 000. Majoritatea lor sînt săraci. Problemele portoricanilor sînt expuse într-un document prezentat recent de trei membri ai Asociaţiei baroului portorican din New York :

„În căutarea unei vieţi mai bune, portoricanul a renunţat la obiceiurile, normele şi moravurile lui. El a acceptat să trăiască într-un loc în care există alte reguli de comportare, multe străine lui. El s-a deplasat dintr-o societate rurală într-o societate urbană foarte complexă care, pe lîngă alte obstacole, prezintă şi pe acela al unei limbi pe care nu o cunoaşte.

Portoricanul imigrant a moştenit de la imigranţii precedenţi în metropolele urbane ale S.U.A. locuinţele mizere, muncile necalificate, procentul ridicat al şomajului, prejudecăţile şi celelalte lipsuri inerente vieţii săracilor..."

Mulţi portoricani din New York trăiesc aceleaşi greutăţi care au fost cauza revoltelor negrilor din vara anului 1964 — locuinţe pline de şobolani, lipsa de slujbe, o existenţă de „ghetto".

Locuitorii cu nume de familie spaniole — majoritatea lor americani-mexicani — sînt în număr de peste 3 500 000 în cele cinci state din S.U.A. în care recensămîntul face această distincţie. Este vorba de California, Texas, New Mexico, Arizona şi Colorado.

O mare parte dintre ei sînt trecuţi, potrivit criteriilor federale, în categoria săracilor.

Deoarece culoarea pielii lui nu-l face să se deosebească de ceilalţi americani, americanul-mexican nu este supus de obicei discriminării făţişe. Jose Castorena, funcţionar al Comisiei statului California pentru practici echitabile în domeniul folosirii braţelor de muncă, declară că „majoritatea mexicanilor au probabil posibilitatea să găsească locuinţe oriunde îşi pot permite să plătească". Antonio Rios, preşedintele Organizaţiei pentru serviciul comunităţii din districtul Los Angeles, afirmă că „grupul mexican are tendinţa să se amestece foarte uşor cu celelalte grupuri". Dar în decursul anilor, mulţi americani-mexicani din Los Angeles au simţit, după cum s-a exprimat unul dintre ei, că „poliţia se află aici pentru a apăra comunitatea anglo-saxonă albă şi pentru a veghea ca negrii şi americanii-mexicani să nu scape de sub control".

Milioane de albi săraci trăiesc în regiunile rurale. Unul din exemple este Appalachia.

Cartierul Uptown din Chicago constituie de multă vreme „portul de intrare" pentru noii veniţi din Appalachia. Povestea albilor săraci din Uptown a fost relatată de Raleigh Campbell, director executiv al organizaţiei particulare „Consiliul muntilor din sud, Inc.".

După cel de-al doilea război mondial, cînd regiunile muntoase din sud au fost lovite de automatizare şi declinul industriei cărbunelui, locuitorii albi au început să plece. La început, a arătat Campbell, ei aveau tendinţa să se mute în oraşe apropiate ca Cincinnati şi Dayton, căutînd munci necalificate şi semicalificate. În aceste oraşe continuă să existe un mare număr de albi săraci. Dar în ultimii zece ani, pe măsură ce slujbele au devenit tot mai rare, mulţi dintre ei s-au mutat în oraşe mai mari, în special la Chicago. Aici ei s-au lovit de acelaşi obstacol — lipsa de slujbe.

Mii de locuitori din regiunile de munte s-au îndreptat spre cartierul Uptown din Chicago, unde sperau să găsească rude şi prieteni vechi. Care sînt problemele lor ? Una, firească, este şomajul. O alta o constituie locuinţele.

„Condiţiile de locuit sînt inimaginabile — a declarat Campbell. Oamenii trăiesc îngrămădiţi în apartamente mici, cu mobilă jerpelită. Chiriile sînt extrem de mari. Dar ei locuiesc acolo deoarece nu au nevoie de contract de închiriere şi pot plăti chiria săptămînal".

(După **U.S. News and World Report**)

carne, lînă, banane şi cositor), în timp ce cursul zahărului, în ciuda unei uşoare scăderi, continuă să rămînă foarte ridicat în comparaţie cu nivelul din 1962 (epoca la care a început tendinţa de creştere a acestui produs). Dar creşterea nu s-a menţinut. În cursul anului 1965, s-a produs o scădere generală, care afectează în special cacaua, plumbul, zincul şi zahărul. Încă de pe acum, ritmul de creştere este ameninţat de situaţia dezastruoasă a balanţei de plăţi. Deficitul balanţei de plăţi, care depăşeşte 1 miliard de dolari, riscă să limiteze importurile de utilaj necesare industrializării. Şi aceasta cu atît mai mult cu cît America Latină trebuie să plătească aproape 2 miliarde dolari pentru amortizarea datoriilor externe acumulate în cursul ultimilor zece ani.

Această situaţie se va menţine atît timp cît monoproducţia materiilor prime şi produselor agricole va accentua în acelaşi timp saturaţia pieţei mondiale, instabilitatea cursurilor şi vulnerabilitatea economică a diferitelor ţări latino-americane. Dar flagelul monoproducţiei nu este pe cale să dispară. De fapt, dintre toate ţările latino-americane, pînă în prezent Mexicul este singura care a reuşit să-şi diversifice producţia. Pentru ansamblul Americii Latine, statisticile dovedesc că în 1964, la trei ani după Punta del Este, nouă produse, al căror nume se identifică în general cu acela al unei ţări, continuă să reprezinte 70,3 la sută din totalul exporturilor latino-americane, faţă de 71,4 la sută în 1960.

Redresarea economică din 1963—1964 nu a folosit decît unei minorităţi privilegiate. Într-adevăr, reformele sociale anunţate la Punta del Este au rămas literă moartă. Lupta împotriva analfabetismului este singurul domeniu în care se realizează unele rezultate.

Inflaţia şi creşterea preţurilor — alte flagele subliniate la Punta del Este — continuă să submineze salariul oamenilor muncii. Iar reforma agrară, care ar trebui să constituie cheia transformării sociale latino-americane, nu este în curs de realizare decît în două ţări : Mexic şi Venezuela. În ţări ca Ecuador, Columbia şi Peru, legile votate dorm în sertarele administraţiei sau sînt traduse în viaţă în ritmul cel mai lent.

Aplicarea reformelor presupunea cel puţin prezenţa unor guverne dispuse să aplice programul de la Punta del Este. Dar toate guvernele cu intenţii de reformă de pe continent — încă o dată cu excepţia acelora din Mexic şi Venezuela — au fost răsturnate prin lovituri de stat militare.

Începînd din 1962, America Latină a fost teatrul a opt lovituri de stat. Unii conducători au fost răsturnaţi deîndată ce au anunţat că trec la aplicarea anumitor reforme. Acesta a fost cazul preşedintelui Goulart în Brazilia şi al preşedintelui Juan Bosch, în Republica Dominicană. Alte lovituri de stat au fost efectuate împotriva unor conducători care intraseră într-o fază de consolidare (ca preşedintele Paz Estenssoro, în Bolivia) sau care nu fuseseră în stare să impună programul lor de reforme (ca preşedintele Arturo Frondizi, în Argentina). În sfîrşit, unele lovituri de stat au fost dezlănţuite împotriva unui reformism viitor sau virtual. Astfel, armata peruviană s-a răsculat pentru a impune anularea alegerilor cîştigate de conducătorul reformist Haya de la Torre. Iar lovitura de stat din Guatemala a fost efectuată pentru a împiedica alegeri care riscau să readucă la putere pe profesorul Arevalo.

În S.U.A., unde psihoza anticomunistă capătă o formă acută, simpla acuzaţie de comunism lansată la întîmplare este suficientă pentru a înăbuşi protestele şi a justifica toate iniţiativele armatei şi ale lobby-urilor zahărului sau petrolului. Şi se pare că aceste iniţiative au fost numeroase. Dacă s-a putut pune la îndoială temeiul acuzaţiilor de complicitate lansate împotriva anumitor servicii americane cu prilejul loviturilor de stat din 1962 şi 1963, îndoiala nu mai este permisă începînd din aprilie 1964, de cînd guvernul american a felicitat pe promotorii loviturii de stat din Brazilia, chiar înainte de plecarea în exil a preşedintelui Goulart.

Contradicţia fundamentală a politicii Washingtonului a ieşit la iveală în mod brusc în luna aprilie, în urma intervenţiei nord-americane la Santo Domingo împotriva adepţilor fostului preşedinte Juan Bosch. S.U.A. au aruncat în mod făţiş în luptă pe puşcaşii lor marini şi pe paraşutiştii lor pentru a ridica un obstacol în calea conducătorului venit odinioară la putere cu sprijinul lui Kennedy şi pentru a-l împiedica să traducă în viaţă reformele prevăzute la Punta del Este.

Guvernul de la Washington nu poate deci să se mire de eşecul „Alianţei pentru progres", de lipsa de realizări concrete şi de scepticismul popoarelor. El nu poate să fie surprins nici de succesul campaniei lansate împotriva interamericanismului de democraţia-creştină, mişcare în ascensiune în America Latină.

La întrunirea lui de la Rio de Janeiro (9—11 martie 1964), Consiliul Confederaţiei latino-americane a sindicatelor creştine (C.L.A.S.C.) a declarat fără ocol că toate instituţiile panamericane, în care reprezentanţii S.U.A. se află alături de cei ai Americii Latine, trebuie să fie lichidate. Ostracismul la care au fost supuse în mod explicit O.S.A. şi Confederaţia sindicală interamericană (O.R.I.T.) se aplică evident şi „Alianţei pentru progres". Afirmînd că nu sînt ostili poporului nord-american, semnatarii „Scrisorii de la Rio" adaugă că „relaţiile viitoare trebuie să se situeze într-un nou context : America Latină în faţa Americii de Nord şi în faţa lumii".

Elena DE LA SOUCHÈRE

Daily Worker

LONDRA

PERSPECTIVE DUPĂ BLACKPOOL

CONFERINŢA de la Blackpool a partidului laburist a început printr-un apel la unitate şi s-a încheiat printr-o ciocnire făţişă între guvern şi unele din cele mai importante sindicate din Marea Britanie. Au fost exprimate 2 284 000 voturi împotriva guvernului în problema Vietnamului, 1 500 000 împotriva politicii lui de imigraţie şi peste 2 500 000 împotriva legislaţiei cu privire la anunţarea obligatorie de către sindicate a revendicărilor de salarii. S-a cerut, de asemenea, în mod făţiş guvernului să arate care este poziţia lui în privinţa naţionalizării industriei siderurgice. Datorită politicii lui, guvernul este tot mai mult în conflict cu mişcarea muncitorească. Dezvoltarea protestelor exprimate la Blackpool şi la conferinţa T.U.C. constituie următorul pas important în stabilirea viitorului politic.

Încotro ne îndreptăm ? În prezent nici un socialist, nici un militant, indiferent dacă a fost sau nu la Blackpool, nu poate da înapoi. Lupta trebuie să continue. Este o luptă pentru viitorul însuşi al mişcării laburiste.

Fundalul politic al conferinţei l-au constituit majoritatea extrem de redusă a partidului laburist, apelul liderului liberal Grimond la o înţelegere între liberali şi laburişti şi posibilitatea permanentă a unor alegeri generale neprevăzute.

După cum era de prevăzut, Wilson a respins propunerea lui Grimond. În reali-

→

Ţărani sicilieni din apropierea oraşului Agrigento au organizat un mars demonstrativ, pentru a cere împărţirea pămînturilor deţinute de moşierii absenteişti

tate însă, politica primului ministru echivalează cu o coaliție bine ascunsă, în ciuda tuturor atacurilor verbale violente la adresa conservatorilor și liberalilor. Este o coaliție a miniștrilor laburiști cu bancherii britanici și străini, și cu cel mai mare grup de putere reacționar, politic și economic, din istoria britanică: marile monopoluri. În vorbe avem atacuri înverșunate împotriva cercurilor conservatoare reacționare și a contribuțiilor financiare ale marelui business la partidul conservator, dar în fapte cea mai strînsă colaborare cu City-ul, cu trezoreria S.U.A. și cu membrii consiliilor de administrație ai marilor firme.

După cum arăta *Times* într-un editorial, cînd Grimond cere un guvern nesocialist de stînga, el pare „să ignore faptul că avem deja mai mult sau mai puțin un asemenea guvern". Conținutul socialist al activității desfășurate pînă în prezent de guvern, continuă editorialul, „este neglijabil". Principala lui realizare a fost de a salva lira sterlină — o „victorie care ar trebui sărbătorită mai curînd la un banchet organizat în City decît la o conferință laburistă. Solidaritatea cu comunitatea bancară internațională nu face parte din planurile socialiste".

În ciuda tuturor atacurilor sale la adresa liberalilor și a amenințării sale că va organiza alegeri, principalul discurs al lui Wilson s-a încheiat printr-un apel la sprijinul liberalilor. „Sper că și alții vor reuși să sprijine aceste măsuri (viitoarea legislație a guvernului), deoarece considerăm că ele sînt în interesul național" — a spus Wilson.

Naționalizarea industriei siderurgice nu a fost menționată. „Am lichidat-o", exclamase jubilînd Grimond cu o săptămînă în urmă. Iar ziarul *Daily Telegraph*, comentînd modul în care s-a votat la conferință în problema Vietnamului în cazul în care lupta ar ajunge la o ciocnire hotărîtoare, sublinia că consolarea lui Wilson este că se poate bizui probabil pe sprijinul conservatorilor în ambele probleme.

Planul național, a declarat primul ministru la conferință, constituie „un salt în politica economică națională". George Brown, ministrul problemelor economice, a vorbit despre o revoluție socială. Pe lîngă întrebarea dacă se va realiza sau nu o creștere de 25 la sută a producției (și măsurile adoptate de Callaghan, ministrul finanțelor, nu numai că au redus asistența socială, dar vor restrînge expansiunea), cum va arăta Marea Britanie în 1970?

Din punct de vedere social, „planul" adîncește și confirmă caracterul capitalist al economiei. El apără economia pe piața capitalistă. Datorită planului marile monopoluri vor deveni și mai mari, în urma aprobării fuzionărilor de către guvern.

Iată cum se explică presiunile neîncetate asupra sindicatelor, politica veniturilor, obligativitatea legală a anunțării revendicărilor de salarii, atacurile lui Wilson împotriva delegaților sindicali la tratativele colective pe care i-a calificat drept sabotori, încercarea de a intimida sau a sili sindicatele să renunțe la funcția lor reală.

Politica externă a partidului laburist nu are șanse de succes. În Vietnam nu poate exista altă soluție decît retragerea americanilor. Mult trîmbițata politică „la est de Suez" a avut ca urmare retragerea statului Singapore din federația fictivă și un nou război colonial în Aden.

Posibilitatea unor noi progrese și reforme sociale este tot mai limitată de politica economică generală a guvernului și de grelele poveri militare.

Este fals să se afirme că trebuie să alegem între politica actualului guvern și o revenire a conservatorilor. Noi respingem ambele alternative. De 12 luni, partidul comunist susține că lupta pentru a schimba actuala politică și pentru a împiedica o revenire a conservatorilor constituie cele două fețe ale aceleiași monede.

Creșterea mișcării de protest în legătură cu Vietnamul și alte probleme, conflictul tot mai intens în legătură cu politica veniturilor dovedesc justețea acestei poziții.

Oricine dorește o schimbare va saluta și va sprijini mișcarea crescîndă care și-a găsit expresia, fie chiar și parțial, la conferința T.U.C., iar acum la conferința partidului laburist. Partidul comunist a jucat rolul ce-i revenea în apariția acestei mișcări, prin campania lui neîncetată, prin participarea lui la acțiunile de protest, la comitetele pentru Vietnam, la mișcarea pentru pace și prin acțiunea comună a stîngii în sindicate și în uzine.

Această mișcare, cu marea ei forță potențială, trebuie să fie ridicată pe o nouă treaptă de luptă împotriva politicii guvernului.

John GOLLAN
secretar general al Partidului Comunist din Marea Britanie

THE CHRISTIAN SCIENCE MONITOR

BOSTON

POLITICA STATELOR UNITE CRITICATĂ

în Suedia...

INDIGNAREA publică manifestată la Stockholm față de politica americană în Vietnam ridică o problemă fundamentală cu privire la viitorul neutralității suedeze.

Opoziția față de războiul din Asia de sud-est a fost atît de amplă încît lideri de frunte ai guvernului s-au simțit obligați, după cît se pare, să adopte atitudini fățișe de critică la adresa Washingtonului. Rareori — dacă nu chiar niciodată — în ultimii ani, au intervenit aceste oficialități în mod direct în problemele unei mari puteri.

Cetățenii suedezi — în special generația mai tînără — manifestă un interes tot mai mare față de problemele mondiale și tendințe sporite de a-și spune părerile asupra situației existente.

La Stockholm, continuă acțiunea de strîngere de fonduri pentru Vietcong. Demonstrații de protest au fost îndreptate atît împotriva oamenilor politici americani cît și a celor suedezi.

Criticile provenind din partea tineretului și a intelectualilor de stînga găsesc un sprijin larg. Aproape întreaga presă din Stockholm, inclusiv ziarele conservatoare, participă în diferite grade la atacurile împotriva Washingtonului.

Ziarul *Stockholms Tidningen*, care oglindește adeseori părerile guvernului, l-a denumit pe ambasadorul american în Suedia, Graham Parsons, „un prototip al americanului urît". Acest lucru a provocat un protest grabnic din partea Departamentului de Stat și o dezmințire a autorităților suedeze că ar avea vreo legătură cu această declarație.

La sfîrșitul lunii iulie, Olof Palme, ministrul de externe adjunct în acea perioadă și presupus succesor al primului ministru Tage Erlander, a prezentat agresiunea americană în Vietnam în contrast cu „urmărirea justiției sociale" de către Vietcong. După cum s-a anunțat, această declarație nu fusese revăzută și aprobată în prealabil. Totuși, Erlander și ministrul de externe, Torsten Nilsson, s-au simțit obligați să sprijine declarația.

Richard NEFF

...și în Mexic

ACȚIUNEA Camerei Reprezentanților a S.U.A. — care a votat recent o rezoluție anticomunistă — a reușit să creeze la Mexico City un front ideologic destul de solid, care cuprinde toate partidele politice din țară. Verdictul aproape general cu privire la rezoluția Camerei este: ofensivă.

Rezoluția, votată la Washington cu 372 voturi contra 52, adoptă în principiu ideea că Statele Unite sau orice altă țară din emisfera occidentală au dreptul să intervină în mod unilateral, „pentru a menține comunismul în afara celor două Americi".

Un scriitor de stînga sublinia cu dispreț: „Statele Unite s-au antrenat într-o aventură periculoasă". Acest romancier, ale cărui opere sînt larg răspîndite în Statele Unite, comenta mai departe: „Să uităm pentru moment că acțiunea Camerei Reprezentanților este îndreptată împotriva întregii Americi Latine. Voi, americanii, trebuie să țineți seama de faptul că ea este îndreptată și împotriva voastră".

Rezoluția Camerei este calificată la Mexico City drept „noua doctrină Monroe". În această calitate, ea este considerată ca fiind în totală contradicție cu dreptul la autodeterminare. Este critica cea mai blîndă care i se aduce. Francisco Ordiz Mendoza, deputat al partidului socialist popular, a declarat: „Este o demonstrație clară făcută de Statele Unite că nici părerile nici drepturile țărilor acestui continent nu sînt considerate ca avînd cea mai mică importanță".

Un deputat de dreapta, Jorge Rocaud Rothiot (partidul Acțiunea națională), a declarat: „Poporul mexican este cu totul împotriva rezoluției nord-americane". Cei mai înfuriați sînt însă liberalii moderați. Ei sînt de părere că rezoluția Camerei a sacrificat cauza lor ultraconservatorismului. „Indiferent ce vom spune sau vom face acum, va fi etichetat drept comunism și aceasta cu mai multă promptitudine decît în trecut", s-a plîns un element moderat de stînga.

Ziarul moderat de dreapta *Novedades* a exprimat o părere oarecum similară. „Pentru cei care se lasă speriați ușor — scrie ziarul în editorialul său — calea este și mai ușoară astăzi decît în trecut pentru a lovi într-un vecin atunci cînd o lege favorabilă muncitorimii sau reformelor sociale este etichetată drept «comunistă»".

Ziarul de stînga *El Dia* a declarat: „Rezoluția reprezintă o sinteză tragică a celei mai reprobabile forme de reacțiune. Este o negare completă a suveranității și a autodeterminării".

Profil

PER BORTEN

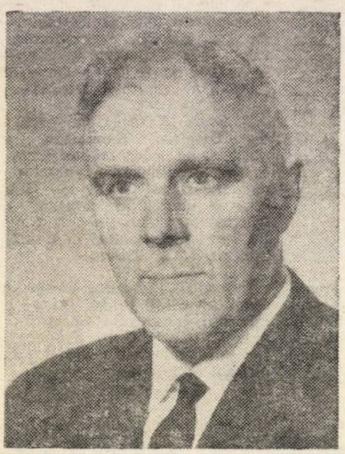

După 30 de ani de guvernare social-democrată, în Norvegia s-a anunțat crearea unui cabinet de coaliție, format din reprezentanții a patru partide de centru și dreapta. Noul prim-ministru, Per Borten, a alăturat în parlament cele 18 mandate ale partidului țărănesc de centru, fost agrarian (din care face parte), celor 31 de mandate ale conservatorilor, 18 ale liberalilor (Venstre) și 13 ale partidului creștin-popular.

Fiu de fermier, născut în aprilie 1913 în mica localitate Fiaa din apropiere de Trondheim, Per Borten a făcut studii de agronomie : din 1932 pînă în 1934 a învățat la o școală agricolă, iar din 1936 pînă în 1939 la colegiul agricol din Aas. În 1946 a început să lucreze ca inginer agronom în districtul Sor-Trondelag.

În viața politică a intrat, cu 20 de ani în urmă, în 1945, cînd a fost ales președinte al consiliului municipal din orașul său natal. A fost ales pentru prima oară ca deputat în Storting în 1950, iar în 1958 a devenit membru al Consiliului Nordic. Peste doi ani și-a reprezentat țara la Adunarea Generală a O.N.U.

Dar activitatea cea mai importantă de care este legată cariera sa politică a fost organizarea partidului pe care-l conduce acum. Partidul agrarian a fost creat în 1920 cu intenția declarată de a apăra interesele țărănimii, împotriva politicii dusă pe atunci de liberali, care, din 1884, dominau scena politică a Norvegiei. După venirea la putere, 15 ani mai tîrziu, a social-democraților, care și-au menținut în continuare guvernarea, partidul agrarian s-a transformat treptat într-o grupare a marilor proprietari de pămînt.

Devenit lider al agrarienilor la vîrsta de 42 de ani, Per Borten a reușit să obțină schimbarea numelui partidului în Partidul țărănesc de centru, cu intenția manifestă de a cuceri și păturile mijlocii de la orașe și din centrele industriale. Printre sloganurile cu care și-a cucerit popularitatea în rîndurile partidului, Per Borten a lansat ideea descentralizării teritoriale a industriei, în așa fel încît în fiecare din cele peste 450 de comune ale țării să existe cel puțin o fabrică.

Din 1957, Per Borten este și liderul parlamentar al partidului său.

Misiunea noului prim-ministru al Norvegiei este considerată dificilă, ținînd seama de divergențele dintre cele patru partide de coaliție în majoritatea problemelor, ca și de faptul că în interiorul coaliției guvernamentale, partidul lui Per Borten nu deține o poziție dominantă. Se apreciază, de pildă, că relațiile dintre agrarieni și liberali nu au fost niciodată prea cordiale ; că o rivalitate constantă opune pe liberali conservatorilor ; că partidul creștin-popular manifestă un caracter sectar care îngreunează colaborarea.

Pe plan extern se crede că politica lui Per Borten nu va aduce schimbări importante ; el este cunoscut ca un partizan al alianței atlantice și al Asociației europene a liberului schimb. În același timp, Per Borten se pronunță pentru colaborare internațională în nordul Europei și între toate țările continentului.

V. B.

Presa acum 50 de ani

La Paris a fost format un nou guvern, în frunte cu Briand. Într-un interviu acordat corespondentului parizian al ziarului Times, *noul prim-ministru a dat asigurări că va continua politica dusă în cursul ultimelor 16 luni de către predecesorul său, Viviani. De altfel, fostul premier deține în noul guvern funcția de vicepreședinte al Consiliului de Miniștri. Ca ministru de război a fost numit generalul Gallieni.*

■

Presa italiană consideră că situația cabinetului grec condus de Zaimis este foarte precară. „Ne aflăm în fața unui guvern care pentru a se menține la putere este constrîns la inacțiune — scriu ziarele italiene. Existența lui este condiționată de bunăvoința lui Venizelos". Se semnalează, de asemenea, că în sînul familiei regale ar exista neînțelegeri grave, determinate de atitudinea politică pe care trebuie s-o urmeze țara în actualul conflict. A.T.I. *anunță că principele George, fratele regelui, ar fi intervenit pe lîngă acesta pentru a-l determina să ia armele alături de Quadrupla Înțelegere.*

■

Generalul Joffre, comandantul armatei franceze, a sosit la Londra pentru a conferi asupra situației militare cu membrii guvernului englez. La prima întrevedere, care a avut loc la reședința premierului britanic Asquith, au mai participat lordul Kitchener, Balfour și Lloyd George, precum și înalte personalități militare engleze și franceze.

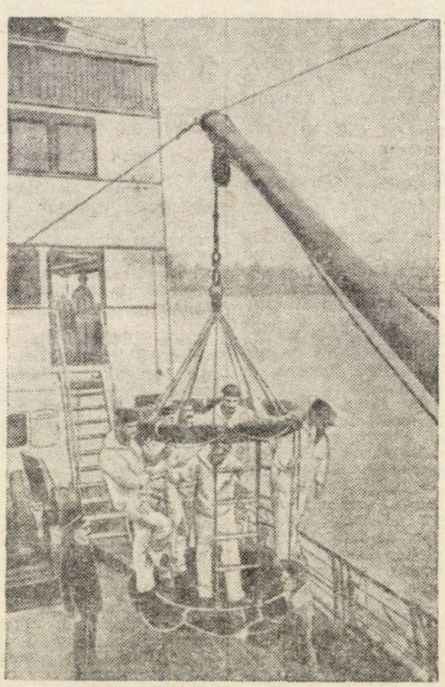

1915. Pe bordul unui vas-spital a fost montată o instalație specială pentru îmbarcarea răniților și salvarea naufragiaților din luptele navale.

Fișier

Uniunea Internațională a Organismelor Oficiale de Turism (U.I.O.O.T.)

O DATĂ cu puternica dezvoltare a activității turistice mondiale au luat naștere un număr de organizații, uniuni și asociații cu caracter internațional, menite să înlesnească colaborarea în acest domeniu.

Principalul organ de lucru în domeniul turismului internațional este Uniunea Internațională a Organismelor Oficiale de Turism — U.I.O.O.T. — la care sînt afiliate în prezent organizațiile oficiale de turism din 94 de țări.

Înființarea unui astfel de organ a devenit necesară în condițiile creșterii însemnate a circulației turistice internaționale, pentru asigurarea coordonării eforturilor pe care statele le fac în acest domeniu, pentru a prilejui un larg schimb de experiență în studierea fenomenelor noi apărute pe piața turistică și pentru a sprijini acordarea de facilități turiștilor.

În 1925, conducătorii turismului din diverse țări au înființat „Uniunea Internațională a organismelor oficiale de propagandă turistică". Acest organism a funcționat pînă în ajunul celui de-al doilea război mondial. Ulterior, în 1947, a fost înființată Uniunea Internațională a organismelor oficiale de turism — U.I.O.O.T. De atunci încoace, U.I.O.O.T. și-a extins mereu domeniile sale de activitate, iar numărul membrilor săi nu a încetat să crească.

Uniunea are ca scop creșterea și favorizarea circulației turistice, în interesul dezvoltării economice și al întăririi relațiilor sociale și culturale între state.

U.I.O.O.T. se străduiește să faciliteze soluționarea tuturor problemelor din domeniul schimburilor turistice internaționale, cooperînd cu alte organizații internaționale în scopul realizării obiectivelor sociale și economice ale O.N.U., fapt pentru care i s-a conferit Statut Consultativ pe lîngă Consiliul Economic și Social.

Cu toate că în prezent 94 de state sînt membri efectivi ai U.I.O.O.T., universalitatea și prestigiul acestei organizații sînt știrbite prin absența reprezentanților R. P. Chineze și ai altor țări.

Activitatea U.I.O.O.T. se desfășoară prin intermediul comisiilor sale regionale și al comisiilor tehnice. Principalele organe U.I.O.O.T. sînt : Adunarea generală, Comitetul executiv, cele 7 comisii regionale, cele 4 comisii tehnice, Comitetul membrilor asociați, Secretariatul general U.I.O.O.T. are sediul permanent la Geneva.

Membrii U.I.O.O.T. participă de drept la activitatea Comisiei regionale respective și la fiecare din cele 4 comisii tehnice.

În afară de membrii efectivi, care sînt singurii care au drept de vot, conform prevederilor statutare, la U.I.O.O.T. se pot afilia, cu titlu de membri asociați, organizațiile internaționale specializate în turism, precum și alte organizații turistice comerciale sau necomerciale care sînt recunoscute ca importante pentru dezvoltarea turismului internațional. În prezent, U.I.O.O.T. numără 72 de membri asociați.

Anul acesta, Adunarea generală, care are loc din doi în doi ani, își va desfășura lucrările între 20—27 octombrie în Mexic.

Cu prilejul Adunării generale, un Forum internațional va face bilanțul progreselor realizate de state în ce privește aplicarea recomandărilor Conferinței pentru turism și călătorii internaționale de la Roma, din 1963.

Pentru a contribui la realizarea obiectivelor sale, U.I.O.O.T. procedează la anchete și studii permanente și periodice U.I.O.O.T., organizează de asemenea periodic seminarii și colocvii pe diverse teme turistice, precum și cursuri de studii prin corespondență, pentru pregătirea personalului care lucrează în turism.

Oficiul Național de Turism din România a participat la lucrările acestei organizații prin lucrări, studii și cercetări turistice, fie la reuniunile Adunării generale, fie în cadrul Comisiei regionale europene U.I.O.O.T., ori în cadrul altor comisii. Astfel, de exemplu, în 1962 una din comisiile tehnice a înființat o grupă de studiu condusă de reprezentantul României, pentru problema amenajării stațiunilor, cu care prilej O.N.T. a fost însărcinat a prezenta raportul respectiv.

Între anii 1960—1963, O.N.T. a fost membru în Comitetul executiv al U.I.O.O.T. În cadrul acestui organ, prin activitățile depuse în cadrul Comisiei regionale europene U.I.O.O.T., cît și în comisiile tehnice, O.N.T. a promovat în permanență linia adoptării unor planuri de activitate concrete și a unor obiective menite să îndrepte atenția organizației spre sarcinile cele mai importante ale turismului internațional și să o determine să aducă un sprijin eficient pentru dezvoltarea și promovarea acestei activități.

H. A.

BREVIAR

6 octombrie

Cu prilejul celei de-a XVI-a aniversări a proclamării Republicii Democrate Germane, tovarășii Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Chivu Stoica, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România și Ștefan Voitec, președintele Marii Adunări Naționale a Republicii Socialiste România, au trimis o telegramă de felicitare tovarășilor Walter Ulbricht, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Socialist Unit din Germania, președintele Consiliului de Stat al Republicii Democrate Germane, Willi Stoph, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Democrate Germane, prof. dr. Johannes Dieckmann, președintele Camerei Populare a Republicii Democrate Germane, prof. dr. Erich Correns, președintele Consiliului Național al Frontului Național al Germaniei Democrate.

Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe al Republicii Socialiste România, șeful delegației române la cea de-a XX-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U., a avut o întrevedere cu Michael Stewart, ministrul afacerilor externe al Marii Britanii, în cursul căreia au fost abordate o serie de probleme de interes comun.

Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România a adresat Consiliului de Stat al Republicii Populare Polone o telegramă prin care exprimă sincere condoleanțe cu prilejul încetării din viață a prof. Oskar Lange, membru al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Unit Polonez, vicepreședinte al Consiliului de Stat al Republicii Populare Polone.

A plecat spre Chile tovarășul Vasile Potop, membru al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului regional Suceava al P.C.R., care va reprezenta Partidul Comunist Român la lucrările Congresului al XIII-lea al P.C. din Chile.

7 octombrie

A sosit în București președintele Republicii India, dr. Sarvepalli Radhakrishnan, care, în calitate de oaspete al președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Chivu Stoica, face o vizită în țara noastră ca răspuns la vizita făcută în India de conducătorii de stat români în anul 1962.

Între 2 și 7 octombrie 1965, George Thomson, ministrul de stat la Ministerul Afacerilor Externe al Marii Britanii, împreună cu soția, au făcut o vizită în Republica Socialistă România, la invitația Ministerului Afacerilor Externe.

8 octombrie

La Palatul Consiliului de Stat au avut loc convorbiri oficiale între președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Chivu Stoica, și președintele Republicii India, dr. Sarvepalii Radhakrishnan.

În cadrul lucrărilor Adunării Generale O.N.U. a luat cuvîntul Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe, șeful delegației Republicii Socialiste România la sesiunea a XX-a a O.N.U.

Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe al Republicii Socialiste România, șeful delegației române la cea de-a XX-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U., a oferit, la sediul misiunii permanente a țării noastre la O.N.U., un dejun la care au participat : Amintore Fanfani, președintele celei de-a XX-a sesiuni a Adunării Generale, U Thant, secretar general al O.N.U., Ilias Tsirimokos, vicepreședinte al guvernului și ministrul afacerilor externe al Greciei, Vaclav David, ministrul afacerilor externe al R. S. Cehoslovace, J. Luns, ministrul afacerilor externe al Olandei, M. Dughersuren, ministrul afacerilor externe al R.P. Mongole, Katema Yifru, ministrul afacerilor externe al Etiopiei, Ahmed Yusuf Dualeh, ministrul afacerilor externe al Somaliei, Arthur J. Goldberg, șeful delegației S.U.A., reprezentant permanent la O.N.U., reprezentanții permanenți ai Cehoslovaciei — Jiri Hajek, Danemarcei — Hans R. Tabor, Greciei — A. Liatis, Olandei — dr. J. B. De Beus, Mongoliei — L. Toib și adjunctul secretarului general al O.N.U. pentru problemele politice — A. Nesterenko. Dejunul s-a desfășurat într-o atmosferă deosebit de cordială.

9 octombrie

A părăsit Capitala, îndreptîndu-se spre Roma, o delegație a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, condusă de tovarășul Paul Niculescu-Mizil, membru al Comitetului Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., care, la invitația Comitetului Central al Partidului Comunist Italian, va face o vizită în Italia.

A plecat la Belgrad o delegație a Comitetului Central al U.T.C., condusă de tovarășul Petre Enache, prim-secretar al C.C. al U.T.C., care, la invitația Uniunii Tineretului Iugoslav, va face o vizită în R.S.F. Iugoslavia.

La invitația Comitetului național pentru apărarea păcii din Republica Socialistă România, o delegație a Mișcării algeriene pentru pace ne-a vizitat țara între 30 septembrie și 9 octombrie.

10 octombrie

A părăsit Bucureștiul președintele Republicii India, dr. Sarvepalli Radhakrishnan, care a vizitat țara noastră în calitate de oaspete al președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Chivu Stoica.

A părăsit definitiv țara noastră William Crawford, ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Statelor Unite ale Americii la București.

11 octombrie

A sosit la Roma delegația Comitetului Central al Partidului Comunist Român, condusă de tovarășul Paul Niculescu-Mizil, membru al Comitetului Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., care face o vizită în Italia la invitația C.C. al Partidului Comunist Italian.

La sosire, membrii delegației au fost salutați de tovarășii Mario Alicata, membru al Direcțiunii, secretar al C.C. al P.C.I., Armando Cossutta, membru al Direcțiunii C.C. al P.C.I., Giuliano Pajetta, membru al C.C. al P.C.I., șeful secției externe, senatorul Antonio Roasio, membru al C.C. al P.C.I., de activiști ai C.C. ai P.C.I. A fost, de asemenea, prezent Mihai Marin, ambasadorul Republicii Socialiste România la Roma, și alți membri ai ambasadei.

S-a înapoiat la București, venind de la Paris, delegația Comitetului Central al Partidului Comunist Român condusă de tovarășul Alexandru Drăghici, membru al Comitetului Executiv și al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R., secretar al C.C. al P.C.R., care, la invitația Comitetului Central al Partidului Comunist Francez, a făcut o vizită în Franța.

La plecarea din Paris, delegația C.C. al P.C.R. a fost salutată de tovarășii Raymond Guyot, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. Francez, Gaston Plissonnier, membru supleant al Biroului Politic, secretar al C.C. al P.C. Francez, Lucien Mathey, membru al C.C. al P.C. Francez. Erau, de asemenea, de față, V. Dimitriu, ambasadorul Republicii Socialiste România, și membri ai ambasadei, precum și Valentin Lipatti, delegatul permanent al Republicii Socialiste România la U.N.E.S.C.O.

Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe al Republicii Socialiste România, șeful delegației române la cea de-a XX-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U., a avut o întrevedere cu secretarul general al O.N.U., U Thant. Cu acest prilej au fost luate în discuție o serie de probleme înscrise pe ordinea de zi a actualei sesiuni. Întrevederea s-a desfășurat într-o atmosferă de lucru cordială.

A părăsit Capitala, plecînd spre Ulan Bator, o delegație a Marii Adunări Naționale a Republicii Socialiste România care, la invitația Marelui Hural Popular al R.P. Mongole, va face o vizită în R.P. Mongolă. Delegația este condusă de Kovacs György, vicepreședinte al Marii Adunări Naționale.

În aceeași zi delegația a sosit la Moscova, unde a avut o întrevedere cu I. V. Spiridonov, președintele Sovietului Uniunii al Sovietului Suprem al U.R.S.S.

12 octombrie

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R. a primit în audiență pe Giăn Du Hoan, ambasador extraordinar și plenipotențiar al R.P.D. Coreene la București, la cererea acestuia.

Între 7 și 12 octombrie au avut loc la București lucrările sesiunii a VII-a a Comisiei mixte româno-iugoslave de colaborare tehnico-științifică.

A plecat la Paris o delegație a Sfatului popular al Capitalei condusă de Ion Cosma, președintele comitetului executiv, care va face o vizită în Franța la invitația Consiliului Municipal al capitalei franceze.

A sosit la Pekin delegația condusă de Dumitru Simulescu, ministrul poștelor și telecomunicațiilor, care la invitația ministrului poștelor și telecomunicațiilor al R. P. Chineze va face o vizită în această țară. În aceeași zi, delegația a fost primită de Bo I-bo, vicepremier al Consiliului de Stat al R. P. Chineze.

În cadrul lucrărilor Congresului Sindical Mondial de la Varșovia, a luat cuvîntul tovarășul Constantin Drăgan, președintele C.C.S., conducătorul delegației sindicatelor din Republica Socialistă România.

POȘTA REDACȚIEI

În ultimul număr al revistei ați anunțat apariția unui nou cotidian parizian, **24 Heures.** Sper că veți reproduce la rubrica „Puncte de vedere" și articole din acest ziar care după cum reiese din articolul reluat după **Financial Times,** exprimă vederile unei grupări economice influente.

OCTAVIAN RIZEA
Oradea

Nu vă vom putea satisface curiozitatea și aceasta nu din vina noastră ci pentru că 24 Heures **nu publică articole. Actualitatea internațională este prezentată prin cîteva pagini de fotografii. „S-a zis cu lectura și cu reflecțiunea — comentează ironic** Combat. 24 Heures **joacă cu cărțile pe masă. Arunci o privire peste paginile lui și ai și făcut turul planetei noastre : Papa, Brigitte Bardot, Johny Hallyday, Jazy, Beatles, toți sînt prezenți în fotografii enorme...** 24 Heures **„se citește" — dacă ne putem exprima astfel — în 24 de secunde. Poate că acesta va fi chiar sloganul său. Este un ziar care se laudă că nu are substanță. Este, într-un fel, un jurnal televizat static și nesonor. Din punct de vedere politic,** 24 Heures **se situează la dreapta și o mărturisește fără nici o ipocrizie".**

Evident, 24 Heures **nu conține numai fotografii. Din cele 24 de pagini ale sale, 12 sînt consacrate reclamelor, iar alte 8—9 informațiilor despre spectacole, modă, cancanuri etc și publicării de romane-foileton.**

Ing. Eugen Chicoș și ing. Ștefan Șuteu, București : **Vă răspundem, în acest număr, la întrebarea despre organizația teroristă „Frații musulmani". Vom încerca să realizăm și materialul documentar sugerat de dv. În legătură cu articolele pe care doriți să le scrieți, vă rugăm să ne comunicați ce material inedit aveți la dispoziție.**

Liviu Tătar, Cluj : **Majoritatea populației Statelor Unite nu este așa cum credeți dv., catolică, ci protestantă. Alegerea unui președinte catolic (J. F. Kennedy) a părut cu atît mai surprinzătoare cu cît catolicii nici nu sînt considerați de cercurile conservatoare „americani sută la sută". Organizațiile de extrema dreaptă preconizează persecutarea lor. Abia cu o săptămînă înainte de vizita Papei în Statele Unite, Ku-Klux-Klan-ul a anunțat că a hotărît să-și modifice atitudinea față de catolici și să-i primească în rîndurile sale pe cei care ar dori acest lucru, ceea ce a provocat o vie reacție de protest din partea conducătorilor bisericii catolice americane, care nu doresc stabilirea de legături între credincioșii lor și această organizație teroristă compromisă.**

În altă ordine de idei, în ceea ce privește efectul practic imediat al apelului la înțelegere internațională și rezolvare pașnică a litigiilor, lansat de Papă de la tribuna Adunării Generale a O.N.U., observatorii sînt sceptici. Iată cum prezintă lucrurile, cu o ironie incisivă, ziaristul francez F. Fonvieille-Alquier : „Deși protestant, Johnson a fost foarte zguduit de cuvintele interlocutorului său și va lua, în zilele imediat următoare, cîteva hotărîri energice : va restabili în Republica Dominicană statu quo ante, **va elibera America Latină de sub jugul economic, va lichida bazele de agresiune răspîndite în vastul Univers, va evacua Vietnamul (unde prezența americană nu se justifică prin nici un precept al Evangheliei)"...**

Gh. T. Brandeburu, comuna Cilcești, raionul Gorj : **Prima dintre problemele care vă interesează figurează în toate enciclopediile. Ca atare, nu vedem rostul prezentării ei în revistă.**

În legătură cu cea de-a doua sugestie : urmăriți rubricile noastre „Reportaj pe glob" și „Documentar" care au tratat și vor trata în continuare și aspectele pe care doriți să le cunoașteți.

G. C. Sterc, București și Valeriu Naum, comuna Poiana Vărbilău, raionul Teleajen : **Eroarea semnalată de dv. a fost îndreptată în numărul precedent al revistei.**

Marin Dumitrescu, Galați : **Inițial, din O.N.U. au făcut parte numai trei state africane : Etiopia, Egiptul și Liberia. În anii 1950—1959, au mai intrat în O.N.U. încă șase țări africane și anume : Libia, Marocul, Sudanul, Tunisia, Ghana și Guineea. La a XV-a sesiune a O.N.U. (1960) alte 16 state africane independente au devenit membre ale O.N.U. În 1960, din 98 de membri ai O.N.U. 25 erau state africane. În prezent, există 36 de state africane membre ale O.N.U.**

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

LUMEA — PUBLICITATE

CĂLĂTORIE ÎN JURUL PĂMÎNTULUI

O producție a studiourilor iugoslave

Scenariul : Soja Jovanović, Borislav Mihajlović, Nenad Jovićić
Regia : Soja Jovanović
Imaginea : Nenad Jovićić

Cu : Miodrag Petrović-Ckalja, Rade Marković, Dara Calenić, Bata Zivojinović, Mica Tomić, Bata Paskaljević

UZINA 1 MAI PLOIEŞTI

LUMEA — PUBLICITATE

Instalația de foraj
4DH–315
este destinată săpării
sondelor de țiței
și gaze,
la adîncimi de 7 000 m.
Turla piramidală
de 53 m înălțime,
cei 2 800 CP
ai motoarelor Diesel,
precum și
pompele de noroi
de mare putere
cu care este dotată
instalația,
îi asigură înalți indici
tehnico-economici.
Comenzile instalației
sînt în întregime
pneumatice
și centralizate
la panoul de comandă
al maistrului sondor.

2 lei

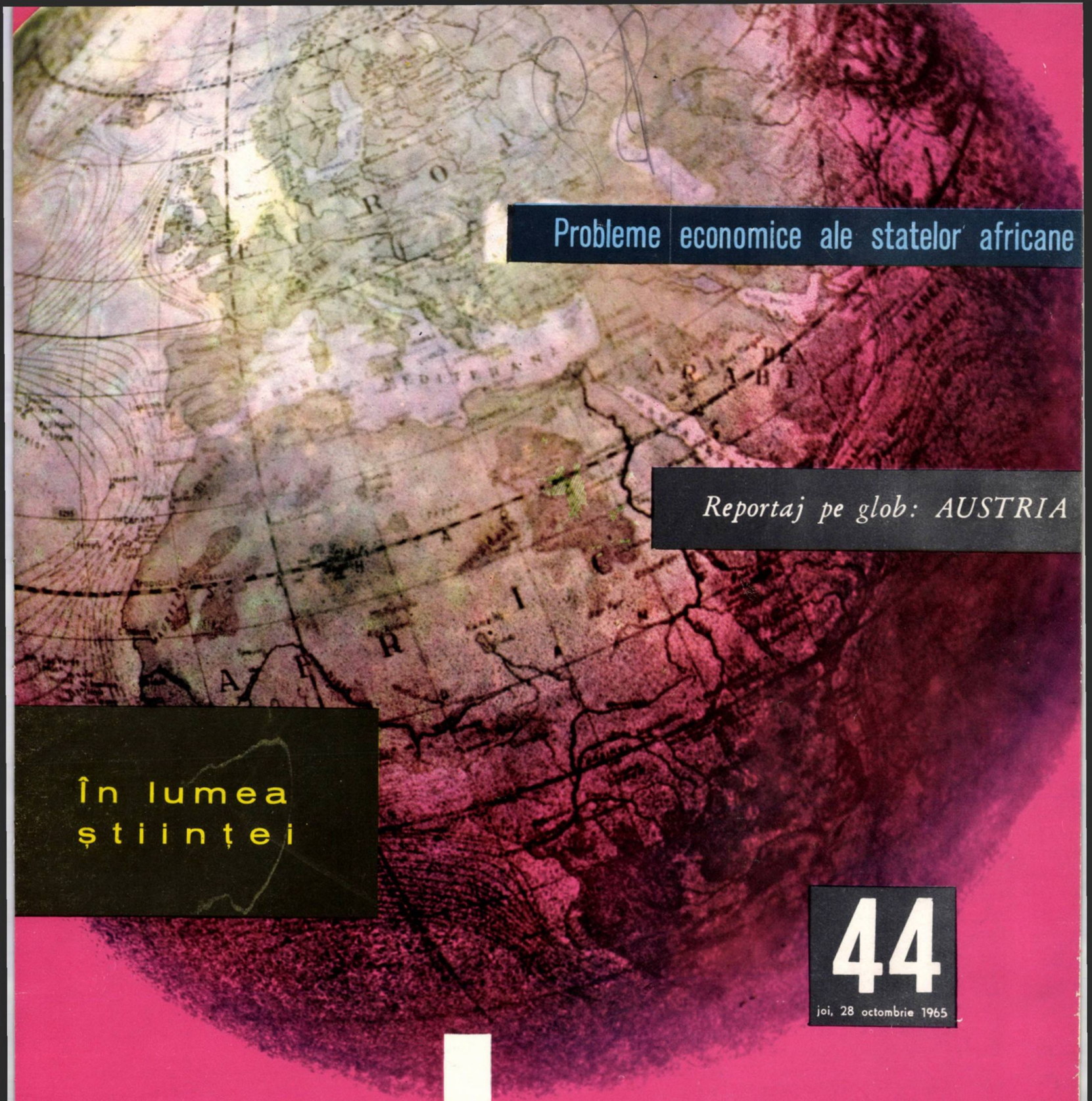

Probleme economice ale statelor africane

Reportaj pe glob: AUSTRIA

În lumea științei

44
joi, 28 octombrie 1965

lumea

Săptămîna pe glob:

PARIS
BUENOS AIRES
ACCRA
BRUXELLES

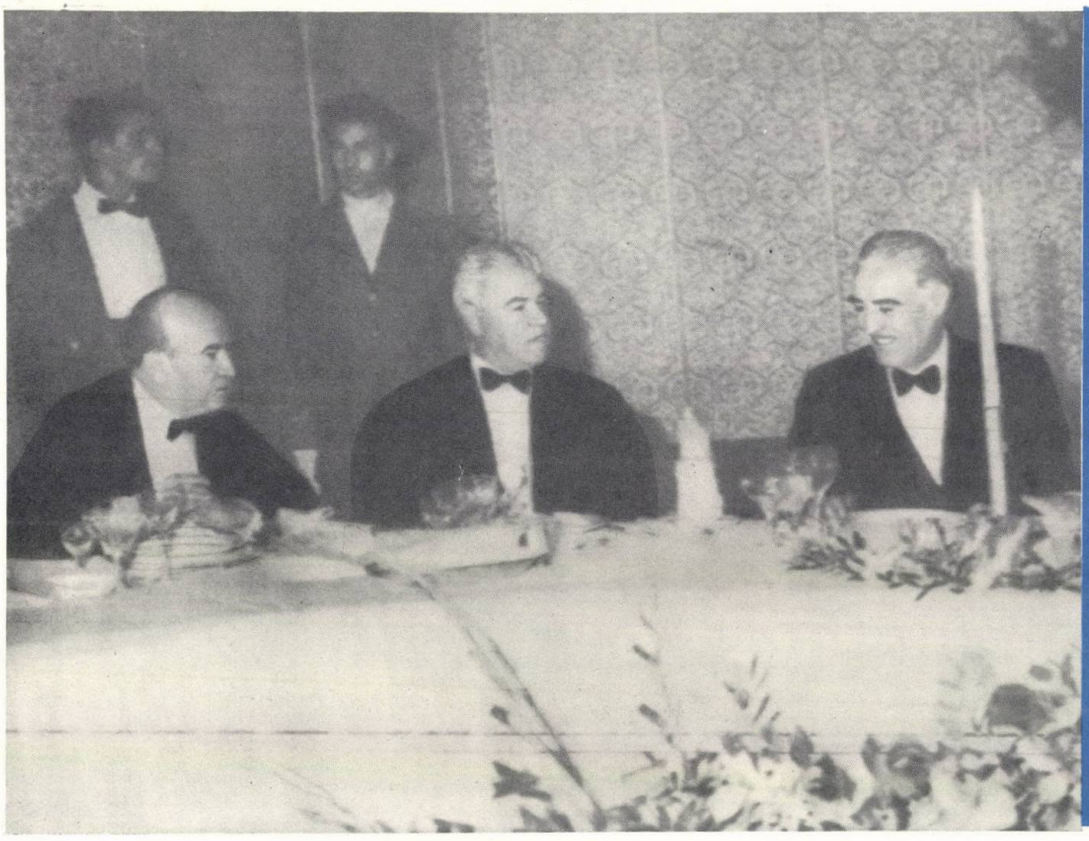

Teheran. Președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, împreună cu primul ministru al Iranului, Amir Abbas Hoveida (stînga) și dr. M. Eghbal, președintele Societății naționale iraniene a petrolului

București. Adunarea festivă cu prilejul Zilei Națiunilor Unite.

Anul III
Nr. 44 (105)

Joi
28 octombrie
1965

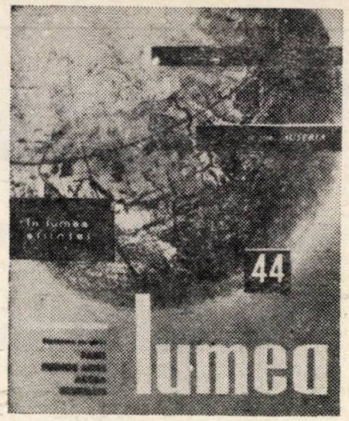

sumar

LUMEA ÎNTR-O SĂPTĂMÎNĂ

2 COMUNICAT ADOPTAT LA ÎNCHEIEREA VIZITEI PREȘEDINTELUI CONSILIULUI DE MINIȘTRI ÎN IRAN
NEW YORK — De ziua Națiunilor Unite. **V. Barbu**
3 VIENA — Demisia guvernului. **Eugen Phoebus**
4 LONDRA — Harold Wilson în Rhodesia
ACCRA — Conferința africană la nivel înalt. **Eugeniu Obrea**
6 PARIS — Congresul partidului radical
BRUXELLES — Un compromis problematic. **N. S. Stănescu**
7 DJAKARTA — Situația din Indonezia. **N. Păraşcu**
8 BUENOS AIRES — Implicațiile acțiunilor peroniste. **Rodica Georgescu**
9 WASHINGTON — Ku klux klan sub reflector. **Felicia Antip**
10 SANTO DOMINGO — Din nou tulburări. **Ștefan Cornu**
GENEVA — Dinamica schimburilor internaționale. **E. Cedru**

REPORTAJ PE GLOB

14 Bloc notes austriac. **Ion Mihăileanu**

ARTICOLE, REPORTAJE

12 Probleme economice ale noilor state africane (II). **Jack Woddis**
16 Premiile Nobel 1965 : pentru pace ; pentru fizică și chimie
18 Scrisoare din Varșovia : discuții despre film, muzică, teatru. **Michal Radgowski**
20 Scrisoare din Londra : agricultura engleză și problemele ei. **John Gritten**

LUMEA ÎN CĂRȚI ȘI REVISTE

21 Marile bătălii din Vietnamul de sud
23 „De la un capăt la altul" **Melike Roman**

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

24—30 New York Herald Tribune, Pravda, Le Monde, New York Times, Croissance des jeunes nations, Combat, Die Weltwoche, l'Unita, Le Nouvel Observateur, The New Republic, The Christian Science Monitor

PROFIL

31 Ludwig Erhard

FIȘIER

31 Federația Internațională de Documentare

BREVIAR, POȘTA REDACȚIEI

Vizita în Iran

a președintelui Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, a marcat o nouă și importantă etapă în dezvoltarea relațiilor dintre Iran și România (pag. 2).

În această săptămînă

s-a sărbătorit cea de-a XX-a aniversare a Organizației Națiunilor Unite (pag. 2), a fost adoptat preambulul proiectului de declarație în problema tineretului inițiat de România la O.N.U. (pag. 3), s-a încheiat conferința la nivel înalt a statelor africane (pag. 4), cinci țări membre ale Pieței comune au ajuns la un compromis în problema finanțării agriculturii (pag. 6), în Indonezia situația s-a menținut încordată (pag. 7), primul ministru al Angliei a plecat în Rhodesia de sud (pag. 4), în Austria a izbucnit o criză de guvern (pag. 3), în Argentina (pag. 8) și în Republica Dominicană (pag. 10) s-au produs tulburări.

Premiul Nobel pentru pace

a fost decernat, pentru a noua oară, nu unei personalități ci unei organizații. Anul acesta alegerea s-a oprit asupra Fondului O.N.U. pentru copii (U.N.I.C.E.F.). Relatăm de asemenea despre descoperirile savanților care au fost distinși cu Premiile Nobel pentru fizică și chimie (pag. 16).

Scrisori de peste hotare :

viața culturală a Varșoviei (pag. 18), structura și problemele agriculturii britanice (pag. 20), a doua parte a studiului despre lupta statelor africane împotriva neocolonialismului (pag. 12).

Lupta poporului vietnamez

împotriva agresiunii americane este evocată în cartea „Ap-Bac : Marile bătălii din Vietnamul de sud 1963–1964" (pag. 21).

Puncte de vedere :

Mendès France despre proiectele de reformă monetară internațională (pag. 26), Walter Lippmann despre problema germană (pag. 24), André Fontaine despre atitudinea Franței față de pactul atlantic (pag. 25), E. Grigoriev despre planurile nucleare ale N.A.T.O. (pag. 24), Dominique Desanti despre rolul jucat de Kasavubu (pag. 24), William Carter despre lupta kurzilor (pag. 15), Mario Galletti despre un raport al F.A.O. (pag. 28), Yvon Le Vaillant despre Conciliul Ecumenic (pag. 29).

COMUNICAT

adoptat la încheierea vizitei președintelui Consiliului de Miniștri în Iran

La invitația Excelenței Sale Domnul Amir Abbas Hoveida, prim-ministru al Iranului, Excelența sa Domnul Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, a făcut între 21 și 25 octombrie 1965 o vizită oficială în Iran.

Președintele Consiliului de Miniștri al României, Ion Gheorghe Maurer, a fost însoțit de Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe, Gheorghe Cioară, ministrul comerțului exterior, Alexandru Boabă, ministrul petrolului, și alte personalități oficiale.

Această vizită a marcat o nouă și importantă etapă în dezvoltarea relațiilor dintre Iran și România.

În timpul șederii sale în Iran, președintele Consiliului de Miniștri al României, împreună cu persoanele care l-au însoțit, a vizitat obiective economice, cartiere de locuințe, instituții de cultură și artă și a avut mai multe convorbiri prietenești și fructuoase cu primul ministru al Iranului.

Înaltul oaspete român a fost primit de Maiestatea Sa Imperială, Șahinșahul Arya Mehr, cu care a avut o întrevedere.

Aceste întîlniri, caracterizate de o mare cordialitate, au prilejuit trecerea în revistă a unor probleme actuale ale situației internaționale, într-un spirit de sinceritate și înțelegere reciprocă.

Preocupate în egală măsură de asigurarea menținerii păcii, cele două părți consideră că o condiție de bază pentru realizarea acestui țel este ca relațiile internaționale să se bazeze pe principiile integrității, suveranității și independenței naționale.

Cele două părți își exprimă convingerea că Organizația Națiunilor Unite poate deveni un instrument capabil să realizeze cooperarea internațională și să slujească în mod eficace cauza păcii, acționînd în direcția respectării principiilor Cartei, reflectării cu fidelitate a realităților și transformărilor din lumea contemporană, respectării depline a egalității suverane a statelor, a dreptului popoarelor de a dispune de propria lor soartă. Ele consideră că coexistența pașnică trebuie să se dezvolte într-o colaborare strînsă a tuturor țărilor.

Cei doi premieri apreciază că este necesar să se acorde prioritate problemelor dezvoltării și cooperării economice internaționale, pentru ca schimburile comerciale să contribuie la apropierea între state, indiferent de orînduirea lor socială și politică, să devină o pîrghie eficientă în vederea îndeplinirii năzuințelor de bunăstare și progres ale popoarelor din țările în curs de dezvoltare.

În domeniul relațiilor economice bilaterale, cele două guverne au constatat că acordul comercial încheiat în 1964 a și dat roade. Cele două părți și-au manifestat dorința de a dezvolta și diversifica schimburile lor comerciale, și în acest scop, la 25 octombrie 1965, a fost semnat un nou acord comercial între Iran și România.

Ca o expresie a dorinței celor două părți de a lărgi colaborarea multilaterală româno-iraniană pe baza egalității și avantajului reciproc, guvernul Republicii Socialiste România și guvernul Iranului au hotărît să ridice nivelul reprezentării lor diplomatice la rang de ambasadă.

În cursul șederii sale în Iran, președintele Consiliului de Miniștri al României a putut să constate și să-și exprime admirația față de importantele reforme structurale economice și sociale realizate în Iran la inițiativa Maiestății Sale Imperiale, Șahinșahul Arya Mehr, menite să asigure poporului iranian un viitor de fericire și prosperitate crescîndă.

Vizita în Iran a președintelui Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România a oferit guvernului Iranului prilejul de a exprima înaltului oaspete stima și simpatia cea mai sinceră a guvernului și poporului iranian față de România, care a obținut realizări substanțiale pe plan economic și social-cultural și care are un rol de seamă în dezvoltarea relațiilor internaționale.

Președintele Consiliului de Miniștri al României și-a exprimat satisfacția și viile sale mulțumiri, în numele său personal și al persoanelor care l-au însoțit, pentru primirea ce le-a fost rezervată de către Maiestatea Sa Imperială Șahinșahul Arya Mehr, precum și de guvernul și poporul iranian.

Președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România a invitat pe primul ministru al Iranului să facă în viitorul apropiat o vizită oficială în România. Invitația a fost acceptată cu plăcere de Excelența Sa Domnul Hoveida. Data vizitei urmează să fie stabilită ulterior.

NEW YORK

Corespondență de la V. BARBU

De ziua Națiunilor Unite

La 24 octombrie delegațiile participante la cea de-a XX-a sesiune a Adunării Generale au sărbătorit, împreună cu opinia publică mondială, „Ziua Națiunilor Unite".

Marea sală de ședințe a Adunării și-a schimbat înfățișarea obișnuită : tăbliețele cu numele statelor membre au dispărut iar în locul tribunelor de marmură a apărut un podium pe care se aflau Orchestra filarmonică din New York și renumitul său dirijor Leonard Bernstein.

În jurul orei 15 coridoarele palatului de oțel și sticlă din Manhattan sînt deosebit de animate. Pentru a sărbători douăzeci de ani de la nașterea organizației s-a întrunit un public numeros : delegați, reprezentanți ai orașului New York, ziariști acreditați la O.N.U. Un soare puternic străbate prin ferestrele „Salonului delegaților", dînd parcă și mai multă strălucire festivității. În parcul din față, statuia lui Vucetici „Să transformăm săbiile în pluguri" reamintește vizitatorului idealul pentru care a fost creată organizația — izbăvirea generațiilor viitoare de flagelul războaielor.

Adunarea este deschisă de secretarul general al O.N.U., U Thant. El trece în revistă drumul parcurs în cei douăzeci de ani : „Organizația a prevenit ceea ce putea fi mai rău, chiar dacă nu a reușit să obțină ceea ce este mai bun. Națiunile poate că nu și-au armonizat suficient acțiunile politice, dar luate în ansamblu, ele au reușit să se retragă de pe marginea prăpastiei și am fost salvați de ororile unei conflagrații mondiale. de la care s-ar putea să nu mai fie o cale de întoarcere și nici șansa unui nou început pentru omenire". Cum trebuie privit viitorul, cum va fi O.N.U. peste zece ani ? „Ceea ce aș vrea să văd, mai mult decît orice — spune U Thant — este acceptarea și respectarea Cartei, folosirea ei de către toate statele ca un ghid de activitate, în condițiile secolului al XX-lea".

„Să sperăm — conchide secretarul general — că cei care vor fi în această sală peste zece ani vor putea să vadă în jurul lor o lume mai pașnică, mai destinsă decît cea în care trăim astăzi. Fie de asemenea ca aceasta să fie o lume în care toate națiunile să-și dea mîna pentru a construi pacea și a o menține în interesul tuturor".

Cu ocazia celei de a 20-a aniversări a Cartei Națiunilor Unite, la New York au fost puse în circulație două noi emisiuni de timbre

Cuvîntarea lui U Thant — ca și întreg programul de altfel — a fost ascultată simultan la Paris, Londra și Moscova. A urmat apoi concertul festiv. Beethoven și Șostakovici răsună emoționant în sala în care s-au pronunțat atîtea chemări patetice la pace și amiciție între popoare. Pentru această ocazie compozitorul englez Benjamin Britten a creat o lucrare dedicată O.N.U.: „Voci pentru astăzi".

În spatele orchestrei, emblema O.N.U. — două ramuri de măslin care cuprind globul pămîntesc — oferă probabil decorul cel mai adecvat pentru acest program.

Festivitățile au rămas în urmă...

La ieșirea din sediul O.N.U., la colțul Străzii a 42-a cu First Avenue are loc o demonstrație. Din mersul mașinii citim: „Să se pună capăt războiului din Vietnam". „Opriți agresiunea".

O.N.U. pășește în cel de-al 21-lea an de activitate. Speranța tuturor celor care au asistat la acest eveniment este că organizația se va dovedi pe viitor la înălțimea încrederii pe care și-o pun în ea popoarele lumii.

A fost adoptat în unanimitate preambulul proiectului de declarație în problema tineretului inițiat de România

Lucrările sesiunii Adunării Generale a O.N.U. continuă în comitete.

În comitetul pentru problemele sociale, umanitare și culturale a fost abordat punctul de pe ordinea de zi intitulat: „Proiect de declarație cu privire la promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare". Inițiativa elaborării acestui proiect de declarație aparține României, la care s-au asociat în calitate de coautori 26 de state.

În cadrul discuțiilor privind adoptarea preambulului, au luat cuvîntul reprezentanții Libanului, Iranului, Ghanei, României, S.U.A., Angliei, Arabiei Saudite și alții. Din aceste discuții a reieșit dorința unanimă a delegaților de a se adopta neîntîrziat proiectul declarației amintite.

„Sîntem în prezent în situația în care ideea adoptării unei asemenea declarații este larg recunoscută pe plan internațional", a declarat reprezentanta țării noastre, Mia Groza. Țelul acestei declarații „este de a consacra o serie de principii fundamentale conform cărora să fie insuflate tinerilor idealurile nobile de pace, de respect reciproc între oameni și între popoare, respectul pentru valorile spirituale și materiale create de omenire". Fidelă spiritului de colaborare, „delegația română este animată de dorința de a se ajunge la un text final care să întrunească adeziunea unanimă".

În ședința de luni după-amiază a fost adoptat în unanimitate preambulul proiectului de declarație. În preambul se subliniază, printre altele, rolul important care revine tinerei generații în toate domeniile de activitate ale societății și faptul că ea va fi chemată să conducă destinele omenirii. Se exprimă, de asemenea, încrederea că educarea tinerei generații, ca și schimburile de idei în spiritul păcii, respectului reciproc și înțelegerii între popoare pot contribui la îmbunătățirea relațiilor internaționale și la întărirea păcii și securității. Lucrările consacrate adoptării acestui preambul s-au desfășurat într-o atmosferă de colaborare, fiind aprobat.

După vot, numeroși delegați au felicitat pe reprezentanții țării noastre pentru această inițiativă a României și pentru succesul cu care a fost abordată chiar de la început.

New York, 25 octombrie

VIENA

Demisia guvernului

Dificultățile de funcționare a coaliției guvernamentale, formată din partidele populist și socialist, erau cunoscute de mai multe luni. Demisia guvernului — provocată de eșecul înregistrat în ultima etapă a negocierilor privind elaborarea bugetului — a surprins însă pe observatorii politici din capitala Austriei.

Declarațiile oficiale ale conducătorilor celor două partide despre cauzele crizei diferă în ceea ce privește stabilirea responsabilităților. Telespectatorii austrieci au luat cunoștință de declarațiile făcute de Josef Klaus, cancelarul federal și președintele partidului populist, și Bruno Pittermann, vicecancelar și președinte al partidului socialist.

Josef Klaus a declarat că „partidul socialist a arătat în cursul tratativelor că urmărește stabilirea unui buget provizoriu". El a mai afirmat că socialiștii nu sînt de acord cu mărirea cheltuielilor în sectorul educației naționale și că nu doresc căutarea unei soluții a problemei deficitului crescînd al căilor ferate. „Situația creată prin demisia guvernului este serioasă. Poporul va trebui să ia o hotărîre" — a conchis Josef Klaus.

Vicecancelarul Bruno Pittermann a declarat la rîndul său că din cauza sporirii sensibile a costului vieții în 1965 socialiștii au refuzat să admită o creștere a tarifelor pe căile ferate, sporirea impozitelor asupra produselor petroliere și scumpirea laptelui. El și-a exprimat părerea că numai un buget de austeritate ar putea garanta stabilitatea șilingului. Pittermann a afirmat că populiștii au urmărit eșecul negocierilor bugetare și organizarea anticipată a alegerilor generale.

Stabilirea bugetului a creat probleme dificile. Într-un comunicat recent, ministrul de finanțe a anunțat că deficitul bugetar al acestui an va fi de 1,5 miliarde șilingi. Neexistînd posibilitatea micșorării deficitului pînă la sfîrșitul anului, ministerul a redus o parte din creditele excepționale. În același timp, partidul populist a mai propus o sporire generală de 5 la sută a impozitelor asupra salariilor și veniturilor precum și a impozitelor asupra societăților. Socialiștii au cerut însă o sporire cu 50 la sută a impozitului pe venituri pentru ca marile societăți să fie acelea care să suporte principala parte a poverii.

Deficitul căilor ferate (500 milioane șilingi) nu este decît una din cauzele eșecului negocierilor. Pentru acoperirea deficitului căilor ferate, ministrul de finanțe a refuzat sporirea subvențiilor de stat și a cerut lichidarea acestuia fie pe calea economiilor, fie prin sporirea tarifelor. Ministrul a mai propus crearea unui

→

REFLECTOR

Vizita în Italia a delegației C.C. al P.C.R.

Între 11 și 25 octombrie 1965 o delegație a Comitetului Central al Partidului Comunist Român a făcut o vizită în Italia la invitația Comitetului Central al Partidului Comunist Italian. Din delegație, condusă de tovarășul Paul Niculescu-Mizil, membru al Comitetului Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., au făcut parte tovarășii Vasile Vîlcu, membru supleant al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului regional Dobrogea al P.C.R., Ilie Rădulescu, membru supleant al C.C. al P.C.R., șef adjunct de secție la C.C. al P.C.R., Gheorghe Badrus, redactor-șef adjunct al ziarului **Scînteia**, Coriolan Atanasiu, activist la C.C. al P.C.R.

În timpul vizitei, delegația a avut întîlniri la secțiile externă, culturală, editorială, ideologică, organizatorică, munca de masă, economică, presă și propagandă ale C.C. al P.C.I., precum și la redacția ziarului **L'Unita**.

Delegația C.C. al P.C.R. a depus o coroană de flori la mormîntul lui Palmiro Togliatti, de la cimitirul Del Verano din Roma.

Delegația a vizitat Federațiile partidului din Roma, Bari, Taranto, Torino și Livorno, unde a avut convorbiri cu conducători și activiști ai federațiilor și organizațiilor locale, s-a întîlnit cu oameni ai muncii din localitățile respective. Cu acest prilej, delegația a fost informată despre activitatea organizațiilor P.C.I. și, totodată, a înfățișat munca Partidului Comunist Român, succesele obținute în opera de construire a socialismului. Au fost vizitate întreprinderile industriale „Italsider" din Taranto și „Olivetti" de la Ivrea-Torino, instalații portuare din Livorno, unități agricole, instituții de artă și cultură. De asemenea, delegația a avut întîlniri cu primarii și membri ai Consiliilor municipale din Bari, Torino, Livorno, Grugliasco.

La sfîrșitul vizitei în Italia, delegația C.C. al P.C.R. a avut o convorbire la sediul C.C. al P.C.I. cu tovarășii Luigi Longo, secretar general al C.C. al P.C.I., Mario Alicata, Pietro Ingrao, Giancarlo Pajetta, membri ai Direcțiunii P.C.I. și ai Secretariatului C.C. al P.C.I., Arturo Colombi, membru al Direcțiunii P.C.I., Giuliano Pajetta și senatorul Antonio Roasio, membri ai C.C. al P.C.I.

Cu acest prilej a avut loc un schimb de păreri asupra unor probleme de interes reciproc privind activitatea celor două partide, situația internațională și mișcarea comunistă și muncitorească mondială. Convorbirile s-au desfășurat într-o atmosferă tovărășească, în spiritul prieteniei și frăției care leagă cele două partide.

În cursul zilei de luni, delegația C.C. al P.C.R., condusă de tovarășul Paul Niculescu-Mizil, membru al Comitetului Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., a avut o întîlnire cu tovarășii Tullio Vechietti, secretar general al Partidului Socialist Italian al Unității Proletare, Francesco Lami, membru al Direcțiunii, Pino Tagliazucchi, membru al Consiliului Național al P.S.I.U.P. Întîlnirea s-a desfășurat într-o atmosferă caldă, tovărășească.

La 25 octombrie, delegația s-a înapoiat în țară.

Vizita tovarășului Todor Jivkov în U.R.S.S.

În Uniunea Sovietică se află într-o vizită de prietenie, la invitația C.C. al P.C.U.S., Todor Jivkov, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Miniștri al R. P. Bulgaria, precum și membrii Biroului Politic al C.C. al P. C. Bulgar: Jivko Jivkov, prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, Boian Bilgaranov, secretar al C.C. al P. C. Bulgar, Stanko Todorov, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al R. P. Bulgaria, și Tano Țolov, membru supleant al Biroului Politic al C.C. al P. C. Bulgar, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al R. P. Bulgaria. În cursul convorbirii care a avut loc la Kremlin între conducătorii de partid și de stat sovietici și delegația de partid și de stat din R. P. Bulgaria, a avut loc un schimb de păreri în probleme prezentînd interes pentru ambele partide.

capitol al „cheltuielilor eventuale" pentru toate cheltuielile care nu pot fi acoperite prin încasările normale. Acest „buget eventual" ar fi fost alimentat prin reţetele superioare prevederilor, înregistrate în alte domenii de activitate, şi ar fi trebuit să fie repartizat între diferitele ministere. Propunerea a fost respinsă de socialişti.

În bugetul preconizat, ministrul de finanţe a prevăzut suma de 450 de milioane şilingi în vederea achiziţionării de arme şi echipament militar. Socialiştii au cerut suprimarea acestor credite şi alocarea sumelor rămase în vederea acoperirii altor capitole bugetare. În acelaşi timp, socialiştii au refuzat ministrului de finanţe dreptul de a prescrie, în caz de necesitate, reducerea creditelor privind diverse capitole ale bugetului.

Cam acestea ar fi, pe scurt, cauzele „tehnice" care au provocat neînţelegerile din sînul guvernului. În ultimele luni nici o problemă importantă — locuinţe, reforma radio-televiziunii, ajutorul pentru sinistraţii de pe urma inundaţiilor — n-a putut fi rezolvată din cauza neînţelegerilor dintre cele două partide. Dar şi în anii precedenţi au avut loc discuţii îndelungate şi dificile cu privire la buget şi la alte chestiuni financiare. Divergenţele de păreri erau însă lichidate printr-un compromis încheiat în ultimul ceas. De data aceasta nici unul dintre partide nu a vrut să-şi abandoneze poziţiile.

În cercurile politice din Viena domneşte impresia că atitudinea intransigentă a populiştilor se datoreşte convingerii lor de a fi prezentat un buget conform necesităţilor actuale şi credinţei că ar putea înfrunta alegeri anticipate cu şanse mari de succes.

Impresia iniţială a început să se apropie de certitudine mai ales după alegerile care au avut loc pentru dieta provincială a landului Tirol. Sporul de voturi obţinut de populişti, în dauna socialiştilor, le-a permis acestora să dispună acum de majoritatea absolută a mandatelor — două treimi plus unul. Un element suplimentar care i-a putut determina pe strategii partidului populist să grăbească confruntarea electorală : intenţia lui Franz Olah, fostul ministru de interne şi fost membru al partidului socialist, de a crea un nou partid de coloratură socialistă. Se apreciază că prin crearea unei dizidenţe socialiste şansele electorale ale partidului socialist ar putea fi slăbite. Se mai mizează, de asemenea, şi pe faptul că în momentul de faţă liberalii s-ar afla „în pierdere de viteză".

Dacă vor avea loc, alegerile anticipate se vor desfăşura peste minimum trei luni. Deocamdată, guvernul demisionar a fost însărcinat cu expedierea afacerilor curente pînă în momentul luării unei hotărîri definitive.

Eugen PHOEBUS

LONDRA

Harold Wilson în Rhodesia

În cursul războiului, cînd era obligatoriu să se facă economii drastice în domeniul combustibilului şi al transportului, guvernul britanic a creat o expresie care a devenit o glumă populară: „Călătoria dv. este oare într-adevăr necesară ?" Deşi se pare că pînă în prezent nici o publicaţie nu a folosit în mod direct această expresie, în multe cercuri se pune întrebarea : „Călătoria premierului Wilson în Rhodesia este oare într-adevăr necesară ?"

Wilson, care a părăsit Marea Britanie la sfîrşitul săptămînii trecute, se va înapoia probabil vineri. S-ar putea ca la înapoiere să se oprească în unele capitale africane pentru a-l informa cel puţin pe unul dintre conducătorii africani despre convorbirile sale cu premierul Rhodesiei, Smith.

Este semnificativ că la sosirea sa la Salisbury, exceptînd primirea oficială care i-a fost făcută de vice-premierul Dupont, nici un rhodesian alb nu a venit să-l salute pe Wilson. Dar mii de africani, dintre care majoritatea veniseră pe jos cîte 10 mile, purtau pancarte cu lozinci ca : „Salvaţi-ne de torturi şi de U.D.I." (declaraţia unilaterală de independenţă), „Salvaţi majoritatea", „Cereţi o nouă constituţie" şi „Arestaţi-i pe rebelii adepţi ai U.D.I.".

Această demonstraţie a scos în evidenţă faptul că majoritatea locuitorilor Rhodesiei nu-şi face iluzii în privinţa hotărîrii încăpăţînate a conducătorilor albi ai Rhodesiei de a se menţine la putere printr-un mijloc sau altul — adică fie printr-o declaraţie făţişă de independenţă unilaterală, fie prin vreo formă oarecare de „independenţă".

Dacă Wilson va reuşi să-i întîlnească pe conducătorii arestaţi ai partidelor africane, Nkomo şi reverendul Sithole, aşa cum şi-a exprimat speranţa, vizita sa va avea o oarecare valoare deoarece în tot cursul crizei rhodesiene el nu a avut contacte directe cu conducătorii celor 4 000 000 de africani, sau măcar cu reprezentanţii lor la Londra.

Din păcate, Nkomo şi Sithole nu sînt uniţi în lupta pentru independenţa ţării lor. Dar este absolut cert că nici un african din Rhodesia, cu excepţia eventuală a unor şefi de triburi, nu poate accepta aşa-zisa constituţie din 1961.

În ajunul sosirii lui Wilson, Smith a declarat : „Hotărîrea lui Wilson de a vizita Rhodesia este rezultatul direct al mesajului meu din ceasul al 11-lea, în care am oferit un tratat solemn garantînd că ne vom conforma noii noastre constituţii. Iată deci ce temă urmează a fi discutată". Dar Wilson a declarat de multe ori în mod public că nu poate exista o reglementare fără aprobarea majorităţii rhodesienilor, adică fără aprobarea africanilor.

Constituţia din 1961, negociată cu guvernul conservator britanic, era menită să fie o constituţie de tranziţie înainte de independenţa ţării. Înainte de acordarea unei asemenea independenţe, urma să se creeze posibilitatea de a se asigura un regim al majorităţii. Constituţia din 1961 nu dă nici o garanţie în acest sens. Într-adevăr, africanii nu au decît 15 locuri într-un parlament cu 65 de membri, şi conducătorii minorităţii albe depun toate eforturile pentru a se asigura că nici nu vor dobîndi nivelul cultural de care depinde, în baza actualei constituţii, dreptul lor de a obţine mai multe locuri. De curînd, de pildă, au fost reduse cu 25 la sută locurile în şcolile normale pentru pregătirea de învăţători africani.

Constituţia din 1961 a fost boicotată de africani, deoarece au considerat-o o capcană pentru menţinerea actualului lor statut, sau chiar pentru înrăutăţirea lui.

Se subliniază totuşi că partidul Frontului rhodesian condus de Smith a fost constituit în 1962 deoarece el şi prietenii săi politici considerau că această constituţie ar reprezenta „o capitulare în faţa africanilor", iar Smith însuşi a calificat-o drept „diabolică". Acelaşi Smith oferă însă acum un „tratat solemn garantînd că ne vom conforma noii noastre constituţii".

Nu este de mirare că în aceste condiţii în multe cercuri s-a exprimat scepticism în ce priveşte utilitatea vizitei lui Wilson.

Ziarul liberal *The Guardian* scrie : „Nu trebuie să ne punem multe speranţe în vizita primului ministru în Rhodesia. El nu se poate aştepta să determine cabinetul rhodesian să facă o cotitură de 180 grade, şi acesta ar fi singurul rezultat satisfăcător". După *Daily Telegraph*, părerea generală la Salisbury este că „perspectivele ca actualele convorbiri să ajungă la prima etapă a unei soluţii sînt foarte reduse". Potrivit ziarului *Times*, „nu se poate spune că speranţele într-un modus vivendi cu Smith cu privire la independenţa Rhodesiei sînt mai mari decît erau în cursul convorbirilor eşuate de la începutul acestei luni sau ulterior".

Între timp, opinia mondială pare, de asemenea, să privească cu un oarecare scepticism vizita lui Wilson. La Accra, delegaţii africani la conferinţa Organizaţiei Unităţii Africane şi-au exprimat deziluzia în legătură cu vizita în Rhodesia.

Adjunctul lui Nkomo, James Chikerama, a declarat : „Concluzia noastră este că Wilson duce un dialog cu un rebel. Este prima oară în istoria colonială engleză cînd o colonie s-a revoltat împotriva guvernului şi împotriva Maiestăţii Sale şi guvernul britanic nu a considerat imperios necesar să înăbuşe revolta".

Evident, Wilson însuşi consideră că, ţinînd seama de opinia publică mondială şi în special de poporul britanic, trebuie să arate că face tot posibilul pentru a evita o criză irevocabilă. El preferă această metodă unei suspendări a constituţiei.

Wilson doreşte să „lase deschise posibilităţi de tratative". Iată de ce s-ar putea ca după plecarea sa la Londra, ministrul britanic pentru relaţiile cu Commonwealthul, Arthur Bottomley, să mai rămînă la Salisbury.

J. G.

Londra, 26 octombrie

ACCRA

Conferinţa africană la nivel înalt

La Accra se manifestă satisfacţie pentru climatul constructiv în care şi-a desfăşurat lucrările Conferinţa africană la nivel înalt. S-a depus o muncă răbdătoare pentru apropierea poziţiilor, astfel încît Organizaţia Unităţii Africane să iasă întărită dintr-o conferinţă precedată de un cor de sumbre prevestiri.

Această a treia reuniune s-a desfăşurat „într-o atmosferă şi în condiţii foarte diferite de primele două conferinţe la nivel înalt ale O.U.A." — consemna *France Presse*. Aprecierea are în vedere evoluţia

urmată de statele africane în anii care au trecut de la crearea O.U.A. şi apariţia unor particularităţi şi nuanţe mai net conturate în dezvoltarea lor internă şi externă. Asupra conferinţei actuale acest lucru s-a răsfrînt prin absenţa mai multor ţări „francofone" — Niger, Dahomey, Coasta de Fildeş, Volta Superioară, Ciad, Togo, Gabon şi Madagascar. Alte absenţe de şefi de state sau guverne au fost într-un fel compensate prin prezenţa unor personalităţi influente din aceste ţări (Senegal, Kenya, Maroc, Tunisia, Libia, Africa Centrală).

Preşedintele Nkrumah a plasat problemele africane într-un context mai larg. Definind colonialismul şi imperialismul drept sursa pericolelor care ameninţă continentul negru, preşedintele Ghanei a spus : „Forţele imperialiste exploatează şi subjugă statele noastre independente. Aceste forţe se află la baza conflictelor şi sărăciei care domneşte şi pe alte continente". Nkrumah a accentuat : Africa nu poate „visa pacea şi progresul într-o lume zguduită de conflicte armate, foamete şi boli şi ameninţată permanent de agresiunea imperialistă". Vorbitorul s-a pronunţat pentru găsirea unor mijloace eficiente pentru a pune capăt conflictelor care neliniştesc omenirea şi de pe urma cărora profită doar imperialismul. El a subliniat în mod special gravitatea intervenţiei S.U.A. în Vietnam.

Liderii africani au acordat prioritate în dezbateri situaţiei din Rhodesia de sud. Rezoluţia adoptată, a cărei lectură a fost încredinţată preşedintelui Liberiei, Wiliam Tubman, condamnă în termeni energici eventualitatea proclamării unilaterale a independenţei Rhodesiei de către guvernul minorităţii albe. Rezoluţia se adresează tuturor guvernelor şi organizaţiilor internaţionale cu cererea de a nu recunoaşte guvernul Smith în cazul declarării „independenţei" şi afirmă necesitatea unor măsuri efective în cazul în care rasiştii ar sfida cererile Africii şi ale tuturor statelor îngrijorate de soarta populaţiei africane din Rhodesia de sud. Rezoluţia cere Marii Britanii să suspende imediat constituţia din 1961 şi să preia administraţia Rhodesiei, la nevoie prin forţă. Dacă orice altă măsură eşuează, rezoluţia cere ţărilor membre ale Organizaţiei Unităţii Africane „să-şi reconsidere relaţiile economice, diplomatice şi financiare cu Marea Britanie", şi „să folosească toate mijloacele posibile, inclusiv forţa, pentru a se opune unei declaraţii unilaterale de independenţă." În cercurile conferinţei, vizita premierului britanic Wilson la Salisbury a constituit obiectul unor critici aspre. Voiajul şefului guvernului Angliei a fost apreciat drept „o tentativă de compromis", drept un indiciu că Londra ar fi dispusă să-i facă noi concesii lui Smith. În mod deosebit, manifestă nelinişte statele africane membre ale Commonwealthului obligate la o posibilă reconsiderare a poziţiilor lor. Exponenţii mişcării de eliberare din Rhodesia de sud aflaţi la Accra au exprimat o adîncă îngrijorare pentru urmările pe care le poate avea gestul premierului englez. Ei au reafirmat punctul de vedere potrivit căruia situaţia explozivă din Rhodesia se poate normaliza doar prin convocarea unei conferinţe a factorilor reprezentativi spre a elabora o nouă constituţie şi a instaura un guvern al majorităţii africane a ţării.

Conferinţa de la Accra a dezbătut problema refugiaţilor, pe care *Reuter* o socotea drept „cea mai importantă problemă de pe ordinea de zi". Mii de refugiaţi politici pot fi întîlniţi în ţările de pe continent şi se ştie că unele din absenţele înregistrate la reuniunea O.U.A. se datoresc „obiecţiilor împotriva acceptării de către Ghana a refugiaţilor politici din ţările învecinate" — semnala agenţia londoneză. Dezbaterile au pus în relief două tendinţe care, după *France Presse*, ar preconiza : aplicarea strictă a convenţiilor internaţionale cu privire la refugiaţi (Senegal) şi examinarea problemei refugiaţilor în fondul ei, ceea ce ar presupune cercetarea cauzelor care i-au determinat apariţia (Guineea şi Tanzania). Participanţii la discuţii au cerut să se facă o distincţie clară între participanţii la mişcarea de eliberare naţională din teritoriile încă sub dominaţie colonială, care se refugiază în statele independente, şi acei refugiaţi care prin activitatea lor prejudiciază bunele relaţii dintre ţările africane. Rezoluţia adoptată prevede că statele membre ale O.U.A. nu vor admite pe teritoriul lor o activitate ostilă la adresa altor ţări membre ale organizaţiei. Participanţii la conferinţă s-au angajat să folosească metoda consultărilor — bilaterale şi multilatrale — pentru a soluţiona conflictele indiferent de natura lor.

Sfera problemelor abordate de conducătorii africani a fost largă şi, firesc, o atenţie specială a obţinut tratarea aspectelor activităţii O.U.A. S-au preconizat măsuri de natură să întărească unitatea organizaţiei şi eficienţa ei. Raportul lui Diallo Telli, secretar general al O.U.A., a subliniat nevoia unui program concret de activităţi viitoare care să fie întocmit pe o perioadă cuprinzînd, eventual, viitorii 5 ani. Reprezentanţii africani au mai făcut şi un schimb de păreri în legătură cu apropiata conferinţă afro-asiatică de la Alger.

Documentele conferinţei de la Accra reflectă aspiraţiile către unitate ale statelor africane. Valoarea lor exactă va putea fi însă evaluată mai tîrziu, în măsura în care rezoluţiile vor fi însoţite de măsuri care să întrunească adeziunea statelor africane.

Eugeniu OBREA

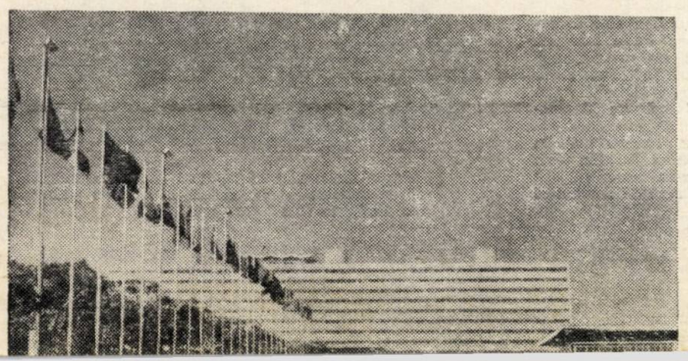

Accra : noua clădire cu 12 etaje în care au avut loc lucrările Conferinţei O.U.A.

REFLECTOR

Plecarea tovarăşului Gheorghe Apostol în R. P. D. Coreeană

La invitaţia guvernului Republicii Populare Democrate Coreene, tovarăşul Gheorghe Apostol, prim-vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri al Republicii Socialiste România, a plecat marţi dimineaţa într-o vizită în R. P. D. Coreeană. Prim-vicepreşedintele Consiliului de Miniştri este însoţit de Eduard Mezincescu, adjunct al ministrului afacerilor externe.

Cu acelaşi avion au plecat ambasadorul Republicii Socialiste România la Phenian, Manole Bodnaraş, şi ambasadorul Republicii Populare Democrate Coreene la Bucureşti, Giăn Du Hoan.

La plecare, pe aeroportul Băneasa, erau prezenţi tovarăşii Alexandru Bîrlădeanu, prim-vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, Gheorghe Rădulescu, Petre Blajovici şi Gheorghe Gaston Marin, vicepreşedinţi ai Consiliului de Miniştri, George Macovescu, adjunct al ministrului afacerilor externe, miniştri, conducători ai unor instituţii centrale.

De asemenea, au fost de faţă I. A. Iliuhin, însărcinatul cu afaceri ad-interim al Uniunii Sovietice la Bucureşti, şi membrii Ambasadei R. P. D. Coreene la Bucureşti.

În aceeaşi zi, tovarăşul Gheorghe Apostol şi persoanele care îl însoţesc au sosit la Moscova.

Pe aeroportul Vnukovo au fost întîmpinaţi de K. T. Mazurov, prim-vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri al U.R.S.S., A. L. Orlov, adjunct al ministrului afacerilor externe al U.R.S.S., şi de alte persoane oficiale.

K. T. Mazurov a oferit în cinstea tovarăşului Gheorghe Apostol un prînz, care s-a desfăşurat într-o atmosferă caldă, prietenească.

După amiază, tovarăşul Gheorghe Apostol a părăsit Moscova, îndreptîndu-se spre Phenian.

Încheierea lucrărilor Congresului Sindical Mondial

Vineri 22 octombrie au luat sfîrşit lucrările celui de-al VI-lea Congres Sindical Mondial. Şedinţa din 22 octombrie a fost consacrată adoptării rezoluţiilor şi celorlalte documente ale Congresului.

Preşedintele prezidiului a anunţat apoi Congresului că în cea de-a 15-a sesiune a sa, Consiliul general a ales în unanimitate pe Louis Saillant în funcţia de secretar general al Federaţiei Sindicale Mondiale, iar în cea de-a 31-a sesiune a Comitetului executiv a fost ales în unanimitate ca preşedinte al Federaţiei Sindicale Mondiale Renato Bitossi şi cei 12 vicepreşedinţi. De asemenea, sesiunea Comitetului executiv a ales Secretariatul Federaţiei Sindicale Mondiale format, în afară de secretarul general, dintr-un secretar general adjunct şi 8 secretari, printre care şi tovarăşa Stana Drăgoi, reprezentantă a sindicatelor din Republica Socialistă România.

La 21 octombrie, după încheierea discuţiilor pe marginea rapoartelor prezentate, a luat cuvîntul Louis Saillant, secretar general al F.S.M., care a tras concluziile dezbaterilor la primele trei puncte ale ordinii de zi.

Delegaţii au ales în unanimitate Consiliul general al Federaţiei Sindicale Mondiale, format din 165 de membri. Din partea sindicatelor din Republica Socialistă România au fost aleşi în consiliul general tovarăşii Constantin Drăgan, preşedintele C.C.S., şi Dumitru Bejan, secretar al C.C.S., ca membri titulari, şi Teodora Serşuan, membru al Prezidiului C.C.S., şi Ion Vilsan, preşedintele Consiliului regional al sindicatelor Dobrogea, ca membri supleanţi în Comitetul executiv al Federaţiei Sindicale Mondiale, format din 76 de persoane, a fost ales ca membru titular şi tovarăşul Constantin Drăgan.

PARIS

Congresul partidului radical

Săptămîna trecută, la Lyon, au luat sfîrşit lucrările celui de-al 62-lea Congres al Partidului radical francez. În centrul discuţiilor s-au aflat problema aderării radicalilor la Federaţia stîngii democratice şi socialiste, alegerea noului preşedinte al partidului şi sprijinirea candidaturii lui François Mitterand. Cu prilejul acestor discuţii — aşa cum au subliniat majoritatea vorbitorilor şi, mai ales, Maurice Faure, preşedintele partidului — s-a constatat „necesitatea păstrării unităţii partidului". Maurice Faure, în alocuţiunea sa, a amintit istoricul unor mai vechi divergenţe manifestate cu diverse ocazii în cadrul partidului (de pildă, în 1956 între partizanii şi adversarii lui Mendes-France, în 1958, cu ocazia referendumului privind Constituţia celei de-a V-a Republici). Totuşi, el — aşa cum a reieşit la sfîrşitul congresului — s-a plasat în fruntea unei minorităţi a partidului radical prin sprijinul pe care a anunţat că-l va acorda candidaturii lui Jean Lecanuet. Majoritatea congresiştilor au arătat însă că singura candidatură compatibilă cu poziţia partidului este cea a lui François Mitterand şi în cele din urmă au adoptat hotărîrea de a-l sprijini pe acesta în alegerile prezidenţiale.

François Mitterand se bucură astfel de sprijinul tuturor fracţiunilor de stînga, fără excepţie (Partidul Comunist Francez, partidul socialist unificat, partidul socialist S.F.I.O., partidul radical precum şi alte organizaţii printre care Federaţia stîngii democratice şi socialiste).

Unii participanţi la congres s-au pronunţat pentru păstrarea „caracterului deschis" al partidului. A diferit însă felul în care aceştia au înţeles necesitatea unei deschideri : unii o văd numai spre M.R.P., adică spre centru (atitudine tradiţională a partidului), alţii — care s-au dovedit a fi cei mai numeroşi — spre Federaţia stîngii democratice şi socialiste (fără a neglija însă posibilitatea unei colaborări cu M.R.P.) Primii consideră că asocierea cu Federaţia ar determina o nedorită alunecare spre partidul socialist.

La sfîrşitul lucrărilor, congresul a adoptat totuşi o moţiune în care se arată că partidul radical din Franţa este favorabil adeziunii la Federaţia stîngii democratice şi socialiste. De asemenea, ca succesor al lui Maurice Faure în funcţia de preşedinte al partidului, a fost ales René Billere, deputat în Hautes-Pyrenées.

R. P.

BRUXELLES

Un compromis problematic

Să fii prezent tocmai prin absenţă pare un paradox. Totuşi aşa s-a întîmplat în Consiliul ministerial al Pieţei comune desfăşurat luni şi marţi în faţa fotoliului gol al reprezentantului francez. Deşi absentă, Franţa a dominat discuţiile celor cinci : chestiunea readucerii ei la masa tratativelor s-a dovedit singura cale practică de a depăşi criza sub semnul căreia îşi desfăşoară activitatea Piaţa comună de aproape patru luni de zile.

Preludiul tehnic al Consiliului ministerial l-au constituit discuţiile dintre supleanţii miniştrilor celor cinci ţări participante în jurul controversatei probleme a finanţării „Europei verzi", cu alte cuvinte, a regulamentului financiar de subvenţionare a agriculturii ţărilor membre. După cum se ştie, tocmai acest regulament, care trebuia să fie adoptat pînă cel mai tîrziu la 30 iunie a.c. a declanşat criza C.E.E. Poziţiile ţărilor importatoare de produse agricole au fost şi au rămas atît de incompatibile cu cele ale ţărilor exportatoare ale unor astfel de mărfuri, încît nu s-a putut ajunge la un punct comun de vedere nici în reuniunea supleanţilor. Franţa se arătase dispusă să negocieze în continuare, susţinîndu-şi poziţia : ţările care importă produse agroalimentare dinafara Pieţei comune să fie cele care să suporte finanţarea agriculturii ţărilor membre. Modalităţile concrete ale finanţării prevedeau ca tarifele vamale speciale pentru aceste importuri să fie vărsate în casa Comunităţii. Principalul adversar al acestui plan s-a dovedit a fi Germania federală, care importă cantităţi mult mai mari de produse agricole din afara C.E.E. decît din interiorul ei, şi care, în mod firesc, ar fi fost afectată mai direct de aplicarea unei asemenea politici. Este ştiut că, practic, complicaţiile s-au ivit din pricina propunerilor comisiei Hallstein care legau rezolvarea problemei finanţării de accelerarea „integrării" politice a ţărilor Pieţei comune, de lărgirea atribuţiilor comisiei şi ale „Parlamentului" de la Strasbourg. Era vădit că adoptarea propunerilor comisiei ar fi pus Franţa în situaţia de a se supune hotărîrilor majorităţii în condiţiile în care ea nu obţinuse încă o cît de neînsemnată compensaţie pentru concesiile sale anterioare în domeniul tarifelor vamale industriale.

Pornind de la aceste controverse, ministrul de externe al Belgiei, Paul Henri Spaak, a elaborat un plan de relansare a Pieţei comune, despre care cititorii au fost informaţi în numărul precedent al revistei noastre. Intrînd în şedinţa de luni dimineaţa, ministrul Spaak declara presei că este hotărît să-şi apere „cu înverşunare" planul. A urmat o oră de discuţii asupra problemei finanţării, fără

DOUĂ EXPERIENŢE SUBMARINE

Două interesante experienţe submarine au stîrnit anul acesta curiozitatea şi au ţinut treaz interesul opiniei publice.

Între 24 iulie şi 13 octombrie, batiscaful marinei americane **Sealab-2** a stat aşezat, la 61 m adîncime, pe fundul Oceanului Pacific, în dreptul localităţii californiene La Jolla. Trei echipe, însumînd 27 oameni, au locuit cu rîndul în batiscaf, cîte 15 zile. Doar şeful expediţiei, fostul cosmonaut Scott Carpenter, a stat sub apă timp de 29 de zile şi 14 ore. Revenirea la suprafaţă a lui Carpenter a necesitat o perioadă de decompresiune de 30 de ore.

„Sealab II" la suprafaţă

Aproape în acelaşi timp, între 22 septembrie şi 24 octombrie, „casa de sub mare" franceză intitulată **Precontinent-III,** a stat în imersiune la 100 m sub apele Mării Mediterane. Stagiul de decompresiune, la încheierea misiunii echipajului francez, a durat 90 de ore. Cei şase oceanonauţi conduşi de comandantul Yves Cousteau au efectuat sub apă diverse lucrări, printre care cea mai spectaculoasă a fost montarea pe fundul mării, la 120 m adîncime, a unui cap de puţ petrolier.

Această operaţie — dincolo de cercetările strict ştiinţifice — dezvăluie caracterul practic al recentelor scufundări voluntare.

S-a constatat că în jurul tuturor continentelor se află, pînă la o adîncime medie de 200 m sub apă, un aşa-numit „platou continental" care ascunde numeroase bogăţii minerale şi în special petrol. Ţinînd seamă de întinderea de aproximativ 26 milioane kmp a platoului continental, se înţelege cu cît ar putea creşte suprafaţa exploatabilă de petrol a planetei noastre.

Din păcate, însă, scufundarea la mari adîncimi şi mai ales munca în aceste condiţii — nu sînt tocmai uşoare. Construcţia batiscafelor şi a altor „case" submarine a fost determinată tocmai de necesitatea de a face cu putinţă activitatea sub apă cu posibilitatea unei retrageri rapide într-un adăpost sigur tot sub apă. Se ştie că ieşirea din apă comportă o perioadă foarte lungă de decompresiune (multe zeci de ore).

Experienţe analoge se fac concomitent în Uniunea Sovietică, în Anglia şi în alte ţări. Ceea ce justifică întrebarea ziarului **Le Monde** : „Vom avea în curînd muncitori submarini ?"

André Laban, şeful echipei „Précontinent III" iese din sfera submarină în care a petrecut o lună de zile

Clădirea din Bruxelles a Comunității Economice Europene

să se ajungă nici de data aceasta la un compromis.

Soluția concretă părea de negăsit. Exista totuși una (disperată), de acceptare indirectă a poziției franceze și anume de a duce discuțiile la un nivel exclusiv politic, lăsînd la o parte orice aspect practic. În acest scop toți experții și funcționarii Pieței comune ca și ai țărilor participante părăseau sala de consiliu, lăsînd numai miniștrii la masa verde.

Prelungit în condițiile „ușilor închise", Consiliul ministerial al celor cinci a ajuns la o înțelegere : planul Spaak este aprobat. Președintele actualei sesiuni, reprezentantul italian, este însărcinat să comunice Franței că s-a căzut de acord asupra unui compromis între cei cinci în ce privește finanțarea Pieței agricole comune, de natură să permită reluarea negocierilor. În același timp, el primește mandat să invite Franța la o sesiune extraordinară a Consiliului ministerial *în absența* comisiei Hallstein, la o dată cît mai apropiată.

După cum se pare, Franța a obținut cîștig de cauză. Punctul ei de vedere privitor la restrîngerea atribuțiilor comisiei a prevalat de astă dată ca și transpunerea întregii probleme pe plan politic. Aceasta pare să răspundă cerințelor formulate de Couve de Murville, ministrul de externe, în Adunarea Națională franceză, cînd acesta spunea că e necesar „un acord politic înainte de a putea fi reluate dezbaterile asupra problemelor concrete și tehnice".

Cauzele compromisului pot fi multiple. Totuși, a jucat un rol important faptul că pînă și cercurile vest-germane au ajuns să recunoască, după expresia ziarului *Handelsblatt*, „riscul hegemoniei economice și politice a R.F.G. într-o Comunitate economică numai a celor cinci". Căci, dacă în ultima vreme se vîntura, tot mai des, în special în Germania federală, ideea unei Piețe comune fără Franța, a devenit evident că ea este efectiv de neimaginat pentru partenerii mai mici.

Așadar, apărătorii „integrării" politice au trebuit să dea un pas înapoi în fața pozițiilor apărate cu atîta fermitate de către oficialitățile franceze. Ar fi însă cu totul exagerat să se afirme că înțelegerea la care a ajuns Consiliul ministerial reprezintă punctul final al disputelor intracomunitare.

N. S. STĂNESCU

DJAKARTA

Situația din Indonezia

În ultima săptămînă evoluția evenimentelor din Indonezia a continuat să provoace îngrijorarea opiniei publice internaționale. În esență, pe primul plan al vieții politice din țară se situează violenta campanie desfășurată de forțele extremiste împotriva forțelor democratice și progresiste și în primul rînd împotriva partidului comunist. Grupările de dreapta din armată, forțele reacționare din țară, din care unora le fusese interzisă, pînă nu de mult, participarea la viața politică, profitînd de situația încordată existentă, se dedau la acte de teroare antipopulară și persecuții anticomuniste.

Factori politici de răspundere din țară fac apel la calm. Au fost difuzate declarații în acest sens ale președintelui Sukarno, ale primului vicepreședinte Subandrio. După întrunirea pe care a avut-o sîmbătă cu conducătorii militari, cu un număr de membri ai cabinetului și cu reprezentanții consiliilor provinciale, președintele Sukarno a cerut din nou în discursul său ca populația să renunțe la „rasism, calomnii și răzbunare". El a afirmat că „sciziunile care s-au creat pun în primejdie Indonezia din punct de vedere economic, politic, social, intelectual și fizic". De asemenea, din declarațiile președintelui rezultă că nu există încă „o concluzie finală" asupra încercării de lovitură de stat care a avut loc la 30 septembrie.

Cu toate acestea, agenția *Antara* anunță că prezidiul cabinetului indonezian a emis ordinul ca toate agențiile guvernamentale și toți miniștrii din cabinet să epureze departamentele respective de „elementele implicate în tentativa de lovitură de stat". Acest ordin dă practic putere de lege campaniei anticomuniste și antidemocratice dusă de elementele extremiste din armată. Agenția *Associated Press* subliniază că ordinul prezidiului cabinetului indonezian „urmează de fapt *după* ordinele emise anterior de forțuri militare de a se epura toate

→

REFLECTOR

Primul ministru irakian în vizită la Cairo

Relațiile dintre Irak și R.A.U. au fost evocate în cursul recentelor întrevederi care au avut loc la Cairo între președintele Nasser și Bazzaz, președintele Consiliului de Miniștri al Irakului. Comunicatul dat publicității după întrevederi precizează că pe agenda convorbirilor au figurat problema kurdă, problema Yemenului, relațiile dintre țările arabe după conferința șefilor de state arabe de la Casablanca, și relațiile bilaterale egipteano-irakiene. Într-un interviu acordat ziarului **Al Ahram**, premierul irakian a arătat că se impune „adoptarea unei metode care să fie realistă și care să țină seama de toate împrejurările pentru a permite directoratului comun egipteano-irakian să progreseze spre obiectivele prevăzute prin acordurile dintre cele două țări". După cum se știe, directoratul politic a fost creat la sfîrșitul anului trecut prevăzîndu-se că el trebuie să pregătească o uniune progresivă a celor două țări.

O aniversare uitată

La 22 octombrie 1884 convenția internațională întrunită la Washington a adoptat, cu o majoritate de 23 de voturi contra trei (Franța, Brazilia și Santo Domingo), meridianul de la Greenwich ca meridian 0 și ca bază a orei universale. În Franța legea care a introdus această oră n-a fost votată decît în 1911. Interesant este că, în 1883, a 7-a Conferință generală a Adunării internaționale de Geodezie, care a recomandat alegerea meridianului Greenwich, și-a manifestat totodată speranța că „Anglia va vedea în acest fapt un motiv în plus de a face, la rîndul ei, un pas înainte în favoarea unificării măsurilor și greutăților, aderînd la Convenția metrului din 20 mai 1875..." Speranță, după cum se știe, încă neîmplinită.

Simultan pe 14 scene

Săptămîna trecută a avut loc, simultan, la 14 teatre din R.D.G. și R.F.G., premiera piesei „Ancheta", un „oratoriu în 11 cîntece", a dramaturgului suedez de origine germană Peter Weiss.

Piesa tratează, cu mijloace sobre, realitatea crudă a lagărelor de exterminare și procesul criminalilor de la Auschwitz. Ea nu are un conflict dramatic inventat și nici aspectul unui reportaj judiciar, ca în „Vicarul" lui Hochhuth sau „Cazul Oppenheimer" al lui Kipphardt. Autorul a preluat faptele reale și cuvintele pronunțate în instanță, concentrîndu-le într-un proces dramatic al lagărelor. Cei 18 acuzați figurează în piesă sub numele lor adevărate, iar cei 9 martori (aleși din cei 409 reali) rămîn anonimi, așa cum au fost și în lagăr.

Peter Weiss a asistat — ca și Arthur Miller („Întîmplare la Vichy") și Max Frisch („Andorra") — la procesul criminalilor de la Auschwitz, care a avut loc în 1963 la Frankfurt pe Main. Atunci i-a venit ideea piesei. Autorul declară că veniturile de pe urma reprezentării piesei le va pune la dispoziția unui fond de ajutorare a victimelor fascismului.

Piesa „Ancheta" pe scena teatrului din Stuttgart. Pe fundal, fotografiile celor 18 acuzați reali

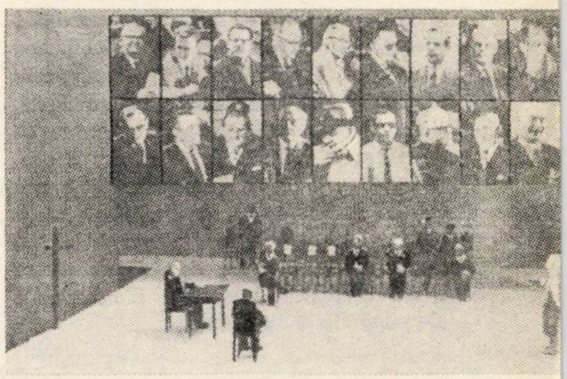

ministerele şi serviciile guvernamentale de comunişti". Agenţiile au transmis de asemenea declaraţiile făcute de ministrul apărării, Nasution, care a cerut preşedintelui Sukarno interzicerea Partidului Comunist din Indonezia şi continuarea epurării tuturor elementelor forţelor armate implicate în tentativa de lovitură de stat. *Associated Press* interpretează această declaraţie, ca şi alte declaraţii ale militarilor indonezieni, ca „o expresie a dezacordului dintre Sukarno şi armată".

Desfăşurarea normală a activităţii în toate sectoarele vieţii publice din Indonezia este serios afectată. Au fost destituiţi 72 de membri ai parlamentului indonezian şi mai mulţi membri ai Consiliului Consultativ Suprem. Au fost suspendaţi numeroşi funcţionari ai administraţiilor municipale din Djakarta şi din alte regiuni şi oraşe din ţară. Activitatea Partidului Comunist din Indonezia a fost interzisă şi în Sumatra de sud, ceea ce face ca în momentul de faţă activitatea comuniştilor să fie considerată ilegală în regiunea Djakarta, Jawa centrală, Borneo de sud, regiunea de sud a insulei Celebes, regiunea de sud a Insulei Sumatra. În numeroase oraşe au fost ocupate sediile partidului comunist. Postul de radio Medan din nordul Sumatrei a anunţat „interzicerea temporară" a activităţii în toate departamentele şi agenţiile guvernamentale din această regiune a Indoneziei pentru toţi membrii Partidului Comunist din Indonezia şi ai organizaţiilor democratice şi progresiste. Poliţia şi forţele militare indoneziene au efectuat descinderi şi percheziţii în birourile ziarelor comuniste şi ale agenţiei *Antara*. La Djakarta şi în alte regiuni ale ţării au continuat arestările.

A fost interzisă activitatea pe întreg teritoriul Indoneziei a Federaţiei sindicale SOBSI, cunoscută ca cea mai influentă organizaţie sindicală din Indonezia.

Au fost de asemenea închise numeroase universităţi din ţară. Postul de radio Djakarta anunţă că în ultima săptămînă au fost închise trei universităţi, şi anume Universitatea populară din Bandung, Universitatea populară de la Bogor şi Academia de ziaristică de la Cheribon. Motivul invocat „sprijinirea directă sau indirectă a mişcării de la 30 septembrie". Astfel, pînă în prezent au fost închise 17 institute de învăţămînt superior din Indonezia.

Forţele ostile independenţei Indoneziei şi care de ani de zile nutresc speranţe în legătură cu prăbuşirea regimului indonezian, vorbesc în prezent despre posibilitatea distrugerii Frontului unităţii naţionale, care reprezintă practic Indonezia independentă, şi despre perspectiva instaurării unui regim de dictatură militară. Actualul curs al evenimentelor, teroarea antipopulară şi persecuţiile anticomuniste, tulburînd întreaga viaţă social-politică a Indoneziei, creînd dezmembrare în ţară, sînt de natură să aducă prejudicii intereselor fundamentale ale poporului indonezian.

N. PĂTRAŞCU

BUENOS AIRES

Implicaţiile acţiunilor peroniste

Evenimentele care au avut loc săptămîna trecută la Buenos Aires îndreptăţesc oare aprecierea unor observatori potrivit cărora „politica de conciliere" promovată de cercurile guvernamentale a luat sfîrşit ? În capitala argentiniană se vorbeşte tot mai mult de încordarea care va exista de acum încolo în relaţiile dintre guvern şi sindicatele peroniste. Numeroşi sînt, de asemenea, cei care apreciază că militarii se pregătesc să-şi asume din nou importantul rol politic pe care l-au jucat după căderea lui Peron, în septembrie 1955, pînă acum doi ani. În cercurile opoziţiei, numirea generalului Osiris Villegas în funcţia de ministru al apărării şi prezenţa lui în conducerea forţelor armate alături de generalul Juan Carlos Ongania, considerat „omul forte" al armatei, sînt apreciate ca o „revenire" a grupului dur" al militarilor la conducerea treburilor ţării.

Situaţia de încordare pe care a cunoscut-o capitala argentiniană a fost provocată de noile agitaţii peroniste prilejuite de sosirea în Argentina a Isabelei Peron — soţia generalului Peron — în legătură cu aniversarea a 20 de ani de la instalarea la putere a fostului preşedinte. Această vizită, considerată un preludiu la reîntoarcerea lui Peron însuşi, şi intenţia Isabelei Peron de a lua cuvîntul la mitingul ce trebuia să aniverseze data de 17 octombrie 1945, a provocat o vie reacţie în cercurile politice. În ciuda interzicerii de către guvern a mitingului programat de peronişti, cîteva sute de manifestanţi au încercat totuşi să demonstreze ; aceasta a determinat intervenţia poliţiei soldată cu ciocniri violente. A urmat apoi hotărîrea guvernului de a interzice activitatea politică a organizaţiilor sindicale, ceea ce a provocat numeroase demonstraţii de protest în întreaga ţară. După relatările agenţiilor de presă străine, poliţia a întreprins percheziţii la sediile organizaţiilor sindicale controlate de peronişti şi a arestat numeroşi conducători sindicali.

Vineri, C.G.T. (Confederaţia Generală a muncitorilor, care grupează 60 la sută din muncitorii argentinieni) a chemat la grevă generală pentru 24 de ore sindicatele din transporturile rutiere şi feroviare, întreprinderile din industria metalurgică, industria textilă şi reţeaua comercială legată de aceste industrii, pentru a protesta împotriva măsurilor represive luate de guvern. Greva a cuprins mai ales provincia. În capitală, activitatea a fost aproape normală, căci Federaţia salariaţilor din comerţ aparţine grupului sindicatelor independente care a hotărît să nu adere la grevă. Au răspuns totuşi chemării muncitorii portuari şi feroviari, cu toate că fac parte şi ei din grupul sindicatelor independente.

Reacţia faţă de recentele evenimente a fost diferită în capitala argentiniană. În sînul cercurilor conducătoare se manifestă divergenţe de păreri. Membrii moderaţi ai guvernului consideră că numai printr-un acord cu peroniştii se poate evita ca aceştia din urmă să iasă învingători în alegerile pentru posturile de guvernatori şi pentru reînnoirea celeilalte părţi a parlamentului, ce se vor ţine în 1967, şi apoi peste doi ani în alegerile prezidenţiale. După unii observatori, noile agitaţii peroniste permit guvernului Illia să ia o serie de măsuri împotriva justiţialiştilor, fapt ce ar mulţumi cercurile militare intransigente. „Dacă acesta este calculul lui Illia, sublinia ziarul *Le Monde*, el pare destul de riscant". Rolul armatei în viaţa politică a ţării nu este de loc neglijabil. „Or, îşi pune întrebarea acelaşi ziar, cedînd în faţa armatei guvernul nu o încurajează oare să intervină şi mai direct în treburile ţării ?" În orice caz, forţele armate se opun oricărei „atitudini tolerante" faţă de peronişti şi oricăror tratative cu ei, unele elemente militare considerînd chiar ca inevitabilă soluţia unui puci pentru a împiedica reîntoarcerea generalului Peron.

Continuînd să fie destul de confuză situaţia din Argentina, subliniază observatorii, nu pare totuşi să evolueze spre un puci militar. Recenta încercare de „relansare" a peroniştilor şi confruntarea dintre forţele politice ale ţării — apreciază acelaşi comentator — nu vor avea consecinţe imediate pentru guvernul condus de preşedintele Illia.

Rodica GEORGESCU

Buenos Aires. Incidente între demonstranţi şi poliţie

WASHINGTON

Ku Klux Klan sub reflector

Toată lumea știa că Leroy Wilkins, tînărul membru al Ku Klux Klan-ului care a asasinat-o cu cîteva focuri de revolver pe Viola Gregg Liuzzo, participantă la „marșul pentru drepturile civile Montgomery-Selma" va fi achitat. Și a fost. În ultimii 5 ani, 27 de americani care militau pentru egalitatea în drepturi a negrilor au fost uciși. Nimeni, absolut nimeni, nu a fost condamnat pentru aceste omoruri. Jurii atent triate, judecători fără scrupule, au transformat toate procesele (în cazurile în care s-a intentat măcar proces) în prilejuri de osanale publice pentru rasismul agresiv.

Și totuși, de data aceasta se părea că există o șansă : în primul rînd, un martor ocular irecuzabil a povestit cu lux de amănunte cum a ucis Leroy Wilkins ; în al doilea rînd, procurorul era ferm decis să obțină un verdict just. Totul a fost însă zadarnic. Același tribunal din Lowndess County care, cu trei săptămîni în urmă, i-a absolvit de orice vină pe asasinii a doi preoți albi sub cuvînt că uciderea lor fusese „necesară pentru apărarea femeilor albe" a procedat acum la fel cu asasinul unei femei albe. Este de mirare că nu s-a invocat, pentru simetrie, „necesitatea apărării preoților albi".

Procurorul general al statului Alabama, căruia judecătorul Thaggard i-a refuzat în procesul precedent dreptul de a susține acuzarea s-a prevalat de data aceasta de împuternicirile sale legale și a încercat să imprime procesului o turnură mai apropiată de ceea ce se înțelege îndeobște prin justiție. Timp de o zi și jumătate, asistenții lui Flowers au adresat juraților propuși următoarele întrebări : „Credeți că negrii sînt inferiori albilor ?" „Credeți că activiștii pentru drepturile civile sînt inferiori celorlalți albi ?" „Da !" au răspuns la ambele întrebări 11 dintre jurați. Flowers a cerut ca ei să fie descalificați. Tribunalul a refuzat, și refuzul lui a fost întărit de Curtea Supremă a statului Alabama. Juriul fiind alcătuit, procesul putea începe. Justiția și cei care ar fi dorit ca ea să-și urmeze cu adevărat cursul mai aveau totuși o șansă : mărturia lui Gerry Thomas Rowe. Este vorba de un agent F.B.I. care pătrunsese în Ku Klux Klan pentru a informa autoritățile federale despre activitatea cagularzilor. Întîmplarea a făcut să se afle în mașina lui Leroy Wilkins în momentul crimei. Declarațiile făcute de el la proces au fost extrem de precise și de amănunțite :

— La vreo 20 de mile de Selma, pe șoseaua 80, mașina noastră avea în față mașina în care se afla victima. Mai întîi l-am văzut pe Wilkins scoțînd mîna pe geam. În mînă avea un pistol. Wilkins i-a spus lui Eugene Thomas care conducea : „Frățioare, bagă viteză". Femeia din cealaltă mașină a întors capul și a privit spre mașina noastră. În timp ce ea privea, Wilkins a început să tragă. Sînt aproape sigur că a tras șase focuri, dintre care două foarte repede unul după altul. Apoi s-a întors spre mine și mi-a spus : „Nu fi îngrijorat, frățioare. Și căței aua și bastardul negru sînt morți de-a binelea".

Wilkins se înșela. Tînărul negru care se afla în mașina Violei Gregg Liuzzo nu fusese atins. După cum a arătat Rowe, un al treilea membru al Ku Klux Klanului, William Eaton, a tras și el.

De altfel, expertiza a dovedit că unul din gloanțele care au pătruns în trupul victimei provenise din pistolul găsit acasă la Eaton.

După cum era însă de așteptat, apărarea a adus un martor care a declarat că lucrează la un club de noapte situat la 80 de mile de locul crimei și a jurat că în noaptea respectivă Wilkins a fost la acel club „cam pe la ora la care s-a comis asasinatul ; cel puțin așa presupune deși nu s-a uitat la ceas". Alibiul a fost socotit perfect și Leroy Wilkins a părăsit victorios tribunalul în aplauzele tuturor celor prezenți.

— Dacă nu-l veți pedepsi pe acest om — le spusese procurorul Flowers juraților — sîngele păcatului lui va cădea asupra sufletului întregului district. Dacă nu-l veți pedepsi, nu vă mai rămîne decît să puneți sub lacăt tribunalul, să deschideți închisorile și să aruncați cheile.

Nu l-au pedepsit.

Alarmat de această nouă sfidare a celor mai elementare principii de justiție, pastorul Martin Luther King, laureatul de anul trecut al premiului Nobel pentru pace, a întrerupt un turneu de conferințe prin Europa și s-a înapoiat de urgență în Statele Unite.

King și-a făcut cunoscută intenția de a se strădui să obțină ca cel puțin pe viitor, uciderea unor militanți pentru drepturile civile să fie considerată „crimă federală", adică să fie scoasă de sub jurisdicția statelor.

Se crede că acesta va fi următorul obiectiv nr. 1 al luptei populației de culoare. Sprijinindu-l, *New York Times* scrie într-un editorial : „Repetata batjocorire a justiției în Lowndess County și în alte districte din sud face evidentă necesitatea unei legi federale în virtutea căreia să fie considerată crimă federală orice atac și orice amenințare la adresa oricărei persoane dacă sînt determinate de motive rasiste. O asemenea lege ar permite strîngerea și prezentarea de probe de către agenți federali, punerea sub inculpare a vinovatului de către un procuror federal într-un tribunal federal și alegerea juraților dintr-o zonă mai largă decît poate oferi un oraș marcat de prejudecăți rasiste".

Privită din afara Statelor Unite, succesiunea aceasta de pseudo-procese care certifică, unul după altul, impunitatea asasinilor rasiști pare de neînțeles. Greu de înțeles este și sensul publicității neobișnuite care se face în aceste zile Ku Klux Klanului. De peste o săptămînă, toate ziarele îi rezervă un spațiu important în prima pagină. Ocazia : anchetarea lui de către Comisia pentru cercetarea activităților antiamericane. Ea are totuși un anumit sens : este o încercare de demistificare. Opinia publică americană este invitată indirect să ia în derîdere pe misterioșii cavaleri ai glugilor și bîtelor, cu nomenclatura lor ridicolă și cu obiceiurile lor medievale. Cînd „marele vrăjitor imperial", adică șeful suprem al acestei organizații teroriste, pe nume Robert Shelton invocă de 156 de ori al cincilea amendament al Constituției americane pentru a nu răspunde la 156 de întrebări și de 156 de ori spune „Respectiv (respectively) refuz să răspund" în loc de „Cu respect (respectfully) refuz să răspund", el se autoprezintă ca un ignorant. Cînd Comisia demonstrează că toți conducătorii Ku Klux Klan-ului sînt niște măsluitori de semnături și niște escroci care solicită de la membrii organizației donații pentru a le folosi apoi în cele mai personale și meschin interesate scopuri, ei apar ca niște șarlatani. Dar toate cele de mai sus ar avea o importanță minoră dacă n-ar fi — și aceasta în primul rînd — criminali dintre cei mai odioși. Va pune în lumină Comisia acest aspect esențial al problemei ? Rămîne de văzut. Pentru ea este o experiență nouă acest contact cu o organizație de extremă dreapta. În trecut s-a ocupat nu cu demascarea unor asasini ci, după cum bine se știe, cu persecutarea organizațiilor și personalităților cu vederi libere și de stînga.

Ku Klux Klan-ul este pus pentru prima oară sub reflector. Nu este însă de loc sigur că se va merge pînă la scoaterea lui în afara legii. După cum nu se știe nici cît va dura pînă la adoptarea unei legi care să anuleze actuala impunitate de fapt a criminalilor rasiști.

Felicia ANTIP

(Din Christian Science Monitor)

La Aden, trupele engleze continuă să aresteze populaţia locală

SANTO DOMINGO

Din nou tulburări

Ocuparea oraşului Santo Domingo de către trupele interamericane subliniază înrăutăţirea situaţiei din Republica Dominicană. Agenţia *Reuter* transmitea marţi seara că autoritatea guvernului cedează în faţa valului de violenţă. Grupuri de extremă dreaptă au ocupat o serie de clădiri ministeriale. Care blindate şi efective ale trupelor nord-americane şi braziliene patrulează pe străzile capitalei, îndeosebi în sectorul ocupat cîndva de constituţionalişti. Forţe interamericane au ocupat imobilele ziarelor *Patria* (de stînga) şi *La Nation* (favorabil guvernului Godoy). În felul acesta singurul ziar care continuă să apară este cotidianul de dreapta *La Hoja*. Străzile oraşului sînt pustii, nici o instituţie de stat nu mai funcţionează, iar activitatea organizaţiilor comerciale ca şi a celorlalte întreprinderi a încetat. Întregul detaşament al poliţiei naţionale care păzea locuinţa lui Juan Bosch a fost arestat. Fostul preşedinte, afirmă unele agenţii de presă, ar fi părăsit locuinţa şi s-ar afla în prezent într-o clădire la marginea oraşului. Alte surse spun că el ar fi cerut azil politic la una din ambasadele latino-americane.

Toate acestea sînt semne evidente ale unei noi crize care pare să compromită şansele de supravieţuire a soluţiei provizorii intervenite o dată cu instalarea guvernului Godoy la 31 august. Încă acum zece zile, observatorii subliniau dificultatea pe care o are guvernul provizoriu de a stăvili valul de anarhie care se dezvolta în capitala ţării, precum şi existenţa unor serioase disensiuni între comandanţii armatei dominicane şi guvern.

La originea actualei crize stă faptul că militarii lui Wessin y Wessin nu au acceptat compromisul de la 31 august decît formal. De la Miami, unde este exilat pentru moment, generalul Wessin continuă să instige făţiş reacţiunea dominicană în intenţia evidentă de a exploata o situaţie confuză şi din nou explozivă. Lunea trecută, oamenii de la San Isidro, sprijiniţi de tancuri şi artilerie, au intrat în sectorul ocupat de trupele constituţionaliste încă de la începutul luptelor, şi au pus stăpînire pe fortul Ozama. Această acţiune a provocat la Santo Domingo o indignare cu atît mai mare cu cît avea să se soldeze în aceeaşi noapte prin focuri de armă şi noi victime în rîndul civililor. Motivul invocat pentru a justifica ocuparea bruscă a fortului Ozama se referea la incidentele înregistrate în ajun în fortăreaţă şi la necesitatea de a participa la dezarmarea civililor. Cercurile de dreapta acuzau guvernul că „tărăgănează" dezarmarea civililor, ameninţînd cu o intervenţie deschisă. Ele au început să desfăşoare prin intermediul unui post de radio clandestin o campanie de atacuri împotriva guvernului provizoriu şi a partidului „Mişcarea 14 iunie" al fostului preşedinte Juan Bosch.

Evenimentele s-au precipitat după publicarea unor declaraţii. Preşedintele Garcia Godoy îi denunţase pe conducătorii postului de radio clandestin, acuzîndu-i de intenţia „de a provoca agitaţii". La rîndul său, preşedintele Bosch ceruse să aibă loc convorbiri între liderii politici şi guvernul provizoriu. Agenţiile străine afirmau chiar că Bosch s-a întîlnit cu lideri ai „Mişcării 14 iunie" şi ai partidului social-creştin, cu care a discutat situaţia gravă din oraş.

În această situaţie încordată au intervenit trupele interamericane. Un purtător de cuvînt al Departamentului de Stat afirma că aceasta s-a făcut „la cererea guvernului dominican". În capitala dominicană continuă să circule zvonuri în legătură cu o apropiată demisie a guvernului provizoriu. În acelaşi timp, precizează agenţiile străine, Palatul Naţional, sediul guvernului provizoriu, este aproape pustiu, intrările lui fiind păzite de forţe interamericane puternic înarmate.

În orice caz, toate ştirile agenţiilor subliniază existenţa unei situaţii „extrem de confuze". Partizanii colonelului Caamano, care consideră ocuparea fortului Ozama drept o declaraţie de război din partea oamenilor de la San Isidro, par a fi mai puţin dispuşi ca oricînd să predea armele. La rîndul lor, cercurile militare consideră acest lucru mai mult ca oricînd drept revendicarea lor principală şi se pare că l-ar fi anunţat deja pe preşedintele Garcia Godoy că, în cazul în care el ezită să dea ordinele necesare, vor acţiona ei înşişi.

În aceste condiţii, afirmă observatorii, preşedintele Godoy se află în faţa unei dileme evidente. „Dacă cedează militarilor, scria ziarul *Le Figaro*, populaţia va dori să le reziste ; dacă nu cedează militarilor, aceştia vor dori să-l mătură".

Ştefan CORNU

GENEVA

Dinamica schimburilor internaţionale

În cursul anului trecut comerţul mondial a făcut un important pas înainte : în raport cu 1963 schimburile au sporit cu 12 la sută şi s-au ridicat la aproximativ 169 miliarde dolari. Ritmul de dezvoltare e superior celui înregistrat în anul anterior (9 la sută) şi este de peste două ori mai mare în comparaţie cu cel al anilor 1961 şi 1962 care a fost de 5 la sută. Acestea sînt primele cifre care reţin atenţia la citirea raportului anual al G.A.T.T., dat publicităţii la Geneva.

Mercur... pe un drum bun

Deşi în documentul elaborat de G.A.T.T. nu se ţine seama decît parţial de schimburile comerciale ale statelor socialiste, analizîndu-se în principal politica schimburilor internaţionale a ţărilor care fac parte din această organizaţie, cifrele date publicităţii merită să fie reţinute, în măsura în care reflectă situaţia generală a comerţului mondial.

Ritmul de creştere a schimburilor internaţionale în cursul anilor 1964 şi 1963 — 12 şi 9 la sută — este asemănător celui din anii 1959 şi 1960, cînd s-a înregistrat o „relansare" a comerţului mondial după declinul sensibil din 1958.

Conform calculelor G.A.T.T., volumul schimburilor internaţionale a crescut mai rapid decît volumul producţiei industriale a anilor 1963 şi 1964. Pentru ultimul dintre aceşti ani, volumul schimburilor a crescut de două ori mai rapid decît volumul producţiei.

Raportul afirmă că volumul exporturilor ţărilor în curs de dezvoltare către statele industriale a crescut cu 6 la sută în 1963 şi 1964, deci într-un ritm asemănător celui din primii ani ai deceniului al cincilea.

În acelaşi timp, valoarea exporturilor a sporit cu 9 la sută în aceşti doi ani datorită unei oarecari îmbunătăţiri a preţurilor unora dintre materiile prime exportate de ele. Raportul apreciază că pentru perioada 1958—1960, şi mai cu seamă 1960—1962, din pricină că preţurile materiilor prime înregistraseră scăderi sensibile, reţetele obţinute de pe urma exporturilor către statele industriale crescuseră într-un ritm anual extrem de slab : de ordinul a 5 la sută în 1958—1960 şi mai puţin de 3 la sută în 1960—1962. Evoluţia relativ mai favorabilă a încasărilor de pe urma exporturilor a permis statelor în curs de dezvoltare să-şi sporească importurile din statele industriale cu 5 la sută în 1963 şi cu 10 la sută în 1964.

Deficitul comercial al tuturor statelor în curs de dezvoltare a urmat de-a lungul ultimilor ani o curbă destul de sinuoasă. Se afirmă că el a fost de 30 milioane dolari în 1963 — după ce în perioada 1957—1961 atinsese 1,5 miliarde dolari anual ; în 1964, deficitul se cifra la 220 milioane dolari. În raport se spune că exporturile de produse manufacturate ale statelor în curs de dezvoltare au sporit într-un ritm superior celui de materii prime. Această tendinţă a fost deosebit de puternică

în 1964, cînd livrările de produse manufacturiere în statele industrializate a fost de 18%.

De la 45 la 57 la sută

După ce face aceste cîteva considerațiuni generale asupra dezvoltării comerțului internațional, raportul G.A.T.T. se ocupă în cea de-a doua parte a sa de tendințele înregistrate în schimburile cu produsele de bază și cu cele manufacturiere. În 1963 valoarea exporturilor mondiale, atît a materiilor prime cît și cea a articolelor manufacturiere, a crescut cu 9 la sută. Expansiunea a continuat în același ritm în 1964 în ceea ce privește exporturile de materii prime (valoarea lor a fost de 71 miliarde dolari), în timp ce ritmul exporturilor de produse finite sau semifinite a sporit la 14 la sută (valoarea lor fiind de 95,7 miliarde dolari). De la un procent de 45 la sută, cît reprezentau produsele manufacturiere în ansamblul comerțului mondial al anului 1953, s-a ajuns la o pondere de 57 la sută în 1964.

Un capitol al raportului G.A.T.T. se ocupă de evoluția schimburilor în ceea ce privește materiile prime și produsele manufacturiere.

Cu toate că exporturile de produse manufacturiere din statele neindustrializate au avut tendința de creștere în cursul anului trecut, trebuie să subliniem că asemenea livrări nu reprezintă încă decît 7 la sută din importurile totale de produse manufacturiere ale statelor industriale ; amintim totodată că nomenclatorul produselor manufacturiere exportate de statele în curs de dezvoltare este extrem de restrîns.

Progres în schimburile Est-Vest

Cea de-a treia și ultima parte a raportului G.A.T.T. analizează schimburile efectuate între diferite grupe de state și organizații economice. Comerțul dintre statele industriale a sporit cu 14 la sută față de 10 la sută în anul precedent. Evoluția a fost favorizată de o anumită sporire a producției în unele state — cum ar fi, de exemplu, Anglia, R.F.G., Belgia, Olanda, Luxemburg, statele scandinave, Statele Unite.

Schimburile dintre Europa occidentală și America de Nord au cunoscut un progres. Ritmul de creștere al exporturilor către America este însă net inferior celui al exporturilor americane.

Raportul G.A.T.T. acordă atenție schimburilor dintre Est și Vest. Se semnalează faptul că statele recent eliberate cumpără din ce în ce mai multe produse din țările socialiste. Al doilea factor amintit se referă la extinderea schimburilor dintre statele capitaliste și cele socialiste. Anul trecut exporturile statelor capitaliste au crescut cu 25 la sută, față de 6 la sută în 1963, iar importurile lor din țările socialiste au sporit cu 11 la sută. În ambele sensuri volumul comerțului a fost de peste șapte miliarde dolari.

În ce privește statele din Piața comună, raportul semnalează existența continuă a unor puternice deficite comerciale. În 1963 a existat un deficit fără precedent (3,5 miliarde dolari), iar anul trecut el s-a menținut la nivelul ridicat de 2,6 miliarde dolari.

Exporturile cresc, deficitele sporesc !

În ultima parte a raportului G.A.T.T. se face o analiză a rezultatelor obținute de statele în curs de dezvoltare din Asia de sud-est, Africa și America Latină. Concluziile generale ne arată că cifrele totale privitoare la rezultatele obținute de ansamblul statelor pot crea un tablou fals cu privire la realități. Concluzia că exporturile statelor în curs de dezvoltare către statele industrializate au sporit, precum și micșorarea deficitului lor general în cursul anilor 1963 și 1964 nu corespunde realității decît pentru unele state. O analiză mai amănunțită a statisticilor ne arată o deosebire frapantă între ritmul sporirii exporturilor statelor producătoare de petrol, pe de o parte, și cel al celorlalte state în curs de dezvoltare. Dacă facem însă abstracție de excedentul comercial al statelor exportatoare de petrol, deficitul total al statelor în curs de dezvoltare este mult mai mare decît apare în statisticile generale în care se contopesc cifrele privitoare la toate statele, indiferent de produsele pe care le comercializează. Curba deficitului global al tuturor statelor aflate în curs de dezvoltare (dacă scădem comerțul producătorilor de petrol) se prezintă astfel : 5 420 milioane de dolari în 1962, 4 130 milioane dolari în 1963, 4 870 milioane dolari în 1964.

Analiza cifrelor statistice ne arată existența unor mari fluctuații în prețurile obținute de statele în curs de dezvoltare pentru materiile prime pe care le exportă. Aceste fluctuații determină mari salturi în veniturile obținute de la un an la altul. Celălalt aspect se referă la prețurile scăzute practicate pe piețele mondiale la diferite materii prime. Sporirea volumului produselor exportate nu este acompaniată de o creștere corespunzătoare a încasărilor. Raportul G.A.T.T. semnalează, printre altele, următorul fenomen : deși în perioada 1954—1962 volumul tuturor mărfurilor exportate de statele în curs de dezvoltare a sporit cu 50 la sută, valoarea mărfurilor a scăzut cu 11 la sută.

Datele cuprinse în raportul G.A.T.T. arată că în anul 1964 s-au înregistrat progrese importante pe calea extinderii schimburilor comerciale dintre state. În același timp sînt vizibile contradicțiile între progresele înregistrate de unele state capitaliste și cele ale statelor în curs de dezvoltare.

Datele cuprinse în raportul G.A.T.T. ne atrag deci atenția nu numai asupra elementelor pozitive amintite ci și asupra necesității luării unor măsuri pentru mai buna reglementare a schimburilor comerciale internaționale.

E. CEDRU

În apropiere de Șanhai, la Kao Khiao, a luat ființă o nouă întreprindere petrochimică pentru fabricarea de fire și fibre sintetice din gaze naturale

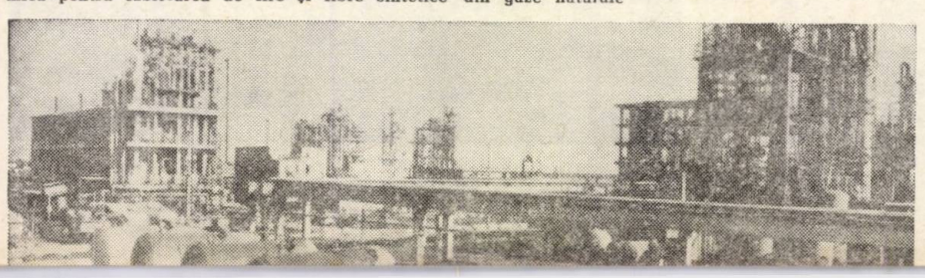

REFLECTOR

Un zgîrie-nori la Paris

La Paris, se va construi peste patru ani o clădire cu 50 de etaje care va atinge 180 m înălțime. 300 000 metri pătrați deserviți de 50 de ascensoare vor fi rezervați birourilor. În interiorul imobilului s-a mai prevăzut amenajarea unui ansamblu comercial, a unei bănci, a unui oficiu poștal, a unor săli de conferințe, de cinema, de concert, și a unei piscine. Construcția va necesita 25 000 tone oțel, 100 000 tone beton și... 20 milioane franci.

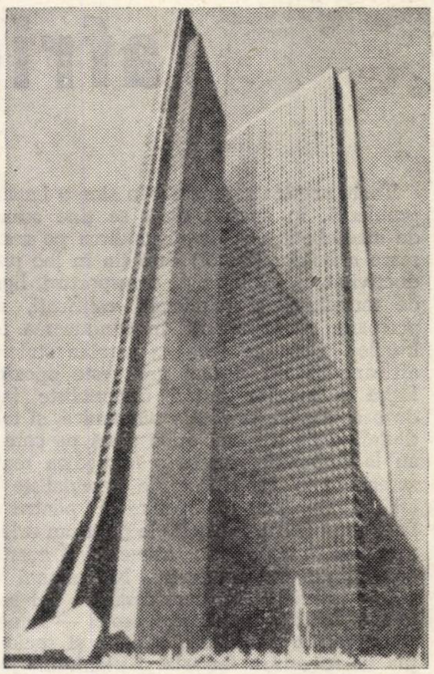

Premiul Cristofor Columb

Premiul Cristofor Columb — un fel de Nobel pentru tehnica și dezvoltarea comunicațiilor — a fost acordat anul acesta italianului F. Aimone Jelmoni, profesor la Politehnica din Milano și responsabil cu economia transporturilor la Universitatea Sacro Cuore. Înalta distincție i-a fost acordată pentru proiectarea vestitei Autostrăzi a Soarelui (Neapole-Milano), precum și pentru proiectele a două mari aeroporturi din apropierea orașului Milano. Anul trecut, premiul Columb a încununat opera englezului Mervin Kelly, realizatorul primului cablu telefonic transatlantic submarin Scoția de nord — America, cu amplificatori subacvatici.

Beatles în frunte

Un institut britanic de anchetă publică a stabilit că în fruntea celebrităților din Anglia se află grupul de cîntăreți Beatles. Din 2 000 de persoane adulte supuse sondajului, 96 la sută au identificat cu exactitate fotografiile cîntăreților și numai 83 la sută au recunoscut pe Alec Douglas-Home, fostul prim-ministru conservator.

Fotbal duminica în Anglia

Guvernul britanic a anulat recent una din legile tradiționale, datînd de secole, privitoare la interdicția de a organiza manifestații sportive duminica. Se știe că meciurile campionatului englez de fotbal se dispută sîmbăta. Începînd cu sezonul viitor, ele vor avea loc duminica, ceea ce — în intenția legiuitorilor — va permite sporirea încasărilor. De pe acum, cluburile de cricket au început să organizeze partide și duminica. Deși în decizia guvernului nu este menționată și interdicția de a deschide case de bilete duminica, organizatorii sportivi vor găsi desigur mijloace de a eluda această regulă anacronică, vînzînd de pildă biletele de intrare încă de sîmbătă !

Probleme economice ale noilor state africane*

Statele africane au în fața lor sarcina uriașă de a-și transforma din temelii economia, de a-și extinde și diversifica agricultura (producția sporită a unor recolte de export existente în unele cazuri, la care să se adauge dezvoltarea unor recolte de export suplimentare și, în primul rînd, masiva dezvoltare a producției de alimente pentru consumul intern) și de a-și crea o industrie. Crearea acestei industrii nu înseamnă numai construirea de uzine pentru prelucrarea materiilor prime și crearea industriei ușoare (textile, articole de piele, mobilă, cărămizi, sticlă, mici obiecte de metal, articole de uz casnic etc.), ci și crearea bazelor industriei grele (siderurgică, chimică, precum și a surselor de combustibil – electricitate, gaz, petrol), astfel încît să poată lua ființă o industrie de construcții metalice, de construcții de mașini, de mașini-unelte și de utilaje.

Toate acestea reprezintă în sine o imensă problemă, în special dacă se ține seama de analfabetism și de răspîndirea pe scară mare a bolilor (factori care țin în loc productivitatea), de lipsa de transporturi, lipsa de muncitori și tehnicieni calificați, de persoane cu experiență în conducerea fabricilor. Ceea ce face ca sarcina statelor africane să fie și mai grea este opoziția fățișă a marilor puteri imperialiste față de o asemenea revoluție economică, și tendința lor de a folosi orice armă pe care o au la dispoziție pentru a împiedica realizarea acestui scop. Puterile imperialiste se află într-o poziție avantajată pentru a face acest lucru, întrucît ele dețineau uriașe investiții în noile state, atunci cînd acestea au obținut independența. Nu numai că aceste investiții sînt considerabile, dar sectoarele hotărîtoare ale economiei — minele și terenurile petroliere, băncile și societățile de asigurări, fermele și plantațiile, comerțul, porturile și transporturile maritime — se află, în multe state africane, în mîinile monopolurilor străine. Avînd în mîna lor aceste întreprinderi și resurse, firmele străine continuă să pompeze profituri uriașe și, prin controlul pe care îl exercită asupra comerțului, continuă să jefuiască Africa de milioane de lire sterline pe an prin sistemul schimbului neechivalent de mărfuri.

Sub sistemul colonial, puterile imperialiste au oprimat și au jefuit în mod fățiș popoarele africane. Acum, cînd există 37 de state africane independente, vechile și fățișele metode de jaf nu mai pot fi aplicate cu aceeași ușurință : imperialismul s-a văzut obligat să adopte metode neocolonialiste. Aceasta reprezintă o dovadă a slăbirii imperialismului : el nu mai poate continua să guverneze în mod direct ; dar faptul că metodele neocolonialiste pot fi folosite de către imperialiști, adeseori cu succes, dovedește că mișcările africane de eliberare națională nu sînt întotdeauna suficient de puternice sau avansate din punct de vedere politic pentru a evita presiunile sau înșelăciunile neocolonialismului.

„Argumente" colonialiste

Neocolonialismul folosește toate metodele — militare, politice, ideologice și economice — pentru a continua exploatarea popoarelor africane și a resurselor lor și pentru a lega Africa de țelurile imperialismului. Metodele economice practicate de neocolonialism în scopul de a continua jefuirea Africii includ crearea de obstacole în calea industrializării, acordarea de împrumuturi cu dobînzi înrobitoare, acordarea de „ajutor" în condiții care împiedică dezvoltarea economiei naționale și favorizarea dezvoltării unor pături ale burgheziei indigene care — speră imperialiștii — se vor dovedi aliați complezenți ai lor. Intreaga strategie a neocolonialismului are la bază presupunerea că se va crea o alianță între imperialiști și păturile burgheziei birocrate și comerciale africane, care vor pune propriile lor interese și privilegii înguste deasupra celor ale națiunii și ale sănătoasei sale dezvoltări economice.

Din acest motiv, „consilierii" fostelor puteri coloniale luptă pentru introducerea unor forme de proprietate agricolă, care să înlocuiască formele tradiționale de proprietate comunală asupra pămîntului prin proprietatea capitalistă. Din aceleași motive fundamentale, firmele monopoliste care operează în Africa oferă participări și posturi de conducere unui număr redus de africani. Pe lîngă aceasta, sînt folosite forme directe de corupție și mituire, cumpărarea pur și simplu a acelor elemente slabe care au devenit obsedate de posibilitatea de îmbogățire.

Puterile imperialiste depun un mare efort pentru a împiedica Africa să se industrializeze. Astfel, proiectele occidentale de „ajutor" și majoritatea investițiilor occidentale sînt îndreptate spre industriile extractive, în special minereuri. În afară de faptul că nu pot fi obținute cu ușurință, împrumuturile occidentale sînt acordate numai cu dobînzi foarte mari ; totodată puterile occidentale manifestă o serioasă rezervă cînd e vorba să acorde împrumuturi pentru obiective ale unei industrializări reale. În schimb, se acordă împrumuturi pentru dezvoltarea infrastructurii, în special a transporturilor și comunicațiilor, întrucît prin aceasta monopolurile imperialiste pot să exploateze mai ușor bogățiile Africii. Nu se acordă însă împrumuturi pentru construirea unor baze siderurgice sau a unor obiective hidro-electrice, așa cum a dovedit-o experiența R.A.U. și a Ghanei. De fapt, raportul Băncii Mondiale pe anii 1946—1953 se ridică în mod fățiș împotriva acordării de împrumuturi în vederea industrializării.

In ultimii ani, imperialiștii au lansat, prin diverșii lor „consilieri" și cu ajutorul rapoartelor întocmite de „experți", un masiv baraj de propagandă împotriva dezvoltării industriale în Africa. Astfel, Kenneth Bradley încearcă să „argumenteze" într-o publicație a guvernului britanic *Britain's Purpose in Africa* (H.M.S.O. 1959) că economia Africii „trebuie să se bazeze întotdeauna pe o economie țărănească". De asemenea, T. R. Batten (în *Problemele dezvoltării Africii)* pretinde că „cea mai mare parte a Africii este cu totul nepotrivită pentru producția industrială pe scară mare" și că în consecință „agricultura trebuie să rămînă principala sursă de bogăție".

Banca Internațională de reconstrucție și dezvoltare, care a întocmit rapoarte de dezvoltare economică pentru o serie de teritorii africane, trădează o îngrijorare permanentă față de posibilitatea ca statele africane independente să ia asupra lor sarcina de a-și crea o industrie. Astfel, în studiul despre Tanganika întocmit de Banca Internațională și publicat în 1961,

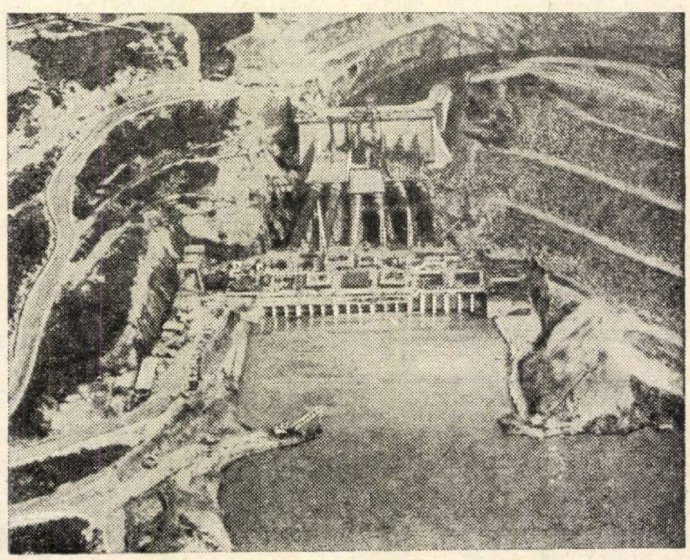

Vedere de ansamblu a barajului și centralei hidroelectrice de la Okosombo, pe malul fluviului Volta (Ghana) intrată în funcțiune la 1 septembrie 1965

* Prima parte a acestui articol a fost publicată în numărul trecut al revistei.

ea încearcă să descurajeze industrializarea şi să pună în schimb accentul pe agricultură. Studiul afirmă că „amploarea pieţei interne este limitată, iar dezvoltarea sa trebuie să depindă în primul rînd de dezvoltarea veniturilor agricole. Nu există nici necesitatea, nici posibilitatea absorbirii rapide a unui mare număr de muncitori şomeri sau parţial folosiţi, prin dezvoltarea industrială" (pag. 233). Chiar cînd se ocupă de posibilitatea dezvoltării în Tanganika a manufacturilor locale pentru a înlocui actualele importuri, studiul se concentrează asupra unor articole ca berea, ţigaretele, zahărul, textilele şi cimentul, avertizînd că „trebuie în mod clar excluse maşinile şi echipamentul de transport care reprezintă o cincime din totalul importurilor".

Primii paşi în dezvoltarea economică

In lupta lor împotriva neocolonialismului, un şir de state africane au şi adoptat o serie de măsuri importante în direcţia creării unei economii naţionale proprii. Mali, de pildă, care în trecut nu avea industrie, a păşit la crearea şi dezvoltarea unei industrii de materiale de construcţii, alimentare, textile, precum şi a producţiei de energie electrică. S-ar putea ca acestea să pară începuturi foarte modeste, dar pentru oricine cunoaşte acest teritoriu, aşa cum arăta el sub guvernarea colonială franceză, progresul este impresionant. Şi mai semnificativ este scopul clar exprimat de guvernul din Mali de a adopta o cale necapitalistă şi de a construi o economie socialistă.

Congo (Brazzaville) este un alt stat african care a fost în măsură, în răstimp de numai doi ani de la răsturnarea regimului marionetă al lui Yolou, să pornească pe calea unei dezvoltări economice independente. El a înfiinţat o societate comercială naţională pentru comerţul exterior, un fond de investiţii agricole al statului şi o societate de aviaţie, Air-Congo. Noul oficiu de stat Palm Plantation, organizat de curînd, a preluat conducerea unui număr de plantaţii care au aparţinut unor coloni francezi şi unor societăţi coloniale. În afară de aceasta se construiesc un număr de uzine de ulei de palmier, proprietatea statului. La Jacobe se construieşte o mare rafinărie de zahăr, iar la Lutete o fabrică de ciment. Ca şi în Mali, aceste noi întreprinderi sînt construite din iniţiativa statului şi cu fondurile statului. Ele vor întări în Congo (Brazzaville) sectorul de stat al economiei care va include şi întreprinderile de transport, uzinele electrice şi staţiile de aprovizionare ; toate acestea urmează să devină proprietatea statului, conform hotărîrii congresului inaugural al Mişcării Revoluţionare Naţionale (partidul de guvernămînt) adoptată în vara anului 1964.

In Ghana, Guineea, Algeria, R.A.U. şi în Tanzania au fost adoptate o serie de măsuri similare pentru a slăbi sau a înlătura controlul imperialismului, pentru a înfrînge comploturile şi conspiraţiile neocolonialismului, pentru a dezrădăcina marile monopoluri străine şi pentru a începe construirea unei noi economii de natură să îmbunătăţească nivelul de trai al poporului şi să consolideze suveranitatea naţională.

Direcţii convergente

Nu este posibil ca într-un singur articol să ne ocupăm pe larg de toate schimbările care au avut loc în aceste state ; dar, în ultimii cinci ani, s-au realizat suficiente lucruri pentru a ne da posibilitatea să tragem unele concluzii generale. Deşi fiecare stat a dobîndit independenţa într-un mod diferit, în condiţii diferite, deşi posedă tradiţii, instituţii şi obiceiuri diferite, şi deşi dispune de resurse diferite, ca şi de diferite niveluri de dezvoltare industrială şi stadii de conştiinţă şi organizare politică, se pot totuşi discerne, în progresele realizate de un şir de state din Africa, unele legi generale ale dezvoltării lor de la o economie colonială la o economie independentă.

Aceste legi includ : diversificarea producţiei ; reforma agrară, cu dezvoltarea puternică a unor noi ramuri ale agriculturii, creşterea masivă a producţiei de alimente, folosirea metodelor agricole ştiinţifice, încurajarea cooperaţiei şi înfiinţarea fermelor de stat ; naţionalizarea monopolurilor străine şi a domeniilor agricole străine ; industrializarea, crearea întreprinderilor industriale de stat şi planificarea economică ; controlul asupra comerţului exterior ; înfiinţarea de cooperative şi magazine de stat şi a unui aparat de distribuire; crearea unui sistem bancar şi a unei monede independente ; formarea de tehnicieni şi muncitori specializaţi ; îmbunătăţirea situaţiei sănătăţii şi a învăţămîntului general ; lichidarea monopolului asupra comerţului deţinut de fosta putere colonială, creîndu-se astfel posibilitatea dezvoltării unor relaţii comerciale reciproc avantajoase cu ţările socialiste.

Însemnătatea relaţiilor economice cu ţările socialiste constă în aceea că asemenea legături sprijină în mod direct dezvoltarea unor economii independente, prin furnizarea de fonduri (cu dobînzi scăzute sau nominale) pentru întreprinderile de stat inclusiv pentru construirea industriei de bază. O importanţă deosebită, între alte forme de asistenţă acordate de ţările socialiste, prezintă instruirea de tehnicieni şi muncitori calificaţi, precum şi executarea de cercetări geologice.

Existenţa unei puternice lumi socialiste marchează desfiinţarea monopolului deţinut de imperialişti asupra comerţului, împrumuturilor, aprovizionării cu maşini şi maşini-unelte, ca şi asupra pregătirii de tehnicieni şi muncitori calificaţi pentru industria modernă. Acest lucru uşurează mult lupta noilor state africane împotriva neocolonialismului, le ajută să iasă din orbita economică a imperialismului.

Din cele 37 de state africane independente, se poate spune că numai un număr relativ restrîns a pornit, într-o măsură mai mare sau mai mică, pe calea necapitalistă. Chiar şi în aceste state, aşa cum arată experienţa, se pot produce înfrîngeri şi eşecuri temporare, înainte ca imperialismul să fie complet smuls din rădăcini. Este neîndoielnic că existenţa încă a unui număr mare de state africane, dintre care multe dispun de resurse slabe şi o populaţie redusă, uşurează imperialiştilor posibilitatea de a-şi menţine influenţa în aceste regiuni.

O luptă care continuă

Ultimele 12 luni, de la atacul imperialist împotriva oraşului Stanleyville în noiembrie anul trecut, au marcat o nouă intensificare a acţiunilor agresive ale imperialismului în Africa. Departe de a se fi împăcat cu gîndul că 37 de state africane au obţinut independenţa politică şi că într-o serie din acestea se înregistrează progrese pe calea cîştigării independenţei economice, puterile imperialiste luptă pe toate căile pentru a opri în loc mersul înainte al revoluţiei africane şi a întoarce roata istoriei.

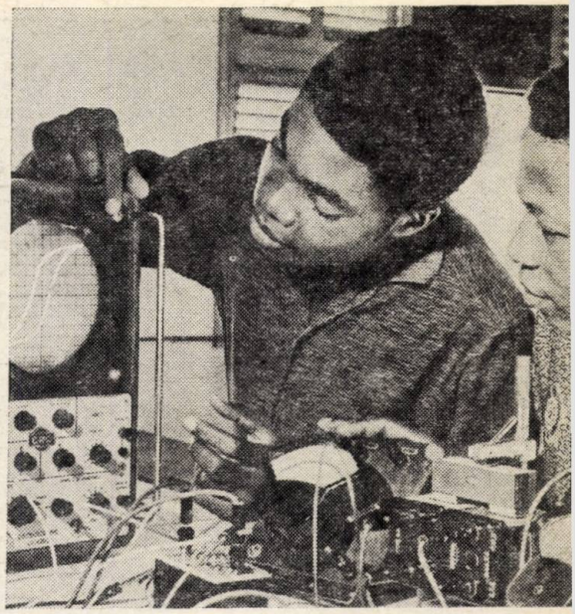

La Dovala (Camerun), viitori tehnicieni învaţă mînuirea aparatajului modern

În unele state au fost înscenate comploturi colonialiste ; activităţi de subminare în rîndurile O.U.A. pentru a slăbi unitatea africană.

Împotriva mişcării de eliberare naţională, cercurile imperialiste folosesc mijloace militare, politice, ideologice şi economice. Sînt folosite la maximum poziţiile puternice pe care imperialismul le mai deţine în Africa. Un punct central al strategiei puterilor occidentale îl constituie obiectivul lor de a menţine jumătatea de sud a Africii ca un bastion sub dominaţia albă. În această regiune, care include Republica Sud-Africană, teritoriile Swaziland, Basutoland, Bechuanaland, Africa de Sud-Vest, Rhodesia de sud, Angola şi Mozambic, se află cele mai masive investiţii occidentale, în special în zona bogată în minereuri. Pe baza celor patru milioane coloni albi care locuiesc în această regiune şi cu sprijinul economic, diplomatic şi militar al puterilor N.A.T.O., se încearcă să se împiedice sfîrşitul colonialismului în Africa de sud şi, în acelaşi timp, să se folosească această regiune ca o trambulină pentru a combate progresul statelor independente. În acest complot, un rol important a fost atribuit regimului marionetă din Congo (Leopoldville) care, de pe acum, este folosit ca o bază pentru conspiraţii şi operaţiuni militare împotriva statelor vecine.

Ultimii trei ani au văzut bătălii îndîrjite în Africa. Popoarele africane îşi făuresc viitorul în mijlocul unor uriaşe probleme politice, sociale şi economice şi trebuind să facă faţă unor permanente hărţuiri din partea puterilor imperialiste. În unele state s-au produs o serie de eşecuri, iar în altele pot fi înregistrate doar mici progrese. Dar popoarele africane au învăţat mult din aceste experienţe şi statele mai avansate au fost în măsură să continue transformarea economiilor lor şi să dea lovituri grele neocolonialismului. Caracterul inamicului neocolonialist este acum cunoscut în mod clar şi, cu toate dificultăţile pe care le vor mai înfrunta, popoarele africane îşi continuă lupta pentru independenţa economică şi pentru desăvîrşirea eliberării lor naţionale.

Jack WODDIS

Londra, octombrie 1965

REPORTAJ
PE
GLOB

Vedere generală a Vienei. În primul plan — Burgtheater

Bloc-notes austriac

S-ar părea, dacă te îndrepți spre Viena primăvara, vara sau toamna, și ai în fața ochilor Dunărea lunecînd domol, într-o liniște de înfiorată eternitate, s-ar părea că în asemenea anotimpuri te cuprinde melancolia infinitului egal cu sine însuși și auzi un suspin, suspinul sfîșietor al sonatei Clar de lună de Beethoven.

Iar dacă ajungi cu trenul la Viena iarna — cînd te împresoară parcă frigul, ceața sau umezeala — gara, cu explozia ei de lumină țîșnind parcă din sticlă și beton cu o eleganță plină de simplicitate, e ca o primă gazdă ospitalieră întîmpinîndu-te cu o afecțiune nedisimulată. Apoi, în primul contact cu străzile Vienei, ghirlandele de becuri multicolore îți oferă spectacolul unui uriaș pom de iarnă, unui vesel și poznaș joc de copii, sfîșiind ostilitatea nopții.

■

Arhitectura Vienei, cu palatele ei fastuoase, Schönbrunn, Hofburg sau Belvedere, încărcate de istorie și frumusețe, reprezintă o componentă dominantă a citadelei de pe Dunăre. Orgoliul și severitatea clădirilor, luxul și strălucirea interioarelor unde s-au perindat atîția împărați ai Austriei sau regi ai Europei, tot ceea ce reprezintă sigiliul unei aristocrații obișnuită să-și etaleze bogăția și puterea, nu înlătură curgerea intimă a vieții cotidiene.

Există un cuvînt foarte des folosit pentru a caracteriza ambianța vieneză : *gemütlichkeit*. Cuvîntul e aproape intraductibil. El poate însemna bucuria de a trăi manifestată discret sau mai gălăgios într-un *keller* din Kärtnerstrasse sau din Grünzingul plin de viță de vie, unde își căutau refugiul un Beethoven sau un Mozart, el poate reprezenta o plimbare fără țintă precisă înăuntrul și în jurul Ringului — inel de străzi circulare, — sau o raită prin veselul Prater și planturoasa, fremătătoarea pădure vieneză.

Gemütlichkeit-ul are însă o semnificație mai largă. Am avut prilejul, cu ocazia vizitei unei delegații de ziariști români invitați în Austria de Cancelariatul Federal, să ascult la celebra Operă din Viena reînviată din cenușă, mai splendidă ca altădată, *Răpirea din Serai*. Orchestra, compusă din instrumentiști a căror vocație se transmite de multe ori din tată în fiu, orchestra condusă altădată de bagheta unui Mozart, Haydn sau Mahler funcționa ca un ceasornic perfect. Există o pasiune a talentului, convertită în studiere temeinică și serioasă, care a făcut ca tradiția să nu rămînă un vestigiu al trecutului, Austria fiind și astăzi o mare putere muzicală. Corul de copii al capelei din Hofburg, care se reînnoiește mereu și care cu o desăvîrșită religiozitate în pregătire tinde către perfecțiune, sau măiestria unui Schneiderhan recunoscut ca o stea de primă mărime pe plan mondial sînt semne ale unei arte a prezentului, în care nu simți efortul, migala unei munci tenace, uneori chinuitoare, pentru că muzica este transmisă cu plăcere, *gemütlichkeit*, oficiată ca un cult.

Același lucru se poate observa și în teatru. La Burgtheater se juca *John Gabriel Borkman* de Ibsen. Paula Vessely, în ciuda anilor, este încă frumoasă, de o frumusețe rasată, fină, umplînd scena cu prezența ei. Replicile, rostite cu o dicție impecabilă, sunau ca o muzică meditativă, gravă, erau învăluite de o tristețe fără nume, ușor mascată de un surîs imperceptibil, pentru a căpăta accente de răscolitor patetism omenesc în scena morții, jucată împreună cu marele actor Balser. Și mai ales tăcerile ei — tăceri care durau minute și minute în șir — exprimînd o dramatică frămîntare lăuntrică, cu o forță mai mare decît cuvintele, o dezvăluiau pe marea actriță, desăvîrșită stăpînă pe cea mai mică nuanță mimică, amintind de ilustra și regretata Lucia Sturdza Bulandra.

Secretul unei asemenea pregătiri l-am putut afla la Institutul Reinhardt, unde se formează viitoarele cadre de actori. Gestul armonios care va fi sesizat mai tîrziu pe scenă presupune nenumărate și uneori istovitoare ore de dans și gimnastică în institut ; frazarea clară o cîștigă viitorul actor prin asidue lecții și exerciții de dicție, de vocalizare, de canto. Trecînd prin sălile de curs, unde se simte prezentă umbra ilustră a marelui Reinhardt, am avut ocazia să vedem la parter un mic balet improvizat de o clasă de actorie, în timp ce la etaj, acompaniat la pian de profesor, un student cînta, cu pasiune și chiar priceperea unui viitor tenor, o melodie de Schubert. Directorul institutului, prof. dr. Helmuth Schwartz, ne-a explicat că această pregătire este însoțită de obligativitatea de a studia o limbă străină, engleza de pildă,

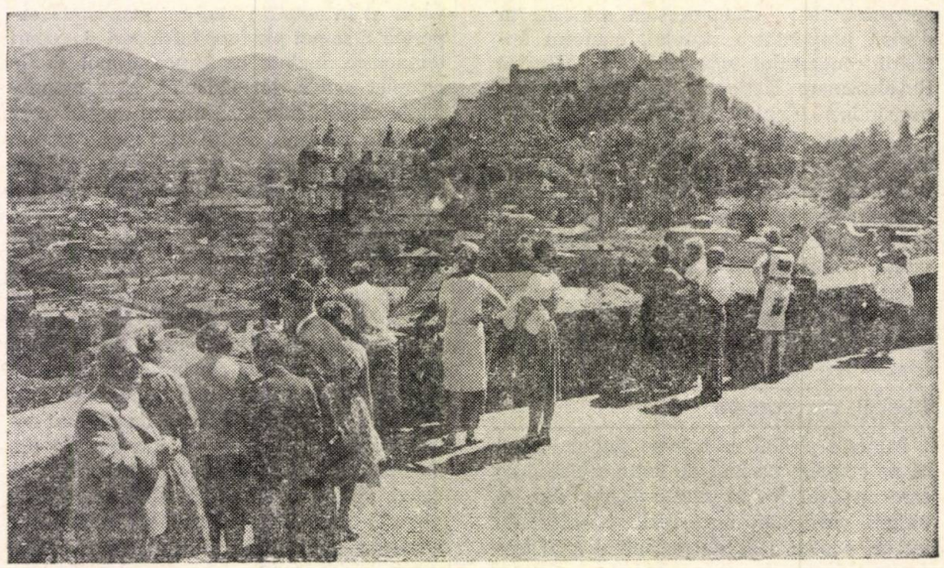

Panorama orașului Salzburg

ceea ce le-a îngăduit studenților să prezinte scene din *My Fair Lady*.

Tendința de a trimite pe scenă un artist complet este o tradiție adînc încetățenită la Institutul Max Reinhardt care a atras numeroși tineri din alte țări, doritori a deveni regizori sau actori (între alte nume ilustre pe care le-a dat această școală este amintit, figurînd la loc de cinste, și marele actor român Mihai Popescu). Tradiția nu înseamnă scleroză în gîndire, nici lipsă de permeabilitate la diverse curente înnoitoare ale teatrului contemporan. Ne-au demonstrat-o tinerii îndrăzneți de la Atelier-Theater care, într-o sală mică avînd doar cîteva zeci de locuri, îndeplinindu-și mai întîi funcția de garderobieri, casieri, plasatori, se dăruiesc apoi cu frenezie scenei într-o concepție modernă de joc.

Sunet, culoare, spectacol, artă decorativă, arhitectură gotică sau barocă, în toate se regăsește cîte ceva din farmecul acelui, foarte greu de definit, *gemütlichkeit*.

■

Salzburgul e unul din cele mai frumoase orașe ale Europei. Care e secretul fascinației neobișnuite pe care o exercită asupra vizitatorului ? Poate că așezarea sa între dealuri, coline și munți, străbătute de o apă ce se desfășoară larg, tăind în două orașul ; poate că straturile de arhitectură atît de diferite așternute de-a lungul a sute de ani de civilizație, ca o geologie armonioasă în contrastele sale ; poate că străzile și ulicioarele atît de pitorești, ca ale orașelor italienești, urcînd spre stînci drepte, tăiate parcă dreptunghiular cu rigla, cu casele povîrnite amețitor pe marginea prăpastiei și cu oamenii apărînd ca niște puncte minuscule suspendate sus spre cer ; poate că sunetul de clopote, copleșind cu melodia lor gravă, ca un *memento mori*, liniștea solemnă, divină, a împrejurimilor ; poate că ghirlandele de vile, înconjurînd ca un semicerc peisajul alpin al orașului, poate că sentimentul pe care ți-l dă un oraș unde piatra înseamnă istorie, peticul de cer înseamnă fugă spre înălțimi, geometria înseamnă destindere și poftă de viață, catedrala sau sala de 2000 locuri a celebrului Festival muzical înseamnă desfătare artistică.

■

Delegația de ziariști români s-a bucurat de o caldă ospitalitate din partea dr. Fritz Meznik, șeful departamentului de presă din Cancelariatul Federal al Austriei. Ni s-a oferit prilejul să fim primiți de vice-cancelarul Austriei, dr. Bruno Pittermann, care, într-o convorbire foarte prietenească, ne-a împărtășit opiniile sale favorabile despre dezvoltarea relațiilor româno-austriece. Vice-cancelarul a avut cuvinte de prețuire pentru primirea călduroasă care i s-a rezervat în țara noastră, despre realizările remarcabile pe plan economic, despre frumusețea României. Dr. Bruno Pittermann a apreciat că țara noastră oferă mari satisfacții turistice vizitatorilor din orice colț al Europei și ne-a împărtășit dorința de a se populariza cît mai larg în Austria realitățile românești, modul de viața și ospitalitatea poporului nostru, condițiile avantajoase oferite turiștilor străini.

Întîlnirea cordială cu un reprezentant de frunte al guvernului austriac ne-a întărit convingerea că există toate condițiile ca între poporul român și poporul austriac să se întărească relațiile economice și culturale, în spiritul coexistenței pașnice între state.

Ion MIHĂILEANU

Kurzii continuă lupta

La un post de observație

Nu există pe pămînt nici un loc care să semene cu Kurdistanul irakian. El cuprinde cele mai fantastice peisaje de munte situate între Elveția și Tibet — dar nici un turist nu le vizitează. Pe lîngă bogatele terenuri petrolifere de la Kirkuk, posedă nebănuite avuții petrolifere și minerale pe care nimeni nu a început încă să le exploateze. Conține comori arheologice care datează încă de la originile civilizației umane, dar nici un arheolog nu se duce acolo.

De ce ? Pentru că de patru ani kurzii, sub conducerea lui Mullah Mustafa Barzani, duc un război civil împotriva guvernului Irakului.

M-am reîntors recent dintr-o vizită îndelungată prin Kurdistanul irakian. Invitația nu a provenit din partea guvernului de la Bagdad, care susține că răscoala nu ar exista, ci chiar de la răsculații înșiși. Kurzii din Irak, care numără aproximativ 2 milioane de oameni, constituie puțin sub o treime din populația țării și în prezent controlează întregul ținut muntos din nord, unde Irakul se mărginește cu regiunile kurde ale Iranului, Turciei, Siriei și Azerbaidjanului sovietic.

Am intrat în Irak și l-am părăsit fără să mi se fi pus vreo viză pe pașaport. Au fost necesare doar patru săptămîni de persuasiune și un marș de noapte de 14 ore în secret prin noroi și ploaie, pînă la Penjwin, un mic oraș din apropierea frontierei iraniene, care servește drept cartier general pentru una din cele trei divizii ale armatei răsculaților.

Mi s-a spus că această divizie, divizia a III-a, se află pe poziții mai înaintate decît celelalte. Operînd pe un front larg care se întinde spre sud-est de Kirkuk de-a lungul extremităților sudice ale munților Zagros din Kurdistan, ea a fost cel mai mult în luptă după ruperea acordului de încetare a focului de anul trecut. Aziz Akrawi, comandantul de divizie, este foarte diferit de ceea ce te-ai aștepta să fie un „comandant rebel". Ferm dar politicos, el pare generalul ideal pentru o armată modernă mai curînd decît pentru o forță de răsculați prost echipați.

Deosebit de impresionant este moralul ridicat al răsculaților. Soldații kurzi se autointitulează cu mîndrie „Pesh Mergas", adică „cei ce vor să moară pentru o cauză". Ei trăiesc cu pîine nedospită, orez, ceai și iaurt.

În cele șase săptămîni petrecute alături de acești „Pesh Mergas", nu am auzit pe nici unul care să exprime vreo nemulțumire. Fiecare om este voluntar și de curînd recrutările au fost suspendate din cauza lipsei de echipament și a dificultăților de aprovizionare.

Kurzii au comun cu arabii numai religia islamică și anumite instituții sociale a căror semnificație este tot mai neînsemnată.

Pe lîngă spiritul de luptă al kurzilor, cel mai mare atu militar al lor este situația geografică. Ei se află în largul lor în munții abrupți, iar întăriturile lor sînt aproape de necucerit. Guvernul Irakului are de ales între trei posibilități : să negocieze o pace, să se resemneze cu faptul că guvernul central nu deține controlul asupra unei treimi din țară, sau să încerce să înainteze în Kurdistan. După patru ani de eforturi zadarnice, el continuă încă să încerce cea din urmă alternativă, dar nu ajung la nici un rezultat.

Armatele irakiene pot să ocupe și să mențină cu ușurință ținuturile de cîmpie, întrucît kurzii nu pot opune nimic acestor detașamente care dispun de tancuri, artilerie și aviație. Dar ținuturile de cîmpie reprezintă o foarte mică parte din Kurdistan.

Trupele irakiene au plătit scump în vieți omenești și echipament menținerea celor cîteva posturi ce pot fi apărate împotriva incursiunilor de noapte ale partizanilor. În cîteva regiuni irakienii se pot aproviziona numai sub escorta tancurilor. Ei pierd sute de oameni în încercările de a înainta cîțiva metri în munți, iar apoi sînt nevoiți să se retragă. Bombardierele lor atacă zilnic satele kurde cu colibe din lut, în timp ce „Pesh Mergas" le pîndesc, în afara oricărui pericol, din pivnițe sau de pe vîrful munților. Artileria bombardează munții în mod sălbatic zi și noapte, de obicei fără să aibă măcar o țintă precisă. Cu răbdare, kurzii recuperează obuzele neexplodate, le demontează și din praful de pușcă își fac grenade.

Deși terenurile petrolifere din Kirkuk se află situate în marginea de sud a Kurdistanului, veniturile lor sînt încasate de guvernul din Bagdad. Kurzii sînt nemulțumiți de acest lucru. La un moment dat, conducătorul lor Mustafa Barzani a cerut doar 10 la sută din redevențele petrolifere pentru Kurdistan drept o condiție de încheiere a păcii. Acum el mi-a spus însă că o treime din redevențele petrolifere ar fi partea echitabilă ce s-ar cuveni kurzilor.

Există, după părerea mea, motive plauzibile să ne așteptăm la o presiune armată exercitată de kurzi asupra Kirkuk-ului, dacă luptele vor continua.

Am pornit împreună cu comandantul de divizie Akrawi și cu un detașament puternic înarmat de „Pesh Mergas" spre periculoasele cîmpii deținute de trupele guvernamentale la nord-est de Kirkuk, într-o noapte, pentru a face o recunoaștere pe terenurile petrolifere. Ne-am ghemuit pe o mică ridicătură la o foarte mică distanță de stația de pompare, în timp ce Akrawi trasa pe pămînt planuri conversînd în șoaptă cu ofițerii săi subalterni.

După ce am părăsit frontul din sud, m-am deplasat spre nord, spre a-l întîlni pe Mullah Mustafa Barzani.

El trăiește în perpetuă mișcare, petrecîndu-și zilele în aer liber cînd timpul e frumos, dormind în alt sat în fiecare noapte, sau dormind ziua deoarece deseori rămîne treaz cea mai mare parte a nopții. Pentru a ajunge la el a trebuit să trec printr-o serie de bariere reprezentate de gărzile sale instruite cu grijă, bariere văzute și nevăzute. Am stat ore întregi dormitînd sau mîncînd în spatele unui bolovan uriaș mai înainte de a mi se fi spus pe neașteptate că Barzani s-a aflat în tot acest timp de cealaltă parte a bolovanului și că acum este gata să mă primească.

Este un bărbat neobișnuit de voinic pentru un kurd. Fața sa este puternic brăzdată și bronzată ; ea exprimă încordarea a 64 de ani grei de viață. Barzani se bucură de un respect uriaș din partea marii majorități a kurzilor.

Hotărîrile Adunării legislative kurde recent formată și a Comitetului său central sînt supuse aprobării lui Barzani, dar el pare că preferă să se concentreze asupra războiului și să fie liber de orice răspundere privitoare la treburile administrative, încredințînd aceste probleme Adunării și unui grup restrîns de tineri intelectuali care îi servesc drept consilieri. El declară că dorește să servească doar atîta timp cît va fi nevoie de dînsul, iar apoi se va retrage.

William CARTER

(Din **Sunday Times**, Londra)

PREMIILE NOBEL 1965

pentru pace

Premiul Nobel pentru pace pe anul 1965 a fost decernat U.N.I.C.E.F. (Fondul O.N.U. pentru copii). Este încununarea binemeritată a eforturilor umanitare depuse în întreaga lume de această organizaţie a cărei activitate constă în special în ajutorarea copiilor din medii sărace. U.N.I.C.E.F. acţionează atît pe plan medical cît şi pe planul învăţămîntului, şi în special al învăţămîntului sanitar. Cea mai mare parte a activităţii ei se exercită în folosul copiilor din ţările în curs de dezvoltare.

U Thant, secretarul general al O.N.U., a omagiat în termenii următori organizaţia laureată: „U.N.I.C.E.F. a dobîndit reputaţia de a fi una din instituţiile cele mai meritorii ale O.N.U., bucurîndu-se de un sprijin universal. Am aflat cu cea mai vie satisfacţie că i-a fost atribuit premiul Nobel pentru pace pe anul 1965".

În momentul de faţă, U.N.I.C.E.F. aplică 571 programe în 118 ţări din lume; sînt proiecte foarte variate care merg de la lupta împotriva paludismului şi trahomei la construirea de centre ale mamei şi copilului, la campanii pentru predarea noţiunilor de igienă, la conferinţe despre nutriţie.

Înfiinţată în decembrie 1946, la începutul existenţei O.N.U., pentru a acorda urgent ajutoare în alimente şi medicamente copiilor şi tinerelor mame din ţările distruse de război, U.N.I.C.E.F. şi-a menţinut elanul şi după aceşti primi ani devenind un organism de solidaritate şi de colaborare internaţională.

Eforturile U.N.I.C.E.F., recunoscute în lumea întreagă, s-au concentrat în special asupra luptei împotriva bolilor generalizate şi au dus printre altele la eradicarea aproape totală a bolii de ochi „pian", foarte răspîndită în ţările tropicale.

Spre deosebire de alte organisme specializate ale O.N.U., U.N.I.C.E.F. nu primeşte nici o subvenţie din partea acestei organizaţii, ci se întreţine din contribuţii voluntare fie ale guvernelor, fie ale persoanelor particulare.

U.N.I.C.E.F. este a noua instituţie căreia Comitetul pentru premiul Nobel al Stortingului (parlamentului) norvegian îi atribuie această distincţie.

În 1904, premiul pentru pace a fost decernat Institutului de drept internaţional, în 1910, Biroului internaţional permanent al păcii (Berna), în 1917, Comitetului internaţional al Crucii Roşii, în 1938, Oficiului internaţional Nansen pentru refugiaţi (Geneva), în 1947, în comun, Organizaţiilor de quakeri „Friends Service Council" (Londra) şi „American Friends Service Commitee" (Washington), în 1954, Înaltului comisariat al O.N.U. pentru refugiaţi (Geneva), iar în 1963, în comun, Comitetului internaţional al Crucii Roşii (pentru a doua oară) şi Ligii societăţilor internaţionale de Cruce Roşie.

Premiul, reprezentînd aproximativ 56 000 de dolari şi o medalie de aur, va fi înmînat în mod solemn organizaţiei laureate la 10 decembrie la Universitatea din Oslo. 10 decembrie este aniversarea naşterii lui Alfred Nobel, şi în acelaşi timp Ziua drepturilor omului.

Jean MARTIN
corespondent al agenţiei **France Presse**
Oslo, 26 octombrie

pentru fizică şi chimie

Ca şi în domeniul medicinii, premiile Nobel acordate în acest an pentru fizică şi chimie disting pe autorii unor cercetări remarcabile în domeniul structurii materiei.

Cei trei laureaţi, care vor împărţi între ei premiul Nobel pentru fizică din acest an, sînt profesorul japonez Sinitiro Tomonaga şi profesorii americani Julian S. Schwinger şi Richard P. Feyman. Premiul a fost acordat pentru contribuţia lor fundamentală care a trasat o cale nouă în dezvoltarea unor importante domenii ale fizicii moderne — electrodinamica cuantică şi fizica particulelor elementare. Aproape un întreg deceniu, în principalele centre de fizică teoretică din lume, au fost efectuate cercetări fructuoase pe baza metodei elaborate de S. Tomonaga în anii 1941—1945.

Profesorul Sinitiro Tomonaga, al doilea fizician japonez laureat al premiului Nobel şi conducătorul unui puternic colectiv de cercetători în domeniul fizicii teoretice de la Universitatea din Tokio, este astăzi în vîrstă de 59 de ani. El a fost elevul şi colegul altor doi fizicieni contemporani iluştri, ambii distinşi cu premiul Nobel, savantul german Werner Heisenberg şi savantul japonez Hideki Yukawa.

Ceilalţi doi laureaţi, profesorii J. Schwinger şi R. Feyman, sînt născuţi la New York în anul 1918. Primul dintre ei lucrează începînd din anul 1945 la Universitatea Harvard, şi a fost distins cu medalia „Albert Einstein" pentru fizică. Al doilea, R. Feyman, a lucrat, începînd din timpul războiului, în principalele centre de cercetări nucleare din S.U.A., iar din anul 1951 s-a stabilit la Institutul tehnologic al Californiei, din Pasadena.

Cu toate că lucrările lui S. Tomonaga au fost publicate în limba japoneză încă în anul 1943, ele au devenit cunoscute ştiinţei mondiale de-abia în 1946, fiind continuate, cu doi ani mai tîrziu, de J. Schwinger şi apoi de R. Feyman. Este interesant că deşi savanţii americani nu au colaborat niciodată direct cu prof. S. Tomonaga, folosind adeseori mijloace diferite de calcul, ei au reuşit să ajungă la rezultate teoretice aproape identice. De altfel, profesorul Rudberg, secretarul Academiei de ştiinţe a Suediei, a spus următoarele despre contribuţia laureaţilor: „Profesorul Tomonaga a trasat programul de lucru pe care apoi toţi trei l-au dezvoltat împreună". De asemenea, cunoscutul savant japonez H. Yukawa, cel care a prezis teoretic existenţa mezonilor, caracterizează astfel opera colegului său: „Cercetările efectuate de Sinitiro Tomonaga n-au contribuit numai la dezvoltarea electrodinamicii cuantice. El a mai adus soluţii esenţiale pentru studiul particulelor elementare şi teoria mezonilor".

În ce constă importanţa teoriei radiaţiei elaborată de Tomonaga, Schwinger şi Feyman? Atunci cînd, în anul 1943, a apărut prima schiţă a programului, nu se puteau cunoaşte exact consecinţele de-a dreptul revelatoare pe care le vor avea noile idei pentru teoria cuantică a cîmpului electromagnetic, mai precis pentru teoria cîmpului electrono-pozitrono-fotonic, a interacţiilor ce intervin între electroni, pozitroni şi fotoni. Calculul acestor interacţii s-a lovit multă vreme de imense dificultăţi teoretice. A fost necesar aproape un deceniu de muncă pentru elaborarea metodei adecvate de rezolvare a acestei probleme. Cîmpul de radiaţie se manifestă — după cum s-a dovedit — sub

Patru laureaţi ai Premiului Nobel: japonezul S. Tomonaga (fizică) şi americanii R. Woodward (chimie), J. Schwinger (fizică) şi R. Feyman (fizică)

forma unor mici modificări ale sarcinii și masei electronului. Imaginea pe care au dat-o ideile celor trei fizicieni asupra legilor interacțiilor a permis să se aducă unele corective momentului magnetic al electronului și să se efectueze calculul altor cîtorva efecte foarte importante. Măsurătorile efectuate mai tîrziu au confirmat pe deplin previziunile teoretice, metoda dovedindu-se extrem de prețioasă în cazul studierii interacțiilor, forțelor nucleare, sistematizării noilor particule elementare ale fizicii energiilor înalte și a diverselor fenomene specifice fizicii corpului solid. De asemenea, pot fi întrevăzute și unele eventuale aplicații practice, mai ales cele privind fizica corpului solid, dintre care mai imediate sînt legate de microminiaturizarea dispozitivelor electronice și construcția mașinilor electronice de calculat, care prezintă o importanță crescîndă în tehnica modernă.

*

Premiul Nobel în domeniul chimiei a fost decernat, în acest an, profesorului american Robert Burns Woodward, de la Universitatea Harvard, unde acesta lucrează începînd din anul 1944. R. Woodward este în vîrstă de 47 de ani și deține titlul de membru al Academiei de științe a S.U.A., precum și al altor academii și societăți științifice.

În comunicatul dat publicității de Academia de științe a Suediei, referitor la contribuțiile aduse de chimistul american, citim următoarele: „Printre cele mai remarcabile se numără experiențele sale revelatoare efectuate în domeniul chimiei proteinelor, prin sinteza peptidelor, precum și sintezele unor steroli, substanțe care au un rol important în metabolismul organismului uman". R. Woodward a realizat analiza stereostructurii a numeroși compuși organici cum sînt: penicilina, stricnina, terramicina, aureomicina, ferrocena, cevina, magnamicina și oleandomicina. De asemenea, el a obținut pe cale sintetică substanțe ca: chinina, patulina, colesterolul, cortizonul, stricnina, acidul lisergic, lanosterolul, resertina, clorofila și tetraciclina.

Acest vast cîmp de cercetări a culminat în anul 1961 prin obținerea sintezei complete a clorofilei.

Această substanță vitală pentru organismele plantelor, a cărei moleculă extrem de complexă numără aproape 140 de atomi, fiind formată din carbon, hidrogen, oxigen, azot și un atom de magneziu, stă la baza fenomenului de fotosinteză. Se știe că fotosinteza este procesul biochimic datorită căruia în plante, sub acțiunea luminii, are loc sinteza substanțelor organice din compuși anorganici, în special din bioxid de carbon și apă. Procesele de fotosinteză sînt mijlocite de clorofilă. Deși fotosinteza continuă să fie studiată de mai bine de un secol, complexitatea extremă a acestui proces vital a permis cunoașterea a numai cîtorva fragmente importante ale lui. La aceste transformări chimice participă cîteva zeci de enzime.

Structura clorofilei (de fapt a clorofilelor, deoarece se cunosc cîteva variante ale acestei substanțe) este bine cunoscută, fiind foarte asemănătoare cu cea a hemoglobinei. Lucrările lui Woodward au ilustrat într-un mod cu totul interesant deosebirile existente în structură și deci o serie de proprietăți esențiale ale clorofilei, ceea ce a permis apoi sintetizarea ei cu succes, în afara celulei vegetale.

T. R.

Întîlnire cosmică ratată

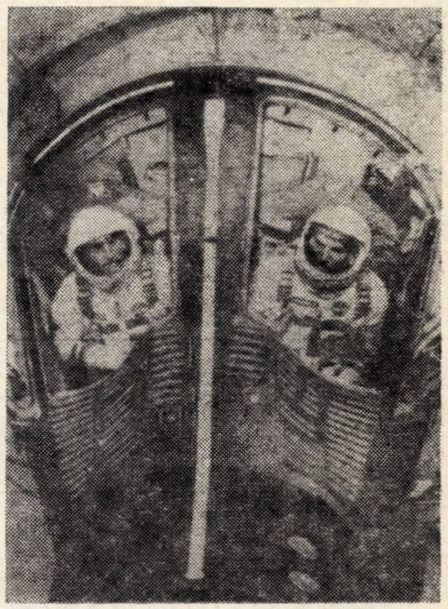

Capsula „Gemini 6". Cosmonauții americani Walter M. Schirra (stînga) și Thomas P. Stafford în timpul antrenamentului

„Numărătoarea inversă" arăta că pînă la lansare rămăseseră 40 de minute atunci cînd Walter Schirra și Thomas Stafford au părăsit capsula Gemini-6 — pentru cel puțin cinci luni, scriau mai tîrziu agențiile de presă.

În cele nouăzeci de minute petrecute în cabină, cei doi cosmonauți urmăriseră, o dată cu milioane de americani, pe ecranele televizorului, ceea ce părea să fie o lansare reușită, aceea a capsulei Atlas-Agena pe care urmau să o întîlnească în spațiul cosmic, la 295 km înălțime, după cîteva ore. Este drept că încă în primele minute se constatase pe rampa de lansare un început de incendiu — indiciu că funcționarea primei trepte a rachetei Atlas-Agena nu fusese perfect normală. După șase minute însă neliniștea sporea la constatarea că legătura radio cu capsula nu mai putea fi stabilită. După ce stația de urmărire din Carnavon (Australia) a anunțat că nu a reușit să repereze racheta, directorul programului Gemini, Chris Kraft, a hotărît anularea experienței. Ulterior s-a aflat că un observator militar situat la Patrick, în apropiere de Cape Kennedy, observase, la nouă minute după lansare și în direcția în care trebuia să se situeze vehiculul spațial, cinci fragmente neidentificate. Presupunerea cea mai verosimilă, după datele existente, este că cea de a doua treaptă a rachetei a explodat iar capsula a căzut undeva în Atlanticul de sud.

O explicație mai completă va oferi probabil ancheta începută în primele ore după anularea zborului cosmonauților, care nu mai aveau cu cine să se întîlnească. Elementele cunoscute pînă acum par să arate că eșecul nu este chiar atît de surprinzător.

În vederea întîlnirii spațiale, racheta Atlas-Agena — căreia i se datoresc zborurile reușite din seriile Ranger și Mariner — suferise o serie de modificări. Fuseseră adăugate: un dispozitiv care să permită atașarea și desprinderea de capsula Gemini; repere luminoase și radar care să faciliteze orientarea cosmonauților în timpul manevrei de întîlnire; un sistem secundar de propulsie pentru corectarea orbitei. Or, informațiile date de N.A.S.A. arată că funcționarea rachetei Agena (cea de a doua treaptă a sistemului de propulsie) nu fusese verificată în condițiile create de aceste modificări. „Coeficientul de siguranță" de nouăzeci la sută care îi este atribuit în mod curent rachetei nu era în acest caz valabil, și este cu atît mai surprinzător faptul că la Cape Kennedy nu se afla în stare de funcționare o rachetă Atlas-Agena de rezervă. Este, de altfel, motivul pentru care zborul Gemini-6 nu poate fi programat decît în martie, cînd specialiștii vor fi instalat o altă rachetă — sau poate, de data aceasta, mai multe.

Decepția predomină în reacțiile americane la eșecul uneia dintre cele mai spectaculoase experiențe spațiale, considerată etapă intermediară indispensabilă a pregătirii zborurilor interplanetare. „Eșec catastrofal" a declarat, laconic, generalul Ben Funk, șef al serviciului de cercetări al armatei aerului (răspunzător pentru rachetele Atlas-Agena), care se gîndea probabil că programul Gemini, deja accelerat, va trebui să recupereze cele cîteva luni pierdute pentru a-și realiza obiectivele finale — un zbor Pămînt-Lună-Pămînt, pînă în 1970. Comentariile presei reflectă îngrijorarea și amărăciunea determinate de insuccesul de luni: „Experiența avea tot atîtea șanse ca și un castel de cărți de joc construit într-o grădiniță de copii" scria *New York Herald Tribune* apreciind că eșecurile oferă și ele unele lecții. *New York Times* deplîngea excesele spiritului competitiv care domină pregătirea zborului american spre Lună — aspect relevat și în comentariile *A.F.P.* — și pleda în acest context pentru extinderea cooperării internaționale în cercetarea Cosmosului.

În situația creată, zborul Gemini-7 va preceda, în Cosmos, Gemini-6; aceasta, deoarece programul Gemini-7 nu prevede o întîlnire spațială ci doar un zbor de lungă durată (aproximativ două săptămîni), care va începe, probabil, la 8 decembrie. În schimb, Gemini-8, urmînd să efectueze o întîlnire spațială mai complicată, a suferit, prin ricoșeu, o amînare.

M. M.

SCRISOARE DIN VARŞOVIA

Discuţii despre film, muzică, teatru

Stagiunea artistică de toamnă a început la Varşovia într-un ritm alert. Aceasta o datorăm, în mare măsură, renumitului regizor de film din generaţia mijlocie — Andrzej Wajda („Cenuşă şi diamant", „Ei au iubit viaţa"). În urmă cu doi ani, Wajda a început ecranizarea marelui roman istoric „Cenuşa", al lui Ştefan Zeromski (1864—1925). Filmul lui Wajda a costat mulţi bani şi a necesitat o muncă uriaşă, dublată de o mare inventivitate. În tablourile reprezentînd bătăliile au participat companii întregi de figuranţi îmbrăcaţi în uniformele militare ale epocii. Acţiunea filmului se desfăşoară în Polonia, Italia şi Spania.

Era necesar să se pregătească decoruri, să se găsească peisajele adecvate (unele scene au fost turnate în Bulgaria), să se aleagă cîteva zeci de actori pentru rolurile principale şi secundare. Scepticii au prezis că din toate acestea nu se va alege nimic, iar optimiştii au subliniat că Wajda este un artist de mare sensibilitate şi anvergură, şi întrucît a ales un subiect istoric, are ceva nou de spus în această privinţă.

Şi iată că, în sfîrşit, „Cenuşa" apare pe ecranele cinematografelor din Varşovia.

Acţiunea romanului se desfăşoară în anii 1797—1812. Se apropie epoca napoleoneană, atît de cunoscută în istoria Franţei şi a Europei. Polonezii leagă multe speranţe de Napoleon, întrucît el răstoarnă în întreaga Europă guvernarea şi orînduirea feudală, stăpînirea şi legile tiranilor. Şiruri întregi de voluntari se scurg spre armatele Marelui Împărat, începe să se organizeze armata polonă ce lupta alături de el. Napoleon însă, folosindu-se din plin de sîngele ostaşului polonez, urmăreşte în primul rînd scopurile şi ambiţiile sale, iar Polonia independentă este pentru el mai curînd un obiect de tîrguieli politice şi militare. Împăratul francezilor foloseşte armatele poloneze pe diferite fronturi şi în scopuri diferite. În timpul campaniei spaniole — pe cît de cruntă pe atît de lipsită de scrupule — polonezii sîngerează în lupta cu poporul spaniol, care-şi apără patria, iar în San Domingo tot ei vor înfrînge răscoala negrilor. Tocmai aici se află esenţa conflictului: cei care luptă pentru propria lor libertate sînt obligaţi să impună altora tiranía împăratului.

Romanul lui Zeromski este totodată o amplă panoramă a societăţii poloneze din acele timpuri. Aproape toate clasele şi păturile sociale găsesc aici reprezentanţii lor: partizanii reformelor progresiste şi nobilii de modă veche, potentaţii şi masonii, tineretul patriot, care-l urmează pe Napoleon, şi, în fine, ţărănimea ce trăia în mizerie şi nevolnicie.

Realizînd filmul, Wajda a respectat aproape cu fidelitate modelul literar, deşi — ceea ce îi reproşează unii critici — a mai adăugat cîteva scene şi a modificat semnificaţia altora. A apărut o operă impunătoare, deşi greu de urmărit: un film de 4 ore şi jumătate, cu un remarcabil joc actoricesc, cu o perfectă prezentare plastică, cu mari scene de bătălie şi momente lirice.

Unii critici îl laudă pe Wajda că a rămas credincios sie însuşi şi că respectă spiritul cărţii. Alţii, în schimb, îl atacă vehement pe regizor, considerînd că deformează realitatea istorică şi faptele literare, reducîndu-le la propria viziune, care, după cum se afirmă, nu ar fi cea mai fericită. Este învinuit de anistorism, de neînţelegerea epocii napoleoniene, care deşi nu i-a adus Poloniei independenţa, a pus temelia noilor transformări, dînd avînt revoluţiei. După părerea acestor critici, Wajda a înlocuit tragismul istoric prin tragismul absurdului. Hotărîtoare va fi însă reacţia publicului.

■

În timp ce aşa-numitul spectator de masă asalta sălile de cinematograf, melomanii se îndreptau spre clădirea Filarmonicii Naţionale, la concertele prezentate în cadrul „Toamnei la Varşovia". Acest festival s-a desfăşurat pentru prima oară în anul 1956, şi de atunci, an de an, la fel cum Praga are „Primăvara" sa, aşa Varşovia îşi invită oaspeţii din întreaga lume „Toamna". „Toamna la Varşovia" este o trecere în revistă anuală a muzicii contemporane, poate chiar una dintre cele mai importante. De aceea, în zilele lui septembrie, sosesc aici în număr mare compozitori, instrumentişti şi muzicologi din multe ţări pentru a participa cu entuziasm la acea atmosferă de deosebită înţelegere ce îi este creată muzicii moderne. Poate merită să adăugăm că compozitorii polonezi constituie printre creatorii muzicii moderne un grup destul de numeros şi de merituos: numele lui Lutoslawski, Penderecki, Szabelski, Schäffer, Spisak, Kilar şi Bacewiczowna — sînt cunoscute în lumea muzicală internaţională.

Perceperea muzicii moderne nu este un lucru facil pentru publicul mai larg. Pentru foarte mulţi muzica modernă se termină cu Bartok, Strawinski sau Szymanowski. Operele moderne, de avangardă, se bucură mai degrabă de recunoaşterea specialiştilor, care pot înţelege atît conţinutul cît şi tehnica compoziţiei. Un cerc larg de astfel de specialişti este atras de concertele „Toamnei la Varşovia" despre care se poate spune că îndeplineşte o utilă funcţie de popularizare a ultimelor realizări ale muzicii zilelor noastre. La ultima „Toamnă" au participat numeroşi interpreţi renumiţi, printre care merită să amintim Orchestra simfonică din Helsinki, cunoscutul Cvartet de coarde La Salle din S.U.A., Orchestra cinematografiei române, de sub conducerea lui C. Bugeanu, care s-a bucurat de recunoaşterea unanimă a ascultătorilor, grupul de percuţie din Strasbourg şi Duo pentru pian al fraţilor Kontarski din R.F.G. Programul a cuprins atît orientarea clasică (Schoenberg, Strawinski, Varese), cît şi compoziţii din ultimii ani: „Musica Simfonica" a lui Bacewiczowna, „Springfield Sonet" al lui Kilar, „Cvartetul de coarde" al lui Lutoslawski şi Simfonia compozitorului român Ştefan Niculescu (apreciată de unii critici cunoscuţi ca fiind o compoziţie interesantă, colorată). De mare interes s-a bucurat în rîndul publicului şi opera „Katerina Izmailova" a lui Şostakovici, prezentată de Opera din Poznan, precum şi spectacolele date de „Dancers Workshop" din San Francisco.

Cu toate acestea, după opinia participanţilor, actuala „Toamnă la Varşovia" a fost mai puţin animată decît în anii precedenţi. Poate că „Dancers Workshop comp", în ale căror spectacole muzica a

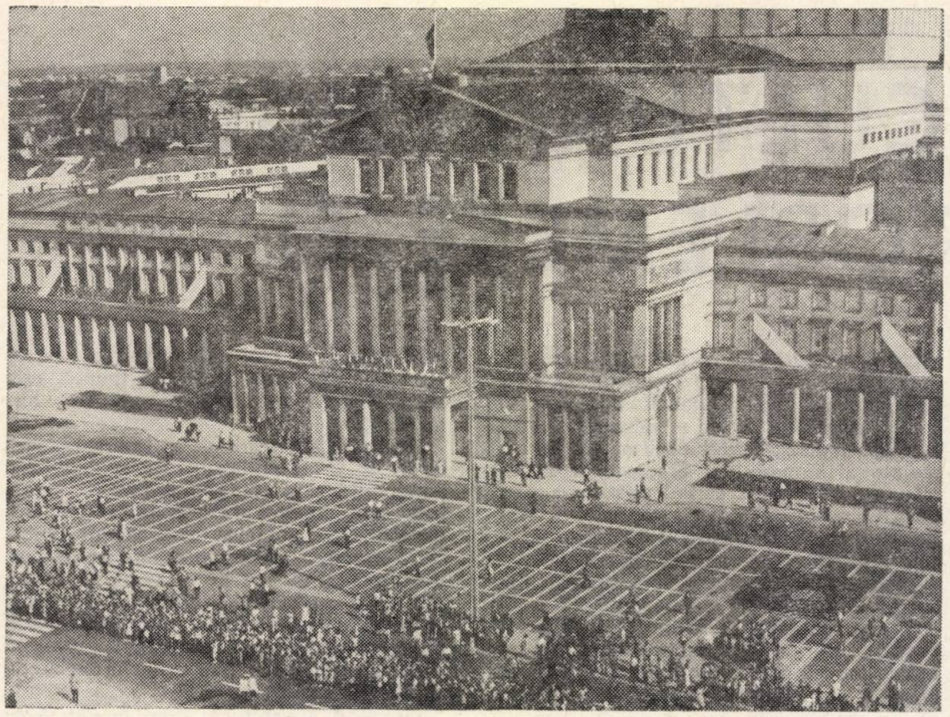

Teatrul mare din Varşovia

jucat un rol nu prea important, a adus o notă de diversitate în atmosfera generală a festivalului.

Plîngîndu-se de plictis, criticii vorbesc chiar despre o anumită criză a muzicii de avangardă şi recomandă să aşteptăm apariţia marilor maeştri. Pe drept cuvînt, s-a remarcat că de cel mai mare succes s-a bucurat concertul Marii Orchestre Simfonice din Katowice, dirijată de Krenz, consacrat lui Alban Berg, care s-a născut în urmă cu 80 de ani, şi a murit acum trei decenii. Criticul muzical al revistei *Swiat* constată că în unele compoziţii „aurul s-a dovedit a fi doublé" şi scrie cu umor: „Cînd în lucrarea zgomotoasă şi brutală, pentru două piane, a lui B. A. Zimmermann «Monologues» s-a auzit, încet şi modest, un citat dintr-o temă a coralului «Tu eşti cetatea mea», al lui Johann Sebastian Bach, am avut simţămîntul că un înger a coborît în iad".

Aceste opinii critice nu diminuează însă valoarea festivalului „Toamna la Varşovia". Ele constituie mai curînd mărturia faptului că în cursul ultimului an nu s-au produs evenimente prea multe în domeniul muzicii moderne.

■

Fiecare turist ce soseşte la Varşovia nimereşte, mai devreme sau mai tîrziu, în Piaţa Teatrului. Aici a fost înălţat cel mai interesant din monumentele Varşoviei — „Nike", care simbolizează eroismul şi lupta locuitorilor Varşoviei. Piaţa este dominată de uriaşul bloc al Teatrului Mare. Timp de mai mulţi ani frontonul teatrului era acoperit de schele; noua clădire este un gigant din orice punct de vedere; marea sală de spectacole numără 2 500 de locuri, iar în afara ei se află numeroase studiouri, scene anexe, saloane de recepţie, foaieruri, încăperi ale Muzeului de teatru. Deschiderea teatrului va avea loc la 20 noiembrie şi va fi legată de aniversarea a 200 de ani de existenţă a scenei naţionale poloneze. De cîteva luni varşovienii fac încercări de a-şi asigura bilete la premieră, dar încercările nu sînt mai fructuoase ca rezervarea locurilor într-o rachetă ce s-ar îndrepta spre Lună.

La spectacolul inaugural va fi prezentată opera „Conacul cu stafii" a creatorului operei naţionale poloneze — Stanislaw Moniuszko. La festivităţile inaugurale vor sosi 450 de remarcabili reprezentanţi ai lumii muzicale şi teatrale din străinătate. Construcţia Teatrului Mare a suscitat de cîţiva ani discuţii intense. Pesimiştii spun că nu vom avea cu cine să umplem o sală de spectacole atît de mare, întrucît opera nu ar mai fi astăzi un gen dintre cele mai înfloritoare. Acum Teatrul Mare este deja gata; prin urmare toţi sînt curioşi să-i vadă interioarele.

Am amintit de aniversarea a 200 de ani de existenţă a scenei naţionale. Acesta este, de asemenea, un important element al toamnei culturale varşoviene. Teatrele pregătesc spectacole jubiliare. O atenţie deosebită merită activitatea Teatrului Naţional de sub conducerea lui Kazimierz Dejmka, director şi regizor. Dejmka a adus pe scena poloneză remarcabile texte din repertoriul teatral vechi polonez, cum sînt „Istoria despre slăvita înviere a Domnului" şi „Viaţa lui Joseph", spectacole populare, pline de un umor remarcabil, de subtilitate şi artă, fapt care le face să aibă o mare popularitate în rîndul spectatorilor. Printre alte texte, Teatrul Naţional a prezentat în anul jubiliar cunoscuta piesă a lui Hochhuth „Vicarul", apoi „Iulius Cezar" a lui Shakespeare şi piesa poetului american A. Mac Leish „Iov".

Se pregăteşte deci o mare sărbătoare a teatrelor poloneze.

Michal RADGOWSKI

Varşovia, octombrie 1965

AEROPORTURILE PARISULUI

La sfîrşitul anului 1964 populaţia Parisului atinsese cifra de 8 000 000 de locuitori, situîndu-se astfel pe locul patru între marile oraşe ale lumii, după Tokio, New York şi Londra. Parisul este însă oraşul cu cel mai mare trafic aerian internaţional de pe glob. Cifrele anului 1964 sînt edificatoare: cele două mari aeroporturi ale capitalei Franţei — Orly şi Le Bourget — au avut un total de 5 519 000 de călători (75% Orly şi 25% Le Bourget). Un trafic de patru ori mai mare — 22 000 000 de călători — l-a avut anul trecut aeroportul New York, dar din aceştia numai 4 000 000 au fost călători internaţionali, în timp ce la Paris, 90% din călătorii aeroportaţi vin sau pleacă în alte ţări şi sînt socotiţi deci internaţionali.

În fiecare zi se perindă pe aeroporturile civile ale Parisului circa 15 000 de călători. Între Franţa şi Anglia călătoresc pe calea aerului 1 000 000 de călători pe an; din şi spre Algeria — 400 000; peste Atlantic trec 500 000 de călători pe an, cu plecarea sau destinaţia Paris. (În total, cu avioanele de pretutindeni trec peste Atlantic 3 560 000 de călători pe an).

Air-France, care este cea mai mare companie aeriană din lume, — are o reţea de 284 000 de km — transportă 65% din călătorii care trec prin aeroporturile Parisului.

Aeroportul Orly a fost dat în folosinţă la 24 februarie 1961. Are o suprafaţă de 1080 de hectare. Aerogara sa este una dintre cele mai moderne din lume. Dintre instalaţiile tehnice mai deosebite menţionăm: 7 camere de televiziune cu circuit închis, 2 900 de megafoane care-ţi „şoptesc" prin toţi pereţii orele de decolare şi de aterizare ale aeronavelor şi în fine noul turn de control, inaugurat luna trecută (în fotografia alăturată se vede acest turn, în faza de finisare). Turnul este înzestrat cu cele mai moderne instalaţii necesare dirijării zborurilor avioanelor. În incinta aerogării de la Orly funcţionează cel mai mare restaurant din Europa. În saloanele sale s-au servit, în anul 1964, un număr de 1 691 000 de mese, ceea ce revine la 5000 de mese pe zi.

■

Pentru traficul actual, aeroporturile Parisului sînt satisfăcătoare, ele putînd face faţă unui număr de 10 000 000 de călători anual. Pentru viitor însă, două mari cauze reclamă extinderea aeroporturilor: continua mărire a perimetrului oraşului, care va ajunge să înconjoare complet pistele existente, făcîndu-le astfel intolerabile din cauza zgomotului produs de turboreactoare şi — ceea ce este mai important — punerea în funcţie a supersonicelor de pasageri care, fără îndoială, va dubla şi va tripla traficul aerian şi, bineînţeles, şi zgomotul. Aceste motive au determinat municipalitatea Parisului să dispună construirea unui nou aeroport, care se va numi Paris-Nord. Lucrările de prospectare au început şi în curînd primele escavatoare îşi vor spune cuvîntul. Noul aeroport va fi situat la 22 de km de Paris, pe un teren de 3000 de hectare. Se vor construi două piste lungi de cîte 4,5 km, cu spaţii de 2,5 km între ele. Aceste piste vor putea primi cîte un supersonic la fiecare cinci minute, deci se va putea ajunge la un trafic de 50 000 de călători pe zi. O dată cu începerea construirii noului aeroport se va stăvili şi extinderea Parisului spre nord. Aeroportul va fi gata în primăvara anului 1970, dată care coincide cu darea în exploatare a primelor turboreactoare supersonice de pasageri „Concorde" construite de Franţa împreună cu Anglia. În privinţa noului turboreactor dăm două amănunte semnificative: întreprinderea franco-britanică a primit pînă acum comenzi din străinătate, pentru 47 de aparate, între clienţi numărîndu-se şi firma americană Pan American Airways, iar compania Air-France a vîndut pînă acum, prin agenţiile sale din străinătate 120 de bilete, pentru prima cursă a primului „Concorde".

Ion MUNTEANU

SCRISOARE DIN LONDRA

AGRICULTURA ENGLEZĂ ŞI PROBLEMELE EI

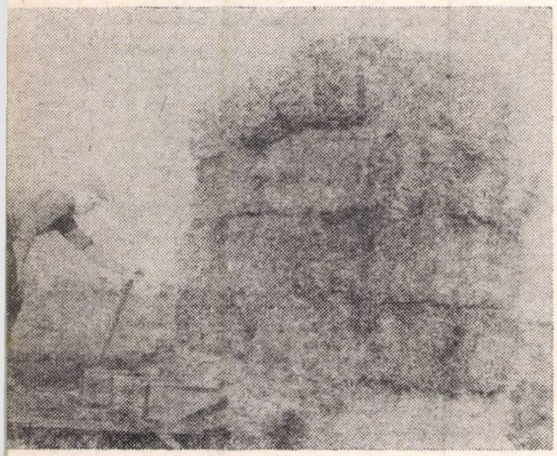

Deşi Anglia a fost locul de naştere al revoluţiei industriale şi era numită cîndva „atelierul lumii", agricultura continuă să fie o importantă ramură economică a ţării. Ea furnizează anual alimente în valoare de aproximativ 1,8 miliarde de lire sterline, adică jumătate din cantitatea necesară populaţiei de 53 600 000 oameni a Angliei. Sînt ocupaţi în agricultură aproximativ 900 000 de oameni, ceea ce îi surprinde adesea pe cei care consideră că Anglia este o ţară exclusiv industrială.

Şi totuşi, de la război încoace, vreo 300 000 de muncitori agricoli au plecat la oraşe şi această tendinţă continuă într-un ritm de 10-15 mii de oameni pe an. S-a apreciat că, în aproximativ zece ani, numărul muncitorilor agricoli salariaţi va fi egal cu numărul fermierilor care folosesc mîna de lucru.

Trebuie reamintit că în Anglia cea mai mare parte a proprietăţii funciare feudale a dispărut în secolele XV şi XVI, atunci cînd perioada capitalismului manufacturier a înlocuit în mod treptat structura feudală medievală. Pe la mijlocul secolului al XVIII-lea, tranziţia era practic terminată.

Aceasta nu înseamnă că nu ar mai exista rămăşiţe ale feudalismului. Cea mai flagrantă este „tied-cottage", sistemul prin care un muncitor agricol primeşte o casă pe pămînturile patronului şi, dacă este concediat, îşi pierde şi locuinţa. De mulţi ani, muncitorii agricoli şi aliaţii lor din sindicatele industriale au luptat împotriva acestui sistem ; dar, cu toate că există o legislaţie — vădit inadecvată — au mai fost şi anul acesta cazuri cînd agenţii autorităţii au intrat cu sila în locuinţele unor fermieri şi i-au evacuat pe ocupanţi, împreună cu mobila şi cu tot ceea ce posedau.

Dar, cu excepţia acestor rare rămăşiţe feudale, agricultura britanică foloseşte pe scară largă mîna de lucru salariată, deşi peste jumătate din numărul fermelor nu au nici un fel de salariaţi, forţa de muncă fiind constituită de fermier şi eventual de soţia sa.

Însuşi faptul că atîtea mii de oameni părăsesc an de an pămîntul este o dovadă că situaţia în agricultura britanică nu este prea bună. Acesta este contextul în care Sindicatul naţional al muncitorilor agricoli, care numără 135 000 de membri şi al cărui secretar general, lordul Collison, este preşedinte al Congresului Sindicatelor Britanice, a prezentat de curînd propuneri care, aşa cum se afirmă, „vor reprezenta o bază sigură şi practică pentru o industrie agricolă efectivă şi încununată de succes".

Propunerile atrag în primul rînd atenţia asupra condiţiilor în care muncitorii agricoli sînt obligaţi să muncească. Efectul combinat al salariilor mai scăzute şi al orelor de muncă mai multe, plus faptul că nu există o structură recunoscută a salariilor, ca în alte ramuri economice, au rezultatul că muncitorii agricoli sînt obligaţi în mod obişnuit să muncească mai mult decît muncitorii din industrie, pentru a obţine un salariu mai redus cu aproximativ 30 la sută. Şi totuşi, în ultimii nouă ani, beneficiile din agricultură au sporit cu 45 la sută. În aceeaşi perioadă, costul mîinii de lucru a sporit cu numai 14 la sută, în timp ce celelalte componente ale preţului de cost au crescut cu 37 la sută. În felul acesta, proporţia reprezentată de costul mîinii de lucru din costul total al producţiei a scăzut masiv, în timp ce producţia netă reală per muncitor a sporit cu peste 80 la sută.

Pe terenurile arabile din Anglia nu pot fi văzuţi niciodată cai sau boi ca animale de tracţiune (în regiunea muntoasă din Ţara Galilor şi în regiunile muntoase scoţiene, agricultura este reprezentată în cea mai mare parte prin creşterea vitelor), muncile agricole fiind mecanizate practic în proporţie de sută la sută. În general, acest lucru nu a obligat oamenii să părăsească pămînturile, ci a înlocuit mîna de lucru care emigrase la oraşe.

Sindicatul naţional al muncitorilor agricoli recunoaşte că, dacă numărul fermierilor se va modifica tot atît de puţin ca în ultimii 30-40 de ani, în timp ce numărul muncitorilor agricoli va continua să scadă în ritmul actual, se va ivi tendinţa unui sistem de agricultură familială. „Acest lucru — afirmă sindicatul — va reprezenta o antiteză a tendinţei existente în alte agriculturi progresive din lume şi desigur nu este calea cea mai bună pentru a face faţă sarcinilor pe care le pune viitorul".

Pentru a frîna această tendinţă de părăsire a pămîntului este absolut necesar să se îmbunătăţească condiţiile de viaţă ale muncitorilor agricoli care, spre deosebire de muncitorii industriali de la oraşe, nu se bucură de avantajele sistemelor de pensii, de cantine sau facilităţi de transport (mai necesare ca oricînd de la desfiinţarea sistemului de transporturi feroviare în districtele rurale) şi care, conform unui raport guvernamental, trebuie să cheltuiască mai mult pe alimente, iluminat, îmbrăcăminte şi transporturi decît muncitorii de la oraşe.

Sindicatul afirmă : „În mod practic, toate beneficiile dobîndite de pe urma inovaţiilor care economisesc timp şi mînă de lucru în agricultură au revenit patronilor. Acest lucru este inadmisibil, şi trebuie afirmat în mod deschis că ceea ce împiedică o schimbare în bine, în special în ceea ce priveşte durata săptămînii de muncă, este atitudinea neprogresistă a majorităţii fermierilor".

Sindicatul muncitorilor agricoli subliniază că nu se poate obţine o folosire deplină a pămîntului şi a capitalului investit numai prin suprapunerea metodelor şi utilajului deceniului al şaptelea al secolului nostru peste structura agricolă neschimbată în fond din deceniul al şaptelea al secolului trecut. „O distribuire raţională a unităţilor agricole şi investirea unui capital fix adecvat pot fi obţinute numai prin proprietatea publică asupra pămînturilor", se arată în declaraţia sindicatului.

Ministrul agriculturii, Fred Peart, — se afirmă în această declaraţie — ar trebui să dispună de împuternicirile necesare pentru a prelua terenuri suficient de întinse spre a fi organizate mari exploatări care să fie încredinţate unei „Comisii agricole". S-ar putea face un început prin preluarea unor mari exploatări, selecţionate în aşa fel încît avantajele conducerii de către stat să devină evidente cît mai curînd posibil.

Ne putem prea bine da seama de opoziţia pe care o provoacă aceste propuneri în rîndurile nobilimii rurale şi ale partidului conservator. Acest proiect nu este de natură să implice statul în agricultură. El nu ar face decît să transfere proprietatea pămîntului, statul devenind proprietarul. Toţi fermierii ar deveni arendaşi ai statului, dar ar continua să exploateze pămîntul fiecare în felul care îi este propriu.

În ceea ce priveşte terenurile agricole mici, planul sindicatului recunoaşte că structura agricolă demodată şi lipsită de organizare a Angliei a dus la crearea a prea multe unităţi de producţie neeconomice şi neorganizabile. „Aceasta nu înseamnă însă că nu este loc pentru crearea unor proprietăţi mici proiectate şi utilate în mod adecvat" — afirmă declaraţia menţionată.

Planul sindicatului prevede folosirea pe bază cooperatistă a maşinilor agricole, întrucît un capital uriaş este risipit astăzi în mii de maşini şi alte utilaje răspîndite în fermele britanice.

Sindicatul susţine de asemenea necesitatea naţionalizării cel puţin a unei părţi din industria chimică, întrucît monopoliştii care furnizează îngrăşăminte se fac vinovaţi de practici restrictive, care menţin preţurile ridicate. Acest lucru duce la majorarea cheltuielilor fermierilor, trecute apoi pe seama contribuabilului de rînd, care plăteşte anual agriculturii britanice o subvenţie de 300 milioane de lire sterline.

Unele dintre firmele care obţin beneficii excesive din aprovizionarea industriei agricole nici nu sînt măcar firme britanice, ci sînt proprietate americană sau sucursale ale firmelor americane.

Este evident că atunci cînd guvernul laburist va începe să răscolească unele din aceste probleme, se va produce o împotrivire îndîrjită din partea conservatorilor, aşa cum s-a manifestat şi în problema renaţionalizării industriei siderurgice.

John GRITTEN

Londra, octombrie 1965

MARILE BĂTĂLII DIN VIETNAMUL DE SUD

De la AP BAC la BINH GIA

„Marile bătălii din Vietnamul de sud în perioada 1963—1964" *). Titlul lucrării pe care o prezentăm cititorilor noștri sugerează momente ale mișcării de eliberare a poporului sud-vietnamez. Nu avem de-a face cu o literatură istorică propriu-zisă. Mai curînd este vorba despre desfășurarea în fața ochilor noștri a tacticii folosite de către Armata de eliberare națională din Vietnamul de sud, despre priceperea și curajul de care dă în permanență dovadă.

„Vietnamul de sud — acest pămînt recalcitrant care refuză să devină o neocolonie și o bază militară a Americii..." În acest Vietnam de sud, mișcarea de eliberare a trecut cu începere din 1960 la etapa insurecției generale. Prefața lucrării amintește că forțele armate de eliberare au apărut și s-au consolidat în împrejurările unor lupte grele. Formațiile de rezistență din 1959, apărute din grupele de autoapărare ale țăranilor, au luat arma în mînă. Aceste formații modeste au putut să țină piept dușmanului ani de zile, datorită curajului lor și mai ales largului sprijin popular. Ele s-au echipat cu arme capturate de la dușmani, și-au îmbunătățit permanent metodele de luptă și armamentul. Formarea în februarie 1961 a forțelor armate care au reunit sub drapelul Frontului Național de Eliberare toate aceste grupări a dat un caracter nou mișcării de rezistență armată a poporului din Vietnamul de sud.

Cele 700 de zile care despart două din marile bătălii date de patrioții sud-vietnamezi în Vietnamul de sud — cea de la Ap Bac și cea de la Binh Gia — sînt edificatoare pentru maturizarea și creșterea mișcării de eliberare. „În anii aceștia americanii au cunoscut dezastru după dezastru. Binh Gia a urmat după Ap Bac, Pley Merong, ChaLa, Thanhphu, HipHoa Vinh Thuan și scufundarea port-avionului Card în portul Saigon, dar a precedat bătăliile de la Pleiku (7 februarie 1965), Vietan, Soctrang, Quinhon (8 februarie 1965). Cînd aceste rînduri vor parveni cititorilor noștri — conchide prefața — este evident că alte Bien Hoa și alte Binh Gia vor împinge pe agresorii americani și pe mercenarii lor spre un nou Dien Bien Phu".

■

Ap Bac este o mică localitate cu o populație de 600 de locuitori, situată în provincia My Tho la 15 km de reședința provincială și la 6 km de șoseaua națională nr. 4. Dincolo de Ap Bac se află una dintre regiunile cunoscute ca fiind o bază a rezistenței sud-vietnameze. Comandamentul american și-a propus de multe ori zdrobirea acestui centru important și în ianuarie 1963 generalul Harkins a considerat că „insurgenții vor fi încercuiți și zdrobiți de forțele guvernamentale". Au fost aruncate în luptă trei batalioane de trupe regulate ajutate de numeroase companii cu destinație specială, tancuri și avioane. Planul prevedea ca la 2 ianuarie 1963 trupele de la Saigon, înaintînd pe mai multe coloane, să încercuiască Ap Bac. Înainte de începerea atacului focul unităților patriotice a respins pe dușmani. Au fost aduse noi întăriri. Din nou coloanele americano-sud-vietnameze au încercat să înainteze spre Tanthoi, un punct strategic cheie pentru întreaga regiune. Dar primele detașamente au căzut într-o ambuscadă, focul și precizia tirului forțelor patriotice împiedicînd chiar simpla declanșare a atacului. Din nou au sosit de la Saigon un batalion de parașutiști, o baterie de artilerie, două batalioane de infanterie și o companie de tancuri.

Iată cum este descrisă bătălia: „Spre orele 5 elicopterele au debarcat parașutiștii printr-un atac puternic împotriva forțelor patriotice. Dar tot batalionul a fost prins în focul dens al unităților de eliberare. Prima companie de parașutiști a fost distrusă încă în cursul lansării. A doua a aterizat în cîmpul de tir al forțelor patriotice. A treia companie a trebuit să-și schimbe locul de aterizare pentru a se salva de tirul precis, dar ea a fost atacată pe sol și s-a retras în debandadă. Bătălia s-a prelungit pînă la opt seara și s-a soldat printr-un succes strălucit și o încurajare considerabilă pentru apărătorii Ap Bac-ului".

Cîteva luni mai tîrziu, cronica luptei de eliberare din Vietnamul de sud a înregistrat atacul forțelor patriotice împotriva localității *Hiep Hoa* (23 noiembrie 1963). Aci, la mică distanță de Saigon, se află un centru de instrucție al trupelor sud-vietnameze condus de americani, precum și o bază a trupelor sud-vietnameze care lansează în permanență atacuri împotriva localităților învecinate. „În noaptea de 23 noiembrie, un detașament al forțelor de eliberare a ocupat principalele puncte din jurul fortăreței, a tăiat căile de comunicație (în special cele care duceau spre șoseaua nr. 7 — n.r.). Un alt detașament s-a apropiat de zidul fortăreței și cu ajutorul unor scări a irupt in interiorul centrului Hiep Hoa. Acțiunea a fost atît de rapidă și bine coordonată că dușmanul nu și-a dat seama de nimic. Cucerirea terenului s-a făcut fără nici o dificultate și după aceea de abia a fost sunată alarma. Dar era prea tîrziu. Nici un post de radio al unității sud-vietnameze nu a reușit să transmită un semnal de alarmă la Saigon. În decurs de 40 de minute garnizoana a fost în întregime imobilizată... Ajutați de populație, învingătorii au incendiat baza americano-saigoneză".

In aceeași zi, forțele de eliberare din Vietnamul de sud au atacat importantul centru militar americano-saigonez de la ChaLa, la 30 km sud-est de baza militară Ca Mau. Acest punct situat în inima a trei sectoare militare reprezenta una din cele mai importante poziții din întregul district. În afara posturilor propriu-zise, o centură de apărare dispusă pe cele două maluri ale rîului Bay Hap, un sistem de cazemate subterane formau ansamblul bazei. Asaltul unităților patriotice a zdrobit în decurs de cîteva ore rezistența garnizoanei...

■

În luna mai 1964, la *Saigon* a sosit purtătorul de avioane american Card, aparținînd flotei a 7-a și avînd la bord elicoptere și alt armament destinat unităților americane din Vietnamul de sud. Cu multe zile înaintea sosirii port-avionului, în portul Saigon au fost luate impor-

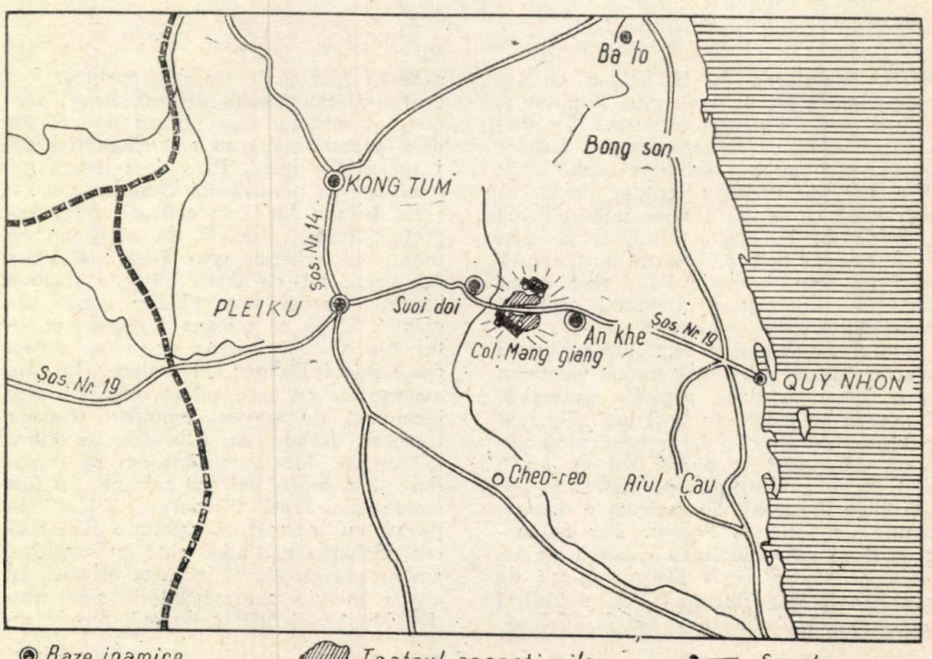

*) Ap Bac: Marile bătălii din Vietnamul de sud. 1963—1964. Hanoi, 1965.

tante măsuri de securitate. La sosirea port-avionului numeroase unități de poliție au fost mobilizate pentru a forma baraje de protecție în apropierea navei.

„La 2 mai spre seară, o puternică explozie s-a făcut auzită pe port-avion. La una din extremitățile navei o coloană de fum negru se ridica spre cer. Vasul era agitat de zguduituri puternice. Secundul și cîțiva marinari au fost proiectați în apă. Plăci din blindajul navei au fost smulse. Sirena a dat alarma. Dezordinea în port atinsese apogeul. Vedete fluviale, canoniere, tancuri, blindate, mașini militare au intrat în acțiune. Au fost arestați zeci de oameni. Între timp, port-avionul se înclina și începea să se scufunde. Într-o jumătate de oră port-avionul era scufundat în proporție de două treimi. Împreună cu el devenea inutilizabilă întreaga încărcătură de armament pe care o purta".

La expertiza ulterioară, surse americane afirmau că în bordul vasului fusese înregistrată o spărtură cu o lungime de 8 metri și jumătate și o lățime de 4,20 metri. Întrebarea care și-o puneau autorități americane de la Saigon cu tot mai multă neliniște era: cine a putut și cum a putut organiza explozia? Se afirma, de pildă, că reprezentanți ai forțelor de eliberare au pus sub apă explozibilul. Alte variante emiteau ipoteza deghizării patrioților cu ajutorul unor uniforme ale trupelor de la Saigon. Era, după cum se afirma la Saigon, „pentru prima oară cînd un atac de acest fel a fost lansat împotriva unei nave în portul capitalei sud-vietnameze".

Portul Saigonului a fost pus sub pază severă. Totuși, nu după multă vreme, a avut loc o a doua explozie puternică. Lucrurile se petreceau la 3 mai. S-a luat hotărîrea de a se aduce o nouă navă militară americană în portul Saigon. La 6 mai a sosit distrugătorul flotei a 7-a, „William Svenson". Se proiecta o demonstrație de forță la Saigon. Dar în momentul în care marinarii coborau de pe navă pe cheiul Bach Dang, explozii de grenade urmate de rafale de mitralieră s-au dezlănțuit din toate părțile. Echipajul s-a retras în debandadă. Pentru a evita ca distrugătorul să aibă soarta port-avionului Card, ambasada americană a cerut navei americane să ridice ancora.

Între timp, autorii atacului împotriva port-avionului Card au reușit să revină la baza lor operațională. Ei făceau parte dintr-o unitate specială a forțelor armate de eliberare din zona Saigon-Cholon-Giadinh.

■

Atît *șoseaua nr. 19* cît și baza de la Pleiku au revenit de multe ori și revin aproape în permanență în comunicatele referitoare la acțiunile forțelor patriotice în Vietnamul de sud. O acțiune de amploare a avut loc la 1 iulie 1964. Șoseaua nr. 19 leagă țărmul cu importanta bază militară de la Pleiku. Ea servește mai cu seamă aprovizionării permanente a armatei a doua și a cartierului general al comandamentului celei de-a doua zone militare din Vietnamul de sud. Această șosea are o importanță strategică deosebită pentru trupele americano-saigoneze în încercarea lor de „pacificare" a centrului Vietnamului de sud. Pentru lărgirea și crearea unor posturi de apărare de-a lungul șoselei au fost cheltuiți peste 1 milion de dolari. Paza de-a lungul șoselei este în permanență considerabilă.

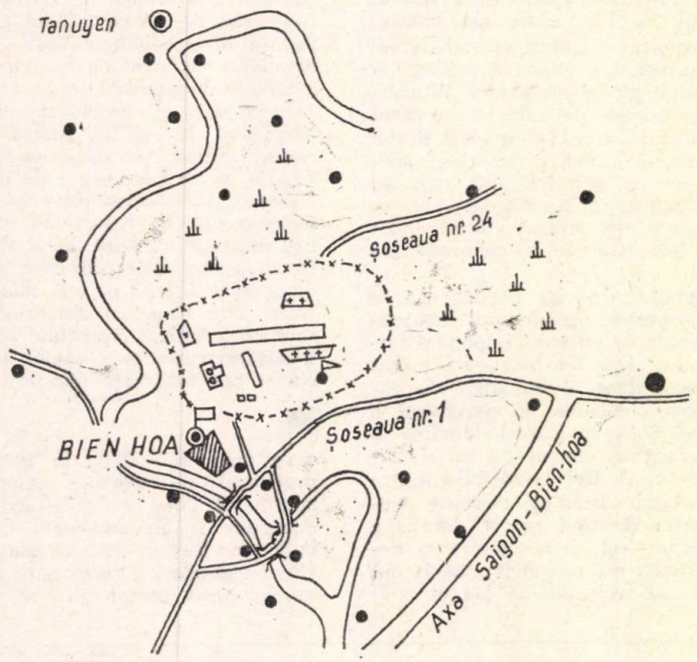

La 1 iulie 1964, un convoi militar important format din 39 de camioane cu tunuri se îndrepta spre Pleiku. Coloana era precedată de două blindate și de-a lungul coloanei erau plasate mașini de escortă. După ce coloana a depășit punctul An Khe și înainte de a se angaja peste podul Dakpeu, în regiunea în care avusese loc cu zece ani în urmă un atac încununat de succes împotriva trupelor franceze, forțele de eliberare au intrat în acțiune. Minele au început să explodeze de-a lungul întregii coloane. Au fost scoase din luptă blindatele. Soldații în panică au încercat să riposteze fără succes. Unitățile patriotice care au organizat ambuscada au atacat întreaga coloană. În cîteva minute supraviețuitorii s-au predat. După o jumătate de oră, forțele armate de eliberare au distrus în întregime toate camioanele de aprovizionare, compania de escortă. Bătălia s-a terminat atît de rapid încît posturile vecine nici nu au reușit să acorde ajutor.

■

Baza de la *Bien Hoa* este una dintre cele mai importante din Vietnamul de sud. Asta și explică de ce acest punct a fost în repetate rînduri una din țintele atacurilor forțelor patriotice. Ea se întinde pe o lungime de 40 km de-a lungul malului stîng al rîului Dongnai, la 1 km nord de localitatea cu același nume și la 20 km nord-est de Saigon. Șoseaua nr. 1 care leagă aceste două localități se unește cu șoseaua Saigon-Cholon, de o mare importanță strategică. În sfîrșit, șoseaua nr. 24 unește aeroportul militar cu posturile plasate pe celălalt mal al rîului Dongnai. Aeroportul dispune de două piste de zbor — una de 3 600 și alta de 1 000 metri. Sisteme de radar perfecționate, turnuri de observare alcătuiesc o parte din dispozitivul de apărare al bazei. El este completat cu trei linii de apărare. O centură de „sate strategice" la nord-est și nord-vest și „insule strategice" în sud constituiau prima linie. Forțe regulate ale armatei de la Saigon asigurau a doua linie și 2 500 de soldați americani reprezentau a treia linie de apărare. În afară de acestea, cîmpuri de mine pe o distanță de 100 metri înconjurau aeroportul.

Cu toate aceste măsuri de protecție, forțele patriotice au luat hotărîrea atacării bazei. În noaptea de 31 octombrie obuze de mortiere au explodat în hangarele în care erau plasate avioanele americane B-57 și Skyraiders. Haosul în bază era total. Într-o declarație reluată de agenția *Reuter*, comandantul bazei arăta: „Obuzele de mortiere au căzut timp de 15—20 de minute. Mai mult de o sută dintre ele și-au atins ținta". Primele știri menționau distrugerea a 17 avioane B-57. Purtătorul de cuvînt al Casei Albe preciza: „Tirul de mortiere a fost de o precizie extremă. Concentrat asupra parcului de avioane a acestui mare aeroport modern, el a provocat de asemenea numeroși morți și răniți în rîndurile noastre". Rezultatele finale — 36 de avioane, dintre care 21 de bombardiere cu reacție B-57, au fost distruse.

Cum a fost organizat atacul? „Tactica utilizată a fost aceea că membrii formațiilor patriotice au pătruns în interiorul bazei. Mortierele au fost dispuse în apropierea obiectivelor și atacul a fost organizat prin surprindere. Executarea acestei manevre n-a fost de loc simplă. Forțele de asalt n-au fost numeroase, dar au reușit să se apropie la 800 de metri de bază pentru a asigura o precizie extremă tirului inițial". Victoria de la Bien Hoa a fost apreciată de experții militari americani ca o maturizare evidentă a mișcării de eliberare națională din Vietnamul de sud. Ea a însemnat o puternică înfrîngere pentru invadatori.

Actualitatea lucrării nu rezidă numai în continuarea la un nivel tot mai înalt în cursul acestui an a acțiunilor patrioților sud-vietnamezi. Multe din localitățile devenite de-a dreptul istorice, reapar cu o frecvență cvasiregulată. Bătăliile din Vietnamul de sud continuă.

S. V.

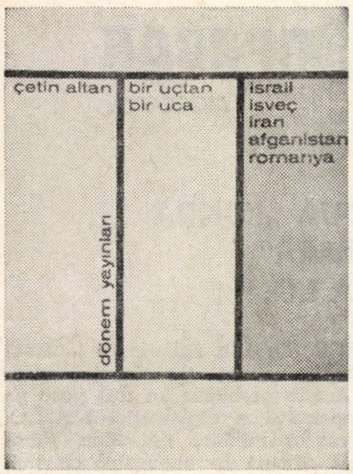

„DE LA UN CAPĂT LA ALTUL"

Editura „Dönem" din Istanbul a publicat în iulie 1965 lucrarea „De la un capăt la altul" de Cetin Altan, cu care inaugurează o colecție nouă : a cărților de călătorie. Apariția cărții a suscitat un viu interes : Cetin Altan este un ziarist turc renumit, iar în ultima vreme comentariile sale politice, pe teme interne și externe, publicate la rubrica „Piatra" din ziarul *Akșam*, sînt urmărite cu interes.

În Turcia nu există o tradiție propriu-zisă în publicarea unor cărți de călătorie care să-și propună sinteze ample, temeinic documentate, asupra unei țări sau alteia. Însăși editura, în cuvîntul introductiv la cartea lui Cetin Altan, consemnează : „Pînă de curînd nu se punea în fața cititorului turc chestiunea de a cunoaște adevărata stare de lucruri din alte țări... Pînă acum, la noi, literatura de acest gen s-a rezumat să exprime în majoritatea cazurilor doar sentimentele autorului. În cazul de față, avem exemplul izbutit al unei adevărate literaturi de călătorie, realizată de pana scriitorului serios care este Cetin Altan".

Paginile volumului „De la un capăt la altul" prezintă cititorilor bogate însemnări despre Izrael, Suedia, Iran, Afganistan și România, țări pe care Cetin Altan le-a vizitat în 1964. Însemnările de călătorie ale ziaristului turc surprind prin concluziile pătrunzătoare pe care izbutește să le tragă, alăturînd elemente dintre cele mai diferite de ordin economic, geografic sau istoric. Relatările sale despre realitățile întîlnite în țările pe care le-a străbătut în tren, în avion, în mașină, pe jos se desfășoară de-a lungul unui permanent și viu dialog cu cititorul turc, impresiile culese în călătorie fiind mereu asociate cu imagini ale Turciei contemporane. Cetin Altan nu renunță însă la „însemnarea de reporter" : pana sa înfățișează cititorului tablouri vii, colorate, pline de autenticitate, în care ceea ce este specific unui popor ori altuia, gradului său de dezvoltare social-politică, reiese cu pregnanță.

Temele abordate sînt dintre cele mai diverse în Iran, problema complexă a petrolului și descrierea unor palate somptuoase ; în Orientul Apropiat, conflictul persistent dintre Izrael și țările arabe ; în Suedia, problemele tineretului ; în Afganistan, peisajul unui pămînt care trăiește sub veșnică arșiță și preocupările ministrului de finanțe...

Ultima parte a cărții este închinată României. Impresia puternică pe care au făcut-o asupra lui Cetin Altan realitățile românești a putut fi constatată încă mai demult de către cititorul turc, din corespondențele pe care ziaristul le-a trimis din țara noastră. Unele din aceste însemnări sînt reluate și îmbogățite ; alte însemnări, ce n-au fost publicate în coloanele presei, și-au găsit de asemenea locul în volum. Spicuim din însemnările consacrate țării noastre :

„În drumul parcurs cu mașina de la Constanța la București de-a lungul celor 300 km am remarcat sate dezvoltate, existența unei agriculturi moderne... Dar România acordă de asemenea o mare importanță industriei grele. În tot timpul călătoriei mi s-a vorbit de industria grea românească. În apropierea Bucureștiului a fost deschisă o expoziție imensă : locomotive Diesel, autocamioane, utilaj petrolier și chimic, turbine, strunguri automate. Toți se mîndresc, apoi, cu sutele de blocuri ce se înalță pretutindeni".

Cetin Altan explică pe larg cititorilor turci realizarea reformei agrare în România, cum este organizată în prezent agricultura, posibilitățile pe care le au copiii de țăran de a urma școli și de a deveni tehnicieni și ingineri.

„Peste tot, scrie Altan, se vădește un asemenea elan în muncă, încît cu greu ai putea prevedea la ce nivel vor ajunge românii în următorii 10 ani..."

Viața culturală a României este un alt fenomen care a reținut îndelung atenția ziaristului turc. „Universitatea din România, notează el, este una din instituțiile ce merită a fi studiate cu mare atenție. Universitatea este înaintată și modernă. De asemenea, trebuie să cîntărim cu alte unități de măsură decît cele clasice presa, baroul ori situația scriitorilor".

Suita notațiilor ziaristului turc Cetin Altan continuă cu însemnări despre București și bucureșteni, excursii prin Carpați, vizite prin diferite orașe importante ale României.

Melike ROMAN

Recolta sclavilor

Volumele americane **They Harvest Despair** (Ei recoltează disperare) de Dale Wright și **The Salves We Rent** (Sclavii pe care-i angajăm) de Truman E. Moore, abordează una din problemele acute ale Statelor Unite — migrația muncitorilor sezonieri.

Faptul că autorii i-au însoțit și au muncit alături de ei le permite să aprofundeze această problemă din punct de vedere economic și social, prezentînd cititorului un tablou complet al ignoranței și sărăciei în care se zbat muncitorii din această categorie, remunerați cu cele mai mizere și mai nesigure salarii, lipsiți de sprijinul unui sindicat care să negocieze cu patronii.

Curierul cosmonauților

O editură din Moscova va publica o revistă destul de neobișnuită : **Curierul cosmonauților.** Aici vor vedea lumina tiparului cele mai interesante scrisori din țară și din străinătate adresate cosmonauților sovietici. Revista va insera, totodată, poeme, romane și cîntece cu subiecte spațiale.

Istoria Luxemburgului

Un mileniu — așa cum anunță Jean Kill chiar prin titlul volumului — s-a împlinit numai de la fundarea capitalei Marelui Ducat de către prințul Siegfried, în anul 963. Istoria Luxemburgului înfățișată de Jean Kill cuprinde însă o perioadă cu mult mai întinsă : din vremea comunei primitive pînă în zilele noastre. Volumul (250 pag.) se remarcă printr-o bună cunoaștere și folosire a studiilor istorice anterioare.

Începînd cu anul 963 Jean Kill distinge în istoria țării trei perioade : „independența feudală" (963—1443) ; stăpînirile străine — spaniolă și franceză — pînă în 1815 ; în cele din urmă, perioada care se desfășoară din vremea Tratatului de la Viena pînă în zilele noastre — perioada de „restabilire progresivă a statului luxemburghez și de luptă pentru independența națională".

Jean Kill acordă o atenție deosebită influenței revoluției franceze și atitudinii diverselor clase sociale față de noile idei ale vremii. Astfel, remarcă autorul, cei care în 1798 s-au opus revoluției au fost nobilii și clerul ; ei au declanșat reacțiunea cunoscută sub numele de „Klöpelkrieg" (războiul dantelelor), adevărată Vendée luxemburgheză. În 1848, Luxemburgul cunoaște din nou puternice lupte revoluționare — iar mai tîrziu, în timpul Comunei din Paris, alături de comunarzii francezi, s-au remarcat în lupte mulți muncitori luxemburghezi. După înfrîngere, numeroși partizani ai Comunei, printre care și Victor Hugo, au găsit găzduire pe teritoriul Marelui Ducat.

În ultimele pagini ale volumului, după ce a înfățișat întreaga mișcare de rezistență antifascistă din perioada celui de-al doilea război mondial, autorul face analiza situației politice actuale, după abandonarea „neutralității tradiționale" a Luxemburgului și aderarea la N.A.T.O. Jean Kill studiază de asemenea situația economică a țării, precum și rolul pe care îl joacă în diverse organisme vest-europene (Piața comună, C.E.C.O. etc.).

Încă un cotidian la Londra

Înainte de sfîrșitul anului 1965 va apare la Londra cotidianul de dimineață **The News,** de orientare laburistă. El va fi sprijinit de 24 de sindicate naționale, inclusiv acela al muncitorilor necalificați și din transporturi. **The News** va apare de 5 ori pe săptămînă ; tirajul inițial va fi de 300 000 de exemplare.

PUNCTE DE VEDERE

NEW YORK Herald Tribune

CUM SĂ PRIVIM PROBLEMA GERMANĂ

ESTE NEÎNDOIELNIC că în structura alianţei occidentale se vor produce în curînd schimbări importante. Dar examinarea serioasă a schimbărilor nu a început încă, deoarece nici în Germania occidentală nici în S.U.A nu există o unanimitate de păreri asupra măsurilor ce urmează a fi luate.

Astfel, cancelarul Erhard nu a găsit încă un mijloc de a împăca fracţiunile din propriul său partid, iar problema care dezbină aceste fracţiuni este politica externă vest-germană — faţă de Europa răsăriteană, Uniunea Sovietică, Franţa şi S.U.A. La Washington, Administraţia este ea însăşi divizată, în esenţă în privinţa modului în care trebuie să trateze părerile divergente ale vest-germanilor.

Iniţiativa şi influenţa preponderentă în activitatea de reformare a alianţei occidentale au revenit, ca urmare, generalului de Gaulle. Căci pentru moment Marea Britanie este incapabilă să joace un rol de frunte în lume, iar Statele Unite sînt împiedicate de controversele de la Bonn şi de controversele de pe teritoriul lor să adopte o atitudine clară. Dar acest lucru nu este imposibil de realizat.

Ar fi un început bun dacă Washingtonul ar înceta să considere reforma N.A.T.O. drept o manifestare a ambiţiilor personale şi a prejudecăţilor generalului de Gaulle. Tratatul N.A.T.O. şi structura militară creată în baza lui au fost realizate în urmă cu o jumătate de generaţie şi, evident, situaţia internaţională din 1965 se deosebeşte foarte mult de ceea ce era în 1949. De atunci s-au petrecut multe lucruri.

S.U.A. ar trebui să fie prima ţară, şi nu ultima, care să ceară modernizarea N.A.T.O., şi ar trebui să se gîndească cum să realizeze acest lucru, nu cum să-l ocolească pe generalul de Gaulle. O schimbare clară de atitudine din partea noastră ar contribui mult la limpezirea atmosferei şi i-ar ajuta de asemenea pe vest-germani să ia o hotărîre.

A doua etapă a clarificării trebuie să fie renunţarea la concepţia greşită că R.F.G. trebuie să aleagă între sfidare sau împăcare cu Europa răsăriteană. În R.F.G. există o fracţiune, avînd echivalentul ei la Washington, care nutreşte iluzia că Germania răsăriteană poate fi reunită cu Germania occidentală în condiţiile acesteia din urmă, ca rezultat al unei combinaţii militare germano-americane speciale. Probabil că foarte puţini vest-germani, chiar şi dintre acei care aprobă în vorbe această idee, cred într-adevăr în ea. Este mai probabil că ei consideră că, alăturîndu-ni-se în cadrul unor relaţii speciale, inclusiv un gen oarecare de relaţii nucleare, vest-germanii vor avea ceva de negociat atunci cînd se vor aşeza în jurul mesei pentru a duce tratative cu Uniunea Sovietică.

În ce priveşte S.U.A., politica noastră germană a devenit un amestec de prejudecăţi şi împăciuitorism. Absurditatea militară cunoscută sub denumirea de forţa nucleară multilaterală de vase de suprafaţă cu echipaje mixte a fost concepută cu intenţia de a-i amăgi pe vest-germani. Postulatul ei de bază este că, dacă nu li se dă iluzia că sînt şi ei o putere de prima mînă, adică o putere nucleară, germanii vor urma un nou Hitler.

În interesul igienei relaţiilor vest-germano-americane, trebuie să renunţăm la ideea de a-i înşela pe germani şi de a-i împăciui, de teamă să nu facă lucruri îngrozitoare.

Baza cinstită şi sănătoasă a relaţiilor vest-germano-americane ar fi sinceritatea reciprocă. Această sinceritate ne cere să recunoaştem că o ţară împărţită nu trebuie să aibă acces la armele nucleare. Interesul ei vital este reunificarea, care trebuie să fie obţinută prin împăcarea cu foştii ei inamici, în special cei din Est. Reunificarea nu poate fi realizată printr-o ameninţare nucleară vest-germană, reală sau fictivă. Ea poate fi realizată numai prin politica urmărind construirea de punţi.

Vest-germanii vor constata, aşa cum vom constata şi noi, că pe măsură ce R.F.G. şi America vor căuta soluţionarea problemelor securităţii şi reunificării printr-o înţelegere mai strînsă cu Uniunea Sovietică, Franţa gaullistă nu va fi duşmana noastră şi adversara noastră înveterată.

Walter LIPPMANN

ПРАВДА

MOSCOVA

O NOUĂ „RUNDĂ NUCLEARĂ" ÎN N.A.T.O.

SE FACE din nou agitaţie în legătură cu planurile nucleare ale blocului nord-atlantic. Aceste probleme au fost puse pe agenda operativă a diplomaţiei N.A.T.O. şi a cercurilor militare din bloc. Presa occidentală discută în momentul de faţă despre „perspectiva" diverselor variante ale „hotărîrilor nucleare" în cadrul N.A.T.O. În ultimele zile, în presă au apărut ştiri privitoare la faptul că S.U.A. doresc convocarea în noiembrie a unei conferinţe extraordinare a miniştrilor apărării ţărilor N.A.T.O. care ar avea ca sarcină să elaboreze o „soluţie finală" pentru sesiunea din decembrie a Consiliului blocului atlantic. Aceasta nu este prima încercare de a înfăptui planurile periculoase ale N.A.T.O. care au ca unică menire ac-

Lunga călătorie a „melcului"

Revocîndu-l pe Chombe, cel mai misterios dintre preşedinţii africani a apărut pe neaşteptate pe primul plan al scenei.

Toată lumea îl cunoaşte pe martirul Lumumba, sau pe Chombe, politician afacerist, nepot al regelui tribului Baluba. Dar pe Joseph Kasavubu, singurul care îşi menţine locul din iunie 1960, singurul care a supravieţuit unei perioade de cinci ani de cicloane repetate, cine-l cunoaşte ?

Prima sa manifestare publică s-a referit la culoarea lui Dumnezeu. La 20 de ani, în 1937, Joseph Kasavubu urma seminarul, singura cale spre studiile superioare. Pe neaşteptate, directorul este anunţat că acest elev taciturn foloseşte un limbaj subversiv. După părerea sa, mulţi sînt botezaţi, dar puţini devin cu adevărat creştini. Clericii africani sînt ţinuţi în stare de inferioritate. Congolezii nu au încredere într-o religie în care Dumnezeu, fecioara şi sfinţii sînt albi şi numai diavolul este negru. Membrii tribului Bacongo, de exemplu, trec în mod clandestin la kimbanguism.

Era un cuvînt anatemizat ? Simon Kimbangu fusese condamnat la moarte în 1921, pentru că a predicat că Dumnezeu nu este Dumnezeul albilor, care vor fi alungaţi pentru a face loc domniei negrilor. Pedeapsa fiindu-i comutată, el s-a tîrît timp de 30 de ani din închisoare în închisoare. Cu toate persecuţiile — sau tocmai datorită lor — kimbanguiştii declară astăzi că au un milion de aderenţi şi dispun de propriile lor şcoli şi dispensare.

În 1937, Joseph Kasavubu a fost dat afară din seminar şi şi-a început cariera de predicator politic. Kimbanguiştii i-au fost de folos. Din mulţimile care dau năvală la pelerinajele şi la predicile lor au ieşit aderenţii statornici a ceea ce a devenit alianţa tribului Bacongo — Abaco, al cărui preşedinte este din 1954 Joseph Kasavubu. El ocupă şi astăzi acest post. Considerîndu-i compromiţători pe kimbanguişti, el i-a repudiat, dar uneori s-a reîntors la ei. A fost prima din aliaţele sale temporare.

„Sînt supranumit melcul ? Foarte bine — declară Kasavubu — este emblema tribului Bacongo : 2 milioane de oameni formează cochilia din jurul meu. Sîntem ca perii antilopei : toţi împreună culcaţi, toţi împreună în picioare. Congo este un tren în mers : pe linia ferată poate apare oricînd o capră sau un şarpe. Rolul meu este să veghez..."

Încă înainte de independenţă, trimişi la mese rotunde la Bruxelles, Lumumba şi Kasavubu se înfruntă de la început. Nu se pot nici evita, nici înţelege.

Începînd din momentul independenţei, 30 iunie 1960, cele şase săptămîni de coexistenţă a lor în guvern l-au întărit pe Kasavubu în certitudinile sale : realitatea este dublă. În primul rînd, interesele economice, marile companii, Uniunea minieră sau Lever-Congo. Apoi, tradiţia : marile triburi.

A doua zi după secesiunea Katangăi, regele Kasa *) a consimţit să plece cu avionul împreună cu Lumumba pentru a-l convinge pe Chombe. Li se interzice să aterizeze pe aerodromul de la Elisabethville. Avionul porneşte din nou, în timp ce avea loc un schimb de mesaje prin radio. Patrice invoca O.N.U., Africa.

La 5 septembrie, Kasavubu dispune destituirea ilegală a lui Lumumba, iar la 10 octombrie arestarea sa. Patrice evadează, încearcă un turneu care eşuează şi este prins din nou.

În 1963, în timpul exilului său în Europa, Chombe îl acuză într-un ziar belgian pe Kasavubu că i l-a expediat pe Lumumba şi codeţinuţii acestuia pentru „a termina cu ei". Mărturiile concordă. Se pare că Kasavubu le-a telefonat într-adevăr lui Chombe şi Munungo că le expedia un „colet"... Ştia el oare că la sosire Godefroy Munungo avea să-i ducă pe prizonieri, deja răniţi, într-o casă părăsită şi că se va înfige un stilet în corpul lui Lumumba (aşa cum relatează un document al O.N.U., după care lovitura finală a fost dată de un mercenar) ?

Preşedintele republicii neagă totul : el dorea doar să-i „îndepărteze" pe deţinuţi, să împiedice o nouă evadare... Cum să judecăm în cazul de faţă, cu criteriile noastre ?

Ce va face acum Kasavubu ? Îl va reprimi pe Chombe după ce va fi obţinut asigurarea că acesta nu va face campanie prezidenţială, sau îl va chema pe Cyrille Adoula să formeze un guvern de uniune naţională, în care ar intra unii rebeli stigmatizaţi de catehismul chombist ? Sau va reuşi, în sfîrşit, faimoasa sa alianţă cu membrii tribului Baluba şi cu alţi oameni din Katanga ? Să încerce să-l atragă de partea sa pe Thomas Kanza, care ar putea deveni periculos datorită prestigiului său pe lîngă tinerii membri ai tribului Bacongo ?

„Melcul" şi-a început lungul său drum.

Dominique DESANTI
(Din Le Nouvel Observateur)

*) „Regele Kasa" — primul primar african al districtului Dendale, cel mai mare cartier indigen din Leopoldville.